UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA KALISZA

z dnia 30 kwietnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia Aktualizacji „Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku”

Na podstawie art. 10e, art. 10f ust. 4 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), oraz art. 3 pkt 3 i art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Aktualizację „Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr LVII/799/2022 Rady Miasta Kalisza z dnia 27 października 2022 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku".

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kalisza.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Aktualizacja Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku

z perspektywą do 2035 roku

Kalisz

Załącznik do Uchwały Nr ____/___/____
Rady Miasta Kalisza
z dnia __ _____ ____ r.

Szanowni Państwo,

przedstawiam Strategię rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku – dokument, który jest efektem wielu rozmów, wywiadów, ankiet i warsztatów przeprowadzonych wśród mieszkańców naszego miasta.

Wspólnie przyjrzeliśmy się przestrzeni Kalisza, jego sferze gospodarczej i społecznej. Zadaliśmy szereg pytań o to, jaki jest dzisiejszy Kalisz. Ta wymiana spostrzeżeń i opinii pozwoliła zdiagnozować problemy naszego miasta, podkreślić jego zalety, a przede wszystkim pomogła określić wizję Kalisza, w jakim chcemy żyć.

Dokument ten zawiera cele strategiczne i operacyjne, wskazuje, jak je osiągnąć. Uwzględnia kluczowe projekty i podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Wizję Kalisza 2030 roku definiujemy w trzech wymiarach: Kalisz – nasze miasto; Kalisz – nasza przyszłość; Kalisz – nasza przestrzeń. W tych właśnie obszarach będą się dokonywały ważne dla miasta i jego mieszkańców zmiany.

Będziemy kształtować przestrzeń publiczną – w szczególności układ komunikacyjny miasta, tereny mieszkalne i rekreacyjne – w taki sposób, by była przyjazna i funkcjonalna dla wszystkich użytkowników.

Zwiększymy atrakcyjność Kalisza dla lokalizacji różnych form biznesu. Nie bez znaczenia będą w tym przypadku działania skierowane na wzmocnienie wysokiego poziomu edukacji oraz szkolenia pracowników.

Wyjdziemy naprzeciw zmianom klimatu. W dalszym ciągu będziemy podejmować działania, zmierzające do poprawy jakości powietrza w Kaliszu. Skupimy się też na ochronie i zwiększeniu terenów zieleni.

To już czwarta strategia rozwoju miasta. Pierwsza, która była tworzona przy tak licznym udziale kaliszan i osób związanych z naszym miastem. Dziękuję każdemu, kto podzielił się z nami swoimi spostrzeżeniami, angażując się w tworzenie tak ważnego dla Miasta dokumentu.

Jestem przekonany, że dzięki realizacji naszej wspólnej wizji Kalisz stanie się jeszcze bardziej atrakcyjnym i przyjaznym miejscem do życia.

Krystian Kinastowski

Prezydent Miasta Kalisza

Spis treści

1. Wstęp 5

1.1. Dlaczego opracowujemy Strategię? 6

1.2. Jak powstawała Strategia? 9

1.3. Co zostało wypracowane? 12

1.4. Zgodność Strategii z dokumentami wyższego rzędu 14

1.5. Podsumowanie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko 22

2. Kalisz „dziś" – podsumowanie diagnozy sytuacji miasta 24

2.1. Społeczność Kalisza 25

2.2. Kalisz dla społeczeństwa 27

2.3. Kaliska gospodarka i rynek pracy 32

2.4. Kalisz w przestrzeni oraz przestrzeń w Kaliszu 35

2.5. Środowisko naturalne w Kaliszu 37

2.6. Zarządzanie miastem 41

2.7. Stymulanty i destymulanty rozwoju – co sprzyja, a co przeszkadza w rozwoju Kalisza? 45

3. Kluczowe uwarunkowania rozwoju miasta 49

4. Kalisz „przyszłości" – wizja rozwoju miasta 52

5. Kalisz „jutra" – nasze cele 54

5.1. Kalisz – nasze miasto 57

Cel strategiczny 1. Aktywna wspólnota 58

Cel strategiczny 2. Miasto atrakcyjne do życia 61

Cel strategiczny 3. Nowoczesne zarządzanie miastem 67

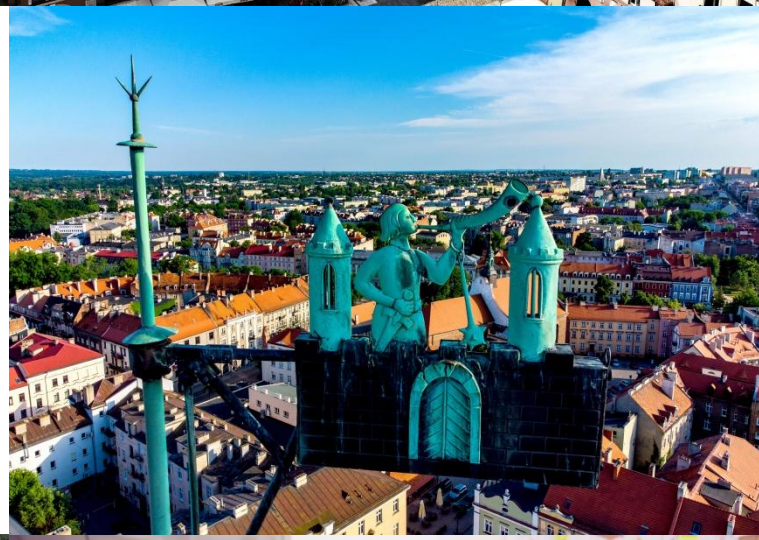
5.2. Kalisz – nasza przyszłość 71
Cel strategiczny 4. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb rynku pracy system kształcenia 72
Cel strategiczny 5. Atrakcyjny rynek pracy 75
5.3. Kalisz – nasza przestrzeń 78
Cel strategiczny 6. Atrakcyjna przestrzeń 79
Cel strategiczny 7. Miasto zrównoważone 83
5.4. Synergia i komplementarność celów 89
6. Przestrzenny wymiar rozwoju miasta 92
6.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 93
6.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej 113
6.3. Obszary strategicznej interwencji 135
7. System realizacji Strategii 140
7.1. System wdrażania Strategii 141
7.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii 143
8. Ramy finansowe Strategii 151
9. Spis tabel, rysunków i map 153

1. Wstęp

1.1. Dlaczego opracowujemy Strategię?

Trochę historii

26 czerwca 2014 r. Uchwałą Nr XLIX/651/2014 Rada Miejska Kalisza przyjęła „Strategię Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024". Dokument ten wyznaczał kierunki rozwoju miasta oraz wskazywał konkretne działania służące osiągnięciu celów rozwojowych. Zgodnie z przyjętą w Strategii procedurą w połowie okresu wdrażania, w 2019 r., przeprowadzono proces ewaluacji. W jego wyniku zarekomendowano aktualizację dokumentu, która powinna obejmować m.in. weryfikację aktualności silnych i słabych stron Kalisza oraz szans i zagrożeń w jego otoczeniu wskazanych w ramach analizy SWOT, jak również zmiany w zakresie sformułowania celów operacyjnych. Dlatego też jeszcze w listopadzie 2019 r. podjęto decyzję o aktualizacji dotychczas obowiązującego dokumentu strategicznego i opracowaniu „Strategii Rozwoju Miasta Kalisza 2020+"[1].

Zmiany w prawie – nowe wymogi dla Strategii

Jednak niedługo potem, tj. w grudniu 2019 r., rozpoczęły się prace nad nowelizacją ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, które zakończyły się w połowie lipca następnego roku. Przepisy wprowadzone Ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378) weszły w życie 13 listopada 2020 r. i objęły szereg aktów prawnych, w tym Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym pojawiła się podstawa prawna dla opracowania strategii rozwoju gminy. Określona została minimalna zawartość dokumentu oraz wymogi co do procesu jej sporządzenia i konsultowania. Uchwała Rady Miasta z końca 2019 r. o przystąpieniu do opracowania strategii straciła ważność, wobec czego konieczne stało się podjęcie nowej.

Nowy początek

Uchwała Nr XXXVII/541/2021 Rady Miasta Kalisza z dnia 26 marca 2021 r. dała podstawę do sporządzenia „Strategii Rozwoju Kalisza do 2030 roku". Strategia została uchwalona w 2022 roku. Stanowi odpowiedź na zmieniające się wyzwania społeczne i gospodarcze. Stawia przed nami nowe ambitne, ale i realne cele, wskazuje też działania, które mają służyć ich osiągnięciu, określając niezbędne do ich realizacji zasoby. Strategia ma stanowić podstawowe narzędzie pozwalające na zrównoważony rozwój naszego miasta.

W 2023 roku ponownie zmieniły się uwarunkowania prawne, w konsekwencji których przystąpiono do aktualizacji strategii w celu dostosowania dokumentu do nowych wymogów.

[1] Uchwała Nr XVII/257/2019 Rady Miasta Kalisza z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Miasta Kalisza 2020+.

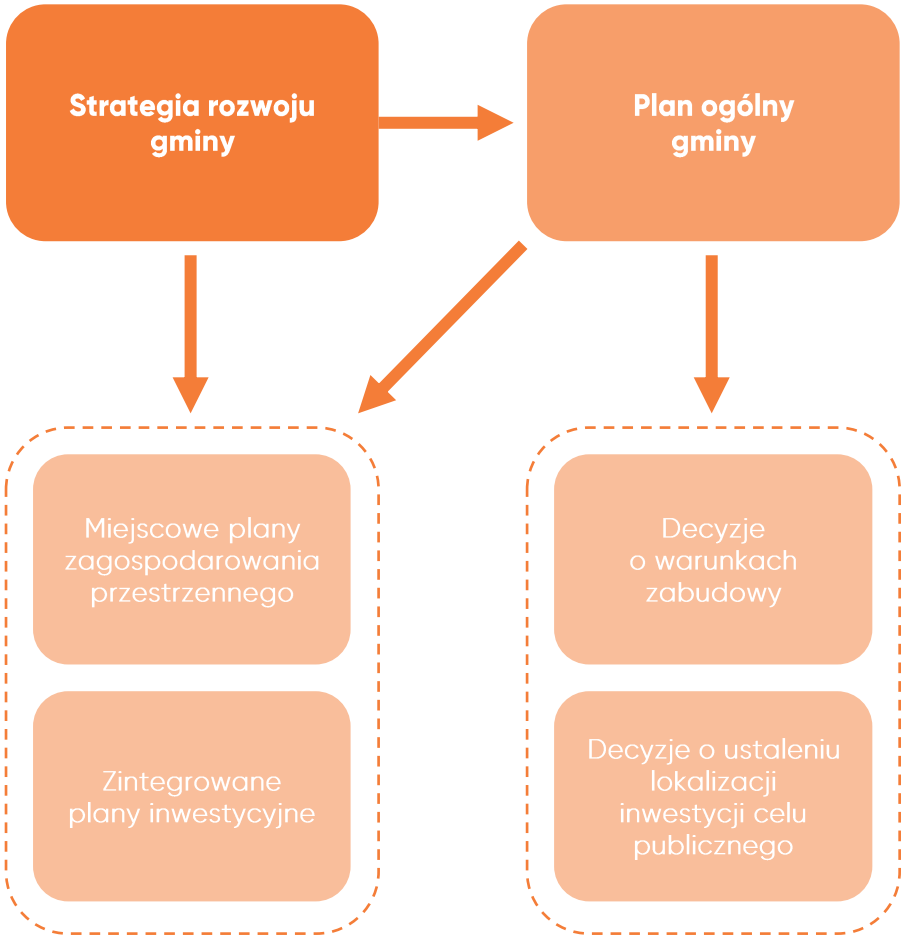
Zmiany w prawie – plan ogólny

W 2023 roku przyjęto reformę systemu planowania przestrzennego, która wprowadziła obowiązek sporządzenia przez wszystkie gminy nowego dokumentu planistycznego, który zastąpi obowiązujące Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – planu ogólnego gminy[2]. Po zmianie przepisów strategia wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej stały się podstawowym wymaganym dokumentem wskazującym politykę przestrzenną gminy, na podstawie której sporządza się plan ogólny.

W związku z koniecznością aktualizacji obowiązującej strategii pod kątem opracowania planu ogólnego dla Kalisza Rada Miasta Kalisza przyjęła Uchwałę Nr VI/63/2024 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu aktualizacji „Strategii Rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku" oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Aktualizacja ta swoim zakresem obejmuje głównie model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Kalisza oraz obszary strategicznej interwencji.

Wymagany zakres strategii rozwoju gminy, w tym w szczególności modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, określa art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym.

Rys. 1| Powiązania Strategii z innymi dokumentami planistycznymi

Źródło: Opracowanie własne.

[2] Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1688) oraz Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.2025 poz.1153 z późn.zm).

Co zmieniło się w zaktualizowanej Strategii?

Zakres aktualizacji Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku obejmuje:

- zaktualizowanie podstawy i powodu zmiany strategii (rozdział 1.1.);
- wykazanie zgodności strategii z dokumentami wyższego szczebla, które zostały przyjęte po uchwaleniu obowiązującej strategii, tj. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku, Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz Plan Adaptacji do Zmian Klimatu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (rozdział 1.4.);
- podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (rozdział 1.5.);
- zaktualizowanie informacji o planowanych inwestycjach w zakresie infrastruktury transportowej, nienależących do zadań miasta Kalisza, tj. planowana budowa zachodniej obwodnicy Kalisza w ciągu drogi krajowej nr 25, przebiegającej poza granicami administracyjnymi miasta Kalisza oraz planowana budowa w granicach administracyjnych miasta Kalisza kolei dużych prędkości w ramach projektu Port Polska (rozdział 2.4.);
- zaktualizowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej miasta w formie tekstowej i graficznej (rozdziały 6.1. i 6.2.);
- zaktualizowanie obszarów strategicznej interwencji, zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego i Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, a także kluczowych dla miasta Kalisza na poziomie lokalnym (rozdział 6.3.).

1.2. Jak powstawała Strategia?

Przebieg prac nad Strategią

Prace nad Strategią podzielone zostały na 5 etapów.

W okresie od lutego do sierpnia 2021 r. przy zaangażowaniu zewnętrznej grupy ekspertów opracowana została diagnoza strategiczna Kalisza w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Zidentyfikowane na tym etapie problemy miasta oraz jego potencjały stały się podstawą dla późniejszego sformułowania wizji rozwoju Kalisza, określenia celów strategicznych i wyznaczenia działań służących ich osiągnięciu. Od października 2021 r. do czerwca 2022 r. trwały prace nad projektem dokumentu, który następnie poddany został konsultacjom społecznym oraz procesowi opiniowania przez właściwe organy. Równolegle zewnętrzni eksperci dokonali jego oceny pod kątem trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji planowanych zamierzeń. Ostatnim krokiem było przygotowanie ostatecznej wersji dokumentu.

W zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu, uzyskano zgodę Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu na odstąpienie od jej przeprowadzania.

Dla aktualizacji strategii powtórzono opisane powyżej kroki powstawania strategii wraz z przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Rys. 2| Etapy prac nad Strategią

Źródło: Opracowanie własne.

Partycypacyjne tworzenie Strategii

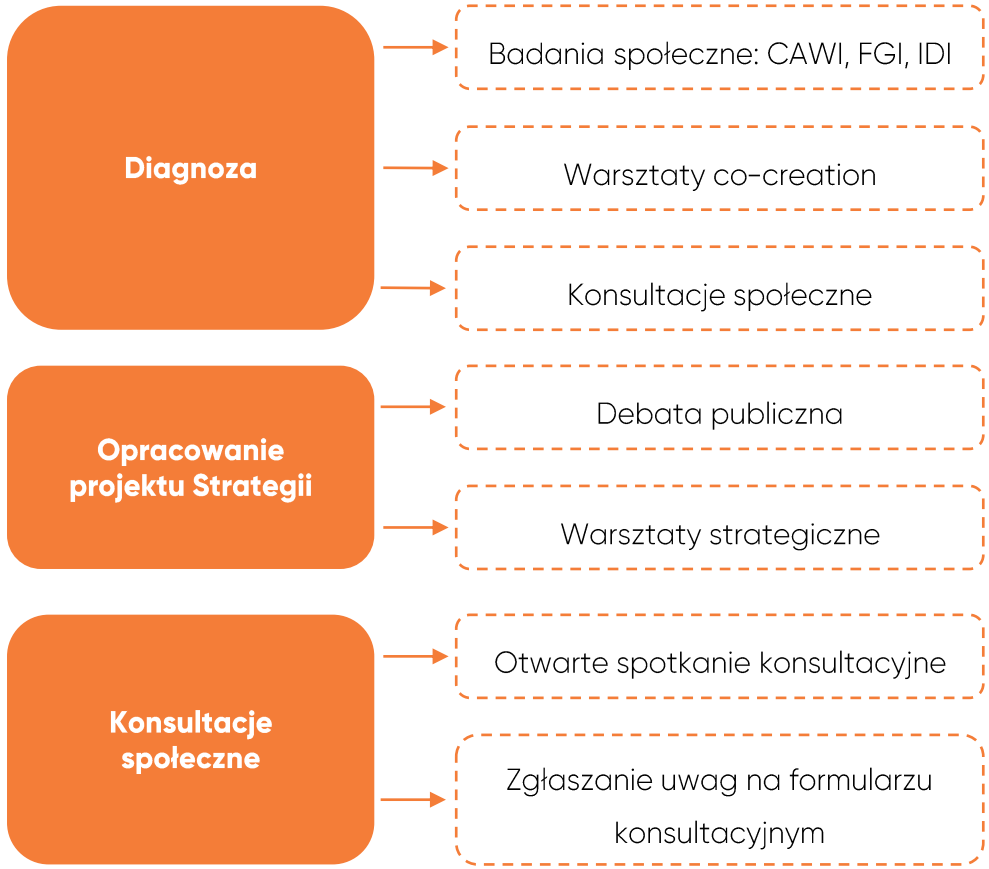
Już na początku prac nad Strategią przyjęliśmy zaangażowanie kluczowych interesariuszy za nadrzędną zasadę, którą kierowaliśmy się do opracowania ostatecznej wersji dokumentu. Istotna przy tym była transparentność. O postępach prac i planowanych działaniach partycypacyjnych na bieżąco informowaliśmy za pośrednictwem naszej strony internetowej.

W 2021 r. kaliszanie w badaniu internetowym (CAWI) mieli możliwość oceny dotychczasowych działań Miasta oraz wskazania obszarów wymagających zmiany bądź poprawy w sferach społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-środowiskowej. Z możliwości tej skorzystało ponad 1 300 osób. Dodatkowo przeprowadzone zostały badania jakościowe: 20 indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI), 5 zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) oraz warsztaty co-creation z udziałem przedstawicieli kluczowych grup interesariuszy (NGO, młodzież, seniorzy, przedsiębiorcy, Radni Rady Miasta, przedstawiciele Urzędu Miasta). Efekt przeprowadzonych warsztatów stanowi analiza SWOT miasta.

Lokalną społeczność zaprosiliśmy także do wspólnego stworzenia wizji rozwoju Kalisza oraz określenia priorytetów rozwojowych podczas debaty publicznej i warsztatów strategicznych, które zostały przeprowadzone w połowie listopada 2021 r.

Poszczególne efekty naszej pracy poddawaliśmy ocenie mieszkańców i innych interesariuszy w procesach konsultacji społecznych. Każdy miał możliwość zgłoszenia swoich uwag i opinii do tworzonych dokumentów.

Rys. 3| Partycypacja społeczna w procesie tworzenia Strategii

Źródło: Opracowanie własne.

Przebieg prac nad aktualizacją Strategii

Prace nad aktualizacją strategii rozpoczęły się od opracowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej w zakresie odpowiadającym planowanej aktualizacji strategii. Jako podstawę do przygotowania diagnozy przyjęto Diagnozę strategiczną opracowaną w 2022 roku dla Strategii Rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku.

W oparciu o ustalenia diagnozy oraz zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym został sporządzony projekt aktualizacji strategii. Dla projektu równolegle przeprowadzono konsultacje społeczne, opiniowanie oraz procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (procedura SOOŚ). Konsultacje społeczne odbyły się w terminie od 23 stycznia do 26 lutego 2026 roku. W trakcie konsultacji odbyło się spotkanie otwarte, na którym były prezentowane założenia strategii. Wzięło w nim udział ponad 140 osób. Równolegle do konsultacji projekt został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Na podstawie otrzymanych opinii i uwag wprowadzono zmiany w strategii i opracowano ostateczną wersję dokumentu.

W związku z równoległym przeprowadzaniem konsultacji projektu planu ogólnego oraz aktualizacji strategii, na ostateczne ustalenia polityki przestrzennej miasta Kalisza w części rysunkowej strategii wpływ miały wyniki konsultacji społecznych planu ogólnego miasta Kalisza. Zmiany dotyczyły korekty granic wyznaczonych w modelu obszarów (wymienionych na stronach 95-97). Zmiany miały na celu zachowanie spójności obu dokumentów oraz wynikały z modyfikacji granic stref planistycznych w planie ogólnym.

Rys. 4| Etapy prac nad aktualizacją Strategii

Źródło: Opracowanie własne.

1.3. Co zostało wypracowane?

Efekt pracy, zaangażowania zewnętrznych ekspertów, a także aktywnego udziału lokalnej społeczności oraz prac przeprowadzanych w ramach aktualizacji strategii stanowi Aktualizacja „Strategia rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku". Jest to dokument, który wyznacza ogólne kierunki rozwoju naszego miasta, określa pożądany stan docelowy oraz stawia przed naszą wspólnotą samorządową ambitne i jednocześnie realne cele, stanowiące odpowiedź na problemy, z którymi się borykamy oraz wyzwania, którym musimy w najbliższych latach sprostać.

Horyzont czasowy Strategii

Horyzont czasowy Strategii obejmuje lata od momentu jej uchwalenia do 2030 roku, co jest zgodne z okresem obowiązywania dokumentów strategicznych wyższego rzędu. Mając jednak na uwadze, że realizacja części zadań strategicznych, w szczególności inwestycyjnych, wykroczy poza rok 2030, perspektywa wdrażania dokumentu obejmuje kolejne 5 lat. Jest to uzasadnione również tym, że ewaluacja ex-post przeprowadzona zostanie w 2031 r. Jej wyniki mają dać odpowiedź na pytanie, czy wdrożenie zaplanowanych działań przyniosło oczekiwane rezultaty i czy założone cele zostały osiągnięte. Pozwolą również wypracować rekomendacje do przeprowadzenia aktualizacji. Dzięki uwzględnieniu dłuższej perspektywy czasowej miasto do czasu opracowania nowego dokumentu nie pozostanie bez obowiązującej Strategii rozwoju.

Jaka jest Strategia?

Opracowując dokument, przyjęliśmy następujące założenia:

- Strategia NIE obejmuje wszystkich obszarów funkcjonowania miasta – koncentrujemy się przede wszystkim na tych aspektach, na które jako wspólnota samorządowa mamy bezpośredni lub co najmniej pośredni wpływ. Mając jednak na uwadze również szerszy kontekst rozwoju miasta, uwzględniamy także działania, które mają dla nas istotne znaczenie, choć będą wdrażane przez podmioty niezależne;
- Istotą Strategii NIE jest odpowiedź na wszystkie zgłaszane potrzeby – w Strategii dokonujemy wyboru najważniejszych celów i działań, które pozwolą na urzeczywistnienie wizji rozwoju Kalisza;
- Cele sformułowane zostały zgodnie z zasadą SMART – cele strategiczne są specyficzne, mierzalne, ambitne, realne i określone w czasie;
- Wskaźniki rezultatu umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia celów – rezultaty w Strategii obrazują oczekiwaną wymierną (tj. zobrazowaną za pomocą wskaźników) zmianę w stosunku do stanu aktualnego;
- Strategia wpisuje się w krajową i regionalną politykę rozwoju – cele strategiczne są spójne z celami określonymi w dokumentach krajowych i regionalnych;
- System wdrażania Strategii opierał się będzie częściowo o dokumenty wykonawcze, zawierające konkretne projekty i przedsięwzięcia.

Co obejmuje Strategia?

Dokument składa się z trzech zasadniczych części podzielonych na 8 rozdziałów poprzedzonych wstępem.

Część **diagnostyczna** obejmuje rozdziały 2-3 i stanowi podsumowanie diagnozy sytuacji Kalisza. Jest to swoisty obraz Kalisza „dziś" w świetle analizy danych zastanych, ale również widziany oczami mieszkańców. W rozdziale 3. omówione zostały kluczowe zewnętrzne uwarunkowania rozwoju miasta. To zestaw najważniejszych aspektów, które decydować będą o przyszłości Kalisza, jednak jako samorząd miejski mamy na nie niewielki wpływ. Traktować je należy w kategorii szans rozwojowych, których odpowiednie wykorzystanie może stymulować rozwój miasta.

Kolejne trzy rozdziały stanowią część **strategiczną** prezentującą pożądany obraz Kalisza „przyszłości", czyli jego wizję rozwoju. Urzeczywistnieniu wizji mają służyć cele strategiczne, stanowiące odpowiedź na pytanie, jaki ma być Kalisz „jutra". Cele te będą realizowane poprzez podejmowanie działań, które pozwolą na osiągnięcie oczekiwanych rezultatów.

W tej części Strategii pokazany został ponadto wpływ realizacji zakładanych działań na miejską przestrzeń w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Ostatnia część – **wdrożeniowa** – Strategii określa sposób, w jaki dokument ma być wdrażany, jak mają być monitorowane postępy w jego realizacji oraz jak ma przebiegać proces ewaluacji. Wskazuje przy tym zakres odpowiedzialności poszczególnych osób, komórek i jednostek organizacyjnych w tych procesach. Obejmuje także oszacowanie kosztów wdrożenia Strategii.

Dla kogo jest Strategia?

Adresatami Strategii rozwoju miasta są przede wszystkim jego **mieszkańcy**. Kierując się tym przeświadczeniem, dążyliśmy do jak najpełniejszego zaangażowania lokalnej społeczności w proces tworzenia dokumentu na każdym jego etapie, prowadząc badania społeczne, warsztaty, spotkania i debaty. Wyrazem tego jest wizja rozwoju miasta, w której na pierwszym miejscu stawiamy potencjał aktywnych i przedsiębiorczych kaliszan oraz dążenie do zapewnienia im jak najlepszych warunków do rozwoju. Z tego też względu cel pn. Aktywna wspólnota zajmuje pierwsze miejsce na liście celów strategicznych. Odbiorcami zmian będą jednak nie tylko kaliszanie, ale również inni użytkownicy miasta – przyjeżdżający do pracy i szkół mieszkańcy okolicznych miejscowości, przedsiębiorcy prowadzący tu swoją działalność gospodarczą, inwestorzy, którzy w Kaliszu ulokują swój biznes, a także turyści i inni odwiedzający miasto.

1.4. Zgodność Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Rozwój miasta powinien wpisywać się w regionalną i krajową politykę rozwoju i ją wspierać. Dlatego też nasze cele strategiczne są spójne z celami określonymi w dokumentach szczebla krajowego i wojewódzkiego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

„Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r." (SOR) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. i stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju (tj. „Strategii Rozwoju Kraju 2020"). Zastąpiła również długookresową strategię rozwoju („Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności"). Jest to podstawowy dokument szczebla krajowego, który wyznacza kierunki rozwoju w średnio- i długoterminowej perspektywie. Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym". Jego realizacji służyć mają trzy cele szczegółowe.

Tab. 1| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi SOR

SOR	Strategia rozwoju Kalisza
Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.2. Miasto inteligentne

Źródło: Opracowanie własne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) przyjęta została w 2019 r. i stanowi podstawowy dokument strategiczny w zakresie polityki regionalnej państwa. Cel główny określony został jako: „Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym". Ma on zostać osiągnięty dzięki realizacji trzech celów szczegółowych, w ramach których określone zostały kierunki interwencji.

Tab. 2| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi KSRR

KSRR	Strategia rozwoju Kalisza
Cel 1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 3.3. Rozpoznawalna marka miasta 5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne 7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.2. Miasto inteligentne 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych

Źródło: Opracowanie własne.

Krajowa Polityka Miejska 2030

Uchwalona 14 czerwca 2022 r. „Krajowa Polityka Miejska 2030" (KPM) określa zasady rozwoju polskich miast i miejskich obszarów funkcjonalnych na najbliższe lata. Pełni rolę koordynatora i integratora polityk sektorowych odnoszących się do miast. Cel nadrzędny KPM sformułowany został następująco: „Istotą prowadzenia krajowej polityki miejskiej jest stawianie czoła wyzwaniom rozwojowym oraz budowanie warunków do wzmacniania zdolności miast i miejskich obszarów funkcjonalnych do zrównoważonego rozwoju i polepszania jakości życia mieszkańców". Dokument wyznacza sześć celów wpisujących się w wizję długofalowego rozwoju miast.

Tab. 3| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi KPM

KPM	Strategia rozwoju Kalisza
Miasto kompaktowe	6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
Miasto zielone	6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
Miasto produktywne	5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
Miasto inteligentne	3.2. Miasto inteligentne
Miasto dostępne	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 2.4. Miasto bezpieczne i dostępne 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
Miasto sprawne	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.2. Miasto inteligentne

Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Przyjęta na początku 2020 r. „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku" (SRWW) jest podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju szczebla regionalnego. Określona w niej wizja rozwoju zakłada, że „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego

i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa". Jej urzeczywistnieniu służyć ma realizacja 4 celów strategicznych, w ramach których wyznaczono 11 celów operacyjnych.

Tab. 4| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi SRWW

SRWW	Strategia rozwoju Kalisza
1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	4.1 Kalisz akademicki 4.2 Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach
2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie	2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 2.5. Szeroka oferta mieszkaniowa
2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych
2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 2.1. Bogata oferta czasu wolnego 2.3. Bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i rozrywkowa 3.3. Rozpoznawalna marka miasta 4.2. Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach 6.1. Przestrzeń która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego
3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa	2.4. Miasto bezpieczne i dostępne 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski	7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto 7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych
3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 2.4. Miasto bezpieczne i dostępne 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.2. Miasto inteligentne

Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku

Uchwalona w 2023 r. „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku" (SRP AKO) określa kierunki rozwoju na poziomie ponadlokalnym dla gmin zrzeszonych w ramach Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi. Cel główny SRP AKO brzmi następująco: „Aglomeracja Kalisko-Ostrowska w 2030 roku to lider integracji funkcjonalnej wśród miast subregionalnych w Polsce, wyróżniający się silną pozycją gospodarczą, wysoką jakością życia, dążący do neutralności klimatycznej, rozwijający lokalne potencjały, budujący tożsamość ponadlokalną, zorientowany na wszechstronny i zrównoważony rozwój oraz dający poczucie bezpieczeństwa.".

Tab. 5| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi SRP AKO

SRP AKO	Strategia rozwoju Kalisza
1.1. Rozwój zintegrowanego transportu	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności	2.4. Miasto bezpieczne i dostępne 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacji do zmian klimatu	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody	6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
2.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.2. Miasto inteligentne 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto 7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych
3.1. Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach	2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 4.1. Kalisz akademicki 4.2. Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach

SRP AKO	Strategia rozwoju Kalisza
3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych	1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji
3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego	3.3. Rozpoznawalna marka miasta 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji
3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców	2.1. Bogata oferta czasu wolnego 2.3. Bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i rozrywkowa
3.5. Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta
4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
4.2 Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
4.3 Integracja i wzmocnienie współpracy miedzy samorządami, sektorem nauki i biznesu	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje
4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość
5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja przestrzeni publicznych miast i wsi	2.5. Szeroka oferta mieszkaniowa 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych	3.2. Miasto inteligentne
5.3. Wspieranie efektywnego zarządzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.3. Rozpoznawalna marka miasta

Źródło: Opracowanie własne.

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej

Przyjęty w 2023 r. „Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej" (PZMM AKO) jest dokumentem strategicznym, który określa cele i kierunki kształtowania polityki mobilności do 2030 roku. PZMM AKO to zbiór działań przeznaczonych do realizacji w długoletniej perspektywie w sferze mobilności, a także główny dokument kierunkowy dla realizacji inwestycji transportowych.

Tab. 6| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi PZMM AKO

PZMM AKO	Strategia rozwoju Kalisza
1. Zintegrowany aglomeracyjny system mobilności	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 3.2. Miasto inteligentne
2. Dobrze zaplanowana i dostępna Aglomeracja	2.4. Miasto bezpieczne i dostępne 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego
3. Zintegrowany system aglomeracyjnego transportu publicznego	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
4. Rozwój mobilności rowerowej	7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
5. Bezpieczny i mniej energochłonny system transportowy	2.4. Miasto bezpieczne i dostępne 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
6. Aglomeracyjny system logistyki miejskiej	3.1. Miasto efektywnie zarządzane 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
7. Świadomi mieszkańcy mobilnego AKO	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta 4.2. Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach

Źródło: Opracowanie własne.

Plan Adaptacji do Zmian Klimatu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej

Przyjęty w 2024 r. „Plan Adaptacji do Zmian Klimatu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej" (PAZK AKO) jest dokumentem strategicznym, który określa m.in. poziomy zagrożenia poszczególnych zjawisk klimatycznych, potencjalne konsekwencje z nimi związane oraz poziomy ryzyka w poszczególnych sektorach i obszarach. Ponadto stanowi on podstawę do kształtowania lokalnej polityki rozwoju w oparciu o zidentyfikowane możliwe zagrożenia klimatyczne, konkretyzując zakres działań odpowiadających na wyzwania zarówno globalne, jak i lokalne.

Tab. 7| Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi PAZK AKO

PAZK AKO	Strategia rozwoju Kalisza
A. Zredukowanie do minimum emisji gazów cieplarnianych oraz innych zanieczyszczeń ze stosowania paliw kopalnych w paleniskach domowych, w transporcie oraz dla celów energetycznych i gospodarczych	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne
B. Zwiększenie retencji wody w ekosystemach na terenach rolnych i leśnych	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
C. Zwiększenie przejmowania wody opadowej przez grunt dzięki rozszczelnieniu i zwiększeniu powierzchni biologicznie czynnej w obrębie intensywnej zabudowy miejskiej oraz rozwijanie zdolności ekosystemów zurbanizowanych do retencji wody	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
D. Upowszechnienie rozwiązań opartych na przyrodzie w obrębie zwartej zabudowy miejskiej, na terenach rolniczych oraz w gospodarce wodnej	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 3.1. Miasto efektywnie zarządzane 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto
E. Zminimalizowanie zapotrzebowania na energię budynków i procesów gospodarczych	1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto

Źródło: Opracowanie własne.

1.5. Podsumowanie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika bezpośrednio z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.) – dalej ustawa OOŚ. Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy OOŚ możliwe jest, po uzgodnieniu z właściwymi organami, odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pismem z dnia 29.03.2022 (data wpływu do właściwych organów: 30.03.2022), znak: WSR.061.1.2022, Prezydent Miasta Kalisza zwrócił się do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z wnioskiem o uzgodnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia rozwoju Kalisza do 2030 roku".

Pismem z dnia 27.04.2022 (znak: DN-NS.9011.543.2022) Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia rozwoju Kalisza do 2030 roku".

Pismem z dnia 28.04.2022 (znak: WOO-III.410.289.2022.PW.1) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wezwał Prezydenta Miasta Kalisza do uzupełnienia złożonego wniosku. Odpowiedź na wezwanie została złożona dn. 09.05.2022 i uzupełniona o dodatkowe przedsięwzięcia kluczowe pismem dn. 30.05.2022. Mając na uwadze uwarunkowania określone w art. 49 ustawy OOŚ, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem z dn. 03.06.2022 (znak: WOO III.410.289.2022.PW.2) uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezydent Miasta Kalisza, zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy OOŚ odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia rozwoju Kalisza do 2030 r.". Realizacja postanowień Strategii nie powoduje bowiem znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla Aktualizacji Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035

Procedurę przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Aktualizacji Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku rozpoczęto zgodnie z ustawą OOŚ od ustalenia zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko. W tym celu zwrócono się do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu. Organy uzgodniły proponowany zakres i stopień szczegółowości odpowiednio pismami DN-NS.9011.1808.2025 (z dnia 25.08.2025 r.) oraz WPP-III.411.186.2025.AKa.1 (z dnia 08.08.2025 r.). Następnie opracowano prognozę oddziaływania na środowisko dla aktualizowanej strategii.

Wraz z rozpoczęciem konsultacji społecznych projektu strategii, które trwały od 23 stycznia do 26 lutego 2026 roku, wystąpiono o opinię do projektu strategii do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS).

PWIS zaopiniował dokument pozytywnie w dniu 20.02.2026 r. (pismo DN-NS.9011.1808.2025), a RDOŚ zaopiniował dokument z uwagami w dniu 23.02.2026 r. (pismo WPP-III.410.21.2026.MM.1). Sposób uwzględnienia poszczególnych uwag RDOŚ został zawarty w raporcie z konsultacji społecznych.

2. Kalisz „dziś”
– podsumowanie diagnozy sytuacji miasta

„Kalisz to najstarsze miasto w Polsce, pod względem wielkości drugie w Wielkopolsce, o znamienitej tradycji handlowej, rzemieślniczej oraz przemysłów: lekkiego, spożywczego, lotniczego i muzycznego. To miejsce, gdzie żyje kultura i muzyka – jazz, fortepian.
Tu zaczyna się historia.”

[fragment ze Strategii komunikacji marki Miasta Kalisza]

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

2.1. Społeczność Kalisza

Kaliszanie w liczbach

Miasto Kalisz zamieszkiwane jest przez nieco ponad 99 tys. osób[3]. W przeliczeniu na 1 km^2 powierzchni miasta przypada około 1,4 tys. osób. Jest tym samym drugim pod względem liczebności mieszkańców miastem w Wielkopolsce i jednym z najgęściej zaludnionych powiatów w regionie. Liczba ludności w ostatnich latach sukcesywnie się zmniejsza. Również prognozy w tym zakresie nie napawają optymizmem – do 2050 r. liczba kaliszan może spaść poniżej 80 tys. Za taki stan rzeczy odpowiada przede wszystkim ujemny przyrost naturalny, ale również migracje ludności. Tylko w 2020 r. w Kaliszu zmarło 1 461 osób, tj. dwa razy więcej niż się urodziło (745 dzieci). W tym samym roku saldo migracji wyniosło 284 osoby. Najczęściej migrującą grupę stanowią przy tym osoby w wieku 15-39 lat, a głównym kierunkiem wyprowadzek kaliszan są tereny wiejskie gmin ościennych (m.in. Opatówka, Gołuchowa, Żelazkowa czy Godziesz Wielkich), co wskazuje na postępujący proces suburbanizacji.

Konsekwencją obserwowanych zmian (spadek liczby urodzeń, migracje) oraz wydłużania się trwania życia jest postępujący proces starzenia się społeczeństwa widoczny w strukturze ludności według wieku. W 2020 r. ponad 26% mieszkańców miasta stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy dla województwa udział ten wyniósł niespełna 23%, zaś dla całego kraju – ponad 21%. Od 2017 r. odsetek ten w Kaliszu wzrósł o 1,5 pp. Należy również zwrócić uwagę na znaczący udział osób po 80. roku życia w ogólnej populacji osób starszych (65 lat i więcej) – w 2020 r. wyniósł 22%. Prognozy GUS wskazują, że w 2030 r. będzie to już niemal 29%. Stanowi to dla samorządu poważne wyzwanie i konieczność przygotowania się na nieuchronne zmiany poprzez rozszerzanie usług wsparcia seniorów. Niezwykle istotne będzie przy tym jak najdłuższe umożliwienie im funkcjonowania w dotychczasowym środowisku poprzez rozwijanie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania oraz dostarczenie innych form pomocy.

[3] Stan na 31.12.2020. Źródło: dane GUS.

Aktywność społeczna kaliszan

Kaliszanie tworzą aktywną i zaangażowaną społeczność. Wyrazem tego jest m.in. udział w budżecie obywatelskim czy też działalność organizacji pozarządowych. Frekwencja w głosowaniu w kaliskim budżecie obywatelskim w latach 2015-2020 mieściła się w przedziale 12-24%, największą wartość osiągając w 2016 i 2017 r. W 2020 była wprawdzie niższa i wyniosła 15%, ale i tak przekraczała o 5 pp. średni wynik dla całego kraju. Z drugiej strony w Lesznie, będącym miastem o podobnym do Kalisza potencjale, w tym samym roku było to aż 44%. Warto zatem dążyć do pobudzania aktywności i zwiększania zaangażowania kaliszan w sprawy miasta.

Wyrazem zaangażowania różnych grup społecznych, oprócz budżetu obywatelskiego, jest również działalność Młodzieżowej Rady Miasta, Kaliskiej Rady Seniorów, Kaliskiej Rady Kobiet, Rady Sportu Miasta Kalisza oraz Komitetu Rewitalizacji.

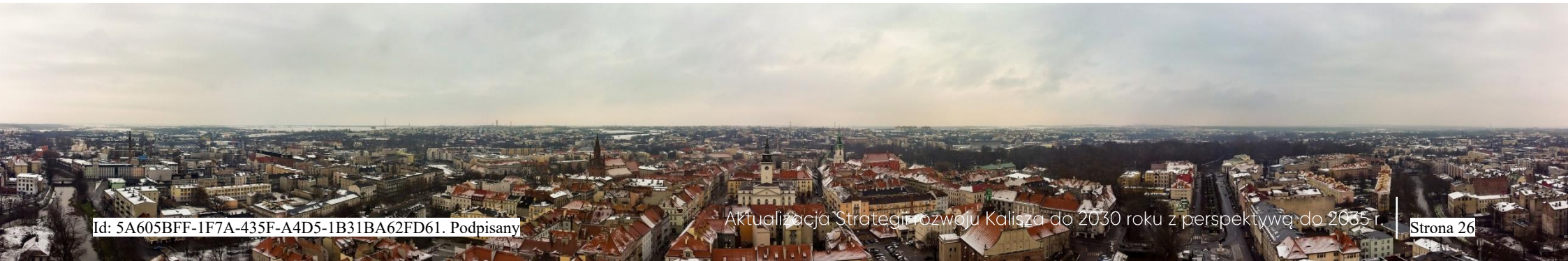
Istotny potencjał Kalisza w tym względzie stanowią ponadto liczne **organizacje pozarządowe**, których w 2020 r. funkcjonowało niemal 300. Warto przy tym docenić inicjatywy Miasta w zakresie wsparcia NGO, wśród których na szczególną uwagę zasługuje **Centrum Organizacji Pozarządowych** utworzone przy ul. Babina 1. Jest to miejsce, gdzie kaliskie organizacje pozarządowe mogą realizować swoje działania, a także otrzymać niezbędne wsparcie techniczne, merytoryczne czy uzyskać potrzebne informacje.

W Kaliszu funkcjonuje również Rada Działalności Pożytku Publicznego – organ opiniodawczo-doradczy stanowiący platformę współpracy organów władzy samorządowej z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.

Sytuacja materialna mieszkańców

Sytuacja materialna kaliszan do 2019 r. ulegała poprawie, o czym świadczą m.in. dynamicznie rosnące wpływy do budżetu miasta z tytułu udziału w PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2015 r. było to 1 052 zł, a w 2019 r. już 1 787 zł, co oznacza wzrost o blisko 70%. W kolejnym roku nastąpił nieznaczny spadek, co zapewne ma związek z pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w całym kraju wskutek pandemii COVID-19.

Do podobnych wniosków prowadzi również analiza liczby korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Wartość tego wskaźnika w latach 2015-2018 spadła o prawie 1/5 z poziomu 69,8 do 56,3 osób.

2.2. Kalisz dla społeczeństwa

Obraz Kalisza dla społeczeństwa to ocena jakości życia w mieście pod kątem takich aspektów, jak:

- jakość i dostępność usług publicznych w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki i wychowania, edukacji, kultury i rozrywki, sportu i rekreacji,
- możliwość zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych,
- bezpieczeństwo mieszkańców.

Edukacja

Mieszkańcy pozytywnie oceniają jakość kształcenia w kaliskich szkołach zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadpodstawowym. Równocześnie istotna dla nich pozostaje poprawa jakości nauczania w szkołach podstawowych, co pokazuje, jak ważny jest to aspekt życia w mieście.

Wyniki zdawalności matur potwierdzają wysoki poziom nauczania w kaliskich szkołach średnich. Absolwenci w Kaliszu uzyskiwali przeciętnie wyższe wyniki niż ich rówieśnicy średnio w całym województwie i w kraju. Jednocześnie kaliska młodzież wypada przeciętnie, jeśli chodzi o egzamin ósmoklasisty – wyniki kaliszan są bowiem zbliżone zarówno do średniej wojewódzkiej, jak i krajowej. W istocie zatem należy kłaść nacisk na podnoszenie jakości kształcenia w kaliskich podstawówkach.

W Kaliszu działa Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (od 01.10.2023 r.; wcześniej Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego - AK), Wydział Pedagogiczno-Artystyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM) oraz Kampus Mundurowy Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie, co może być pewnym potencjałem miasta. Kalisz nie stanowi jednak istotnego na mapie kraju ośrodka akademickiego, na co wskazuje spadająca w latach 2014-2020 liczba studentów i absolwentów największych uczelni w mieście, tj. UAM oraz AK. W roku akademickim 2019/2020 na obu tych uczelniach łącznie studiowało 3 840 osób, tj. niemal o 1/3 mniej niż w roku 2013/2014. Liczba absolwentów, którzy opuścili mury tych uczelni w Kaliszu, w 2020 r. wyniosła 901 osób i było to o połowę mniej niż 6 lat wcześniej. Może to być efektem ograniczonej oferty kierunków kształcenia, które dodatkowo nie odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy, jak również aspiracjom współczesnych młodych kaliszan, zdaniem których wśród dostępnych kierunków dominują techniczne, a brakuje tych z zakresu nauk społecznych, biologicznych, geograficznych oraz szerszej oferty studiów związanych z nowymi technologiami, nowymi dziedzinami gospodarki czy też informatyką. Problem stanowią również ograniczone, zdaniem kaliszan, możliwości kształcenia osób dorosłych.

Opieka i wychowanie

Oferta miasta w zakresie usług opiekuńczo-wychowawczych jest szczególnie istotna z punktu widzenia jego atrakcyjności

dla młodych rodzin. Umożliwia ona bowiem pogodzenie pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci, ułatwiając kobietom powrót na rynek pracy. Uczestniczący w badaniu ankietowym kaliszanie oceniają ten aspekt zamieszkania w mieście raczej negatywnie. Zaledwie 15,7% respondentów uważa, że Kalisz oferuje możliwości pogodzenia wychowywania dzieci z pracą zawodową, a jeszcze mniej osób (8,5%) jest zdania, że kaliszanki wychowujące dzieci mają szansę rozwoju zawodowego w mieście. Opinię o tym, że zaspokojenie tych potrzeb w mieście jest niemożliwe, wyraziło z kolei odpowiednio: 24,4% i 28,7% ankietowanych. Mieszkańcy zwracają przy tym uwagę na niedostateczną liczbę miejsc w publicznych żłobkach i klubach dziecięcych oraz przedszkolach, przez co młodzi rodzice zmuszeni są do korzystania z oferty placówek prywatnych.

Jak pokazują jednak dane, liczba miejsc w żłobkach podległych miastu w okresie ostatnich 6 lat wzrosła o ponad 1/5 (z 306 w 2015 do 376 w 2020 r.). Uzupełnieniem miejskiej oferty są żłobki niepubliczne oferujące w sumie 267 miejsc, z czego 190 jest subsydiowanych z budżetu miasta (dane za 2020 r.). Warto zwrócić uwagę, że w 2015 r. było to aż dwuipółkrotnie mniej (107 miejsc, w tym 73 miejsca subsydiowane). Dzięki temu dzieci nieprzyjęte do żłobka publicznego mogą korzystać z oferty placówek niepublicznych, a ich cena dzięki subsydiowaniu z budżetu miasta jest porównywalna z ofertą miejską.

W efekcie w ostatnich latach wzrósł odsetek dzieci objętych opieką żłobkową, w 2020 r. wyniósł on 19,5%. Wydaje się zatem, że liczba miejsc w placówkach świadczących usługi opieki dla najmłodszych kaliszan jest wystarczająca, a biorąc pod uwagę obserwowane trendy demograficzne, w kolejnych latach również taka pozostanie.

Rosnąca liczba miejsc w publicznych przedszkolach na terenie Kalisza także zdaje się przeczyć opiniom wyrażanym przez część mieszkańców. W 2020 r. wyniosła ona 3 846, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2015 o 4%. W konsekwencji coraz większy odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objęty jest opieką wychowania przedszkolnego.

Planując rozwój miasta, należy jednak pamiętać o utrzymaniu jego wysokiej atrakcyjności dla rodzin z małymi dziećmi, by Kalisz mógł je zatrzymywać i do siebie przyciągać.

Kultura i rozrywka

Kaliszanie doceniają dobry dostęp do tzw. „kultury wysokiej" w swoim mieście, którą tworzą w szczególności miejskie instytucje kultury: Filharmonia Kaliska, Galeria Sztuki im. J. Tarasina oraz Ośrodek Kultury Plastycznej Wieża Ciśnień, a także instytucje prowadzone przez samorząd województwa, tj.: Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu, Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego oraz Muzeum Ziemi Kaliskiej. Znacznie gorzej mieszkańcy oceniają dostępną w mieście ofertę kultury popularnej i rozrywki. Może mieć to związek z jednej strony z jej niedopasowaniem do potrzeb i oczekiwań części kaliszan, z drugiej zaś z brakiem odpowiedniej informacji i promocji odbywających się w mieście imprez i wydarzeń.

W efekcie oferta wydarzeń kulturalnych w Kaliszu zdaniem ponad połowy (52%) badanych jest niezadowalająca, a postulat jej wzbogacenia i poszerzenia znalazł się na drugim miejscu pod względem istotności działań w sferze społecznej. Pokazuje to, jak ważny jest to dla mieszkańców aspekt decydujący o jakości życia w mieście.

Sport i rekreacja

Ofertę sportową i rekreacyjną Kalisza tworzą liczne obiekty, z których część ma charakter ponadlokalny. Są to:

- Hala Kalisz Arena,
- Stadion Miejski,
- Aquapark Kalisz,
- Basen OSRiR,
- Hala Widowiskowo-Sportowa,
- Boisko do koszykówki z trybuną - Pola Marsowe,
- Hala lekkoatletyczna z boiskiem wielofunkcyjnym,
- Korty tenisowe,
- Majkowskie Wembley,
- Park linowy,
- Tor kolarski.

Choć mieszkańcy doceniają niedawne inwestycje miejskie w rozwój ścieżek rowerowych, terenów zielonych, infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, umożliwiających aktywne spędzanie czasu wolnego, to z drugiej strony wciąż dostrzegają potrzeby w tym zakresie.

Niemal połowa badanych (46%) uznała zwiększenie oferty tego typu obiektów i miejsc za istotny postulat w sferze społecznej. Była to tym samym najczęściej wskazywana odpowiedź. Jednocześnie dotychczasowa oferta takich obiektów i miejsc stanowiła najsłabiej oceniony aspekt życia w Kaliszu w odniesieniu do sfery społecznej – aż 60% uczestników badania ankietowego uznało ją za niezadowalającą.

Wyniki badań pokazują, że sport i aktywny wypoczynek są ważnym aspektem życia dla mieszkańców, zaś oferta miasta w tym zakresie wpływa na ich ocenę atrakcyjności zamieszkania. Wskazują oni równocześnie na znaczenie aktywności ruchowej dla zachowania dobrego stanu zdrowia.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia

Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej zapewnia mieszkańcom Kalisza przede wszystkim Wojewódzki Szpital Zespolony im. Ludwika Perzyny, a także 3 placówki funkcjonujące na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Mimo to uczestnicy badań jakościowych wskazywali na problem braku lekarzy niektórych specjalizacji, głównie dziecięcych (w tym: endokrynologa, urologa, neurologa, alergologa), a także niewystarczającej liczby przyjmujących w mieście lekarzy specjalistów, co wpływa na długi czas oczekiwania na wizytę.

Pomoc społeczna

W kontekście starzenia się kaliskiego społeczeństwa szczególnie istotne staje się wsparcie osób starszych. System pomocy kierowanej do tej grupy mieszkańców obejmuje działalność Dziennego Domu Pomocy Społecznej (DDPS), Domu Pomocy Społecznej (DPS) oraz usługi opiekuńcze dla osób starszych i przewlekle chorych świadczone przez dwie organizacje pozarządowe, tj. Wielkopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża i Polski Komitet Pomocy Społecznej Wielkopolski Zarząd Wojewódzki.

Z usług świadczonych przez DDPS, dysponujący 110 miejscami, w 2020 r. skorzystały 122 osoby. Z kolei z DPS, dysponującego 180 miejscami dla osób przewlekle somatycznie chorych, korzystało w 2020 r. od 122 do 177 osób[4]. Usługami opiekuńczymi w tym samym okresie objęto natomiast 642 osoby.

Wsparcie osobom starszym oferują ponadto inne placówki, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu itp. Należy dążyć do zwiększania dostępności miejsc świadczących pomoc kaliskim seniorom, których każdego roku będzie przybywać.

Szczególnego wsparcia wymagają także osoby z niepełnosprawnościami. Jak pokazują dane, najwięcej takich osób jest w wieku 60 lat i więcej. W latach 2015–2020 stanowili oni ponad połowę (55%) wszystkich kaliszan z niepełnosprawnością ruchową[5]. Można zatem przypuszczać, że wraz z postępującym starzeniem się społeczeństwa rosnąć będzie również liczba osób z niepełnosprawnościami, co stanowić będzie wyzwanie nie tylko w zakresie zapewnienia standardów dostępności, ale również usług opiekuńczych i ochrony zdrowia.

Główną formą wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Kaliszu są Warsztaty Terapii Zajęciowej. Osoby te mogą również korzystać z dofinansowań w ramach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, m.in. na turnusy rehabilitacyjne, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych czy też likwidację barier architektonicznych.

W Kaliszu realizowany jest ponadto pilotażowy program „Aktywny Samorząd" finansowany ze środków PFRON, którego celem jest likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym oraz pomoc osobom z niepełnosprawnościami poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi.

Mieszkalnictwo

Dla wielu osób coraz bardziej istotną kwestią wpływającą na atrakcyjność zamieszkania w danym miejscu jest możliwość kupna własnego mieszkania. Tymczasem aż 1/3 kaliszan jest zdania, że miasto nie zaspokaja tej potrzeby. Był to drugi najgorzej oceniony aspekt życia w Kaliszu (po możliwości znalezienia/zmiany pracy). Nieco mniej (28%) respondentów uważa, że miasto oferuje zaspokojenie tej potrzeby, ale tylko

[4] Liczba pensjonariuszy DPS zmieniała się w ciągu roku. W I kwartale było to 177 osób, w II kwartale – 126, w III kwartale – 144, zaś w IV kwartale – 151 osób.
[5] 3.509 osób wśród 6.402 kaliszan posiadających orzeczenie o niepełnosprawności związanej z upośledzeniem narządu ruchu (orzeczenie 05-R).

w niewielkim stopniu, a zaledwie 15% twierdzi, że możliwości zakupu własnego mieszkania w Kaliszu są wystarczające.

Jednak w świetle danych statystycznych dostępność mieszkań w mieście sukcesywnie się poprawia. Ich liczba w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2015–2019 wzrosła bowiem o 23,5 szt., co może świadczyć o nowych inwestycjach na rynku nieruchomości.

Problem dla mieszkańców stanowić może zatem nie tyle dostępność mieszkań w Kaliszu, ile ich przystępność cenowa. Choć w 2020 r. przeciętne ceny na kaliskim rynku nieruchomości kształtowały się na poziomie zbliżonym do innych podobnych miast (niespełna 4 tys. zł/m^2), to opinie mieszkańców nie są nieuzasadnione, bowiem ceny nieruchomości w Kaliszu w ostatnich latach dynamicznie rosły. W latach 2015–2020 odnotowano ponad 44% wzrost, co stanowi niemal najwyższy wynik wśród miast referencyjnych. Należy jednak pamiętać, że problem ten ma charakter ogólnokrajowy, a miasto jako jednostka samorządu terytorialnego ma bardzo ograniczone możliwości oddziaływania na kształtowanie cen na rynku nieruchomości.

W tym kontekście duże znaczenie ma oferta mieszkań dla tej części społeczeństwa, której nie stać na zakup lub wynajem mieszkania po cenach rynkowych, tj. mieszkań komunalnych (w tym socjalnych) oraz mieszkań dostępnych w ramach KTBS. W 2020 r. ich liczba w Kaliszu wynosiła blisko 5,5 tys., przy czym dominowały mieszkania komunalne (ok. 3,8 tys.). W zasobach KTBS znajdowały się natomiast 1 204 mieszkania.

Choć liczba oczekujących na przyznanie komunalnego lokalu mieszkalnego od 2015 r., kiedy wynosiła blisko 600 rodzin, znacząco spadła, to od 2019 r. ponownie odnotowuje się wzrost. W 2020 r. było to już ponad 150 rodzin. Jednocześnie niepokojącym zjawiskiem jest sukcesywny wzrost liczby uprawnionych do najmu socjalnego.

Bezpieczeństwo

Ocena poziomu bezpieczeństwa w Kaliszu dokonana przez mieszkańców nie jest jednoznaczna. W opinii niemal połowy badanych (48%) Kalisz jest miastem bezpiecznym, jednak niemal tyle samo osób (44%) wyraziło zdanie przeciwne. Tymczasem, jak pokazują policyjne statystyki, poziom przestępczości w Kaliszu nie odbiega znacząco od innych podobnych miast, a w odniesieniu do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu oraz przestępstw drogowych jest nawet wyraźnie niższy. Z drugiej jednak strony rosnąca w ostatnich latach liczba wypadków drogowych przypadających na 100 tys. mieszkańców może wpływać na obniżenie poczucia bezpieczeństwa kaliszan, którzy w badaniach jakościowych podkreślali potrzebę uspokojenia ruchu samochodowego w centrum miasta.

Problemem podnoszonym przez przedstawicieli lokalnej społeczności wpływającym na obniżenie poczucia bezpieczeństwa w mieście, jest zbyt mała liczba kamer monitoringu, która sprawia, że wiele miejsc, w tym problemowych, nie jest objętych systemem monitoringu miejskiego. Obecnie w systemie miejskim działa 38 stacjonarnych kamer monitorujących, 2 kamery mobilne oraz 5 fotopułapek.

2.3. Kaliska gospodarka i rynek pracy

Gospodarka w Kaliszu

Kalisz jest ważnym ośrodkiem przemysłu lotniczego, w tym produkcji maszyn i silników lotniczych (największe spółki to Pratt&Whitney, WSK „PZL-Kalisz"), które są zaliczane do sektorów wysokiej techniki. Przedsiębiorców z branży lotniczej zrzesza Wielkopolski Klaster Lotniczy. Obecność sektora lotniczego wpływa na wysoki poziom innowacyjności całego regionu oraz stymuluje inwestycje w sferę badawczo-rozwojową, np. Centrum Dydaktyczne Badań Kół Zębatych.

Obok przemysłu lotniczego do branż wiodących w Kaliszu należy zaliczyć przemysł spożywczy, którego przedstawiciele również zrzeszyli się w inicjatywie klastrowej, a także przemysł włókienniczy i drzewny.

Kalisz, dzięki atrakcyjnemu położeniu, bogatemu dziedzictwu kulturowemu i historycznemu, ma również potencjał do rozwoju turystyki. Wydaje się jednak, że nie jest on w pełni wykorzystywany, bowiem na przestrzeni ostatnich lat liczba turystów w mieście sukcesywnie spada – w latach 2016-2019 odnotowano blisko 20% spadek (z 34,3 tys. w 2016 r. do 27,9 tys. w 2019), a negatywny trend został zintensyfikowany w kolejnym roku z powodu pandemii COVID-19.

Gospodarka w liczbach

Według stanu na koniec 2020 r. w Kaliszu działalność prowadziło 8 749 podmiotów w sektorze prywatnym i było to o nieco ponad 2% więcej niż 5 lat wcześniej. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym wyniosła 2 020, co było wartością niższą niż średnia wojewódzka (2 120). Jak na drugie pod względem wielkości miasto w regionie poziom ten ocenić należy jako niski. Niepokojącym zjawiskiem jest także 24% spadek w analizowanym okresie liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (zmniejszenie liczby podmiotów z 154 do 118). Może to świadczyć o nie najlepszych w porównaniu z innymi miastami w Wielkopolsce warunkach do prowadzenia biznesu w Kaliszu. Tezę tę potwierdzają opinie kaliskich przedsiębiorców biorących udział w badaniu. Niemal wszystkie aspekty prowadzenia biznesu w mieście ocenione zostały przez nich raczej negatywnie. Niekorzystna ocena dotyczy w szczególności wspierania przedsiębiorców w zakresie dostępu do informacji, usług doradczych i szkoleniowych itp. W badaniach jakościowych wskazywano również na problem niewystarczającej współpracy w środowisku gospodarczym.

Istotny problem w opinii badanych przedsiębiorców stanowi ponadto brak na rynku pracy odpowiednio wykwalifikowanych kadr. Wpływ na to ma niska stopa bezrobocia, rosnąca emigracja młodych ludzi do większych ośrodków miejskich czy też niedopasowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Pewien potencjał w tym zakresie, którego odpowiednie wykorzystanie może niwelować po części przyczyny tego problemu, stanowi funkcjonowanie na terenie miasta szkół wyższych. Zainteresowanie studiami w Kaliszu rokrocznie jednak maleje, co odzwierciedla spadek liczby absolwentów.

Z drugiej strony władze Kalisza dokładają starań, żeby poprawić sytuację gospodarczą miasta. W ostatnich latach przeprowadzono rewitalizację Śródmieścia, której celem była m.in. poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej na tym terenie. Jest to niezwykle istotne dla małych i średnich przedsiębiorców, których konkurencyjność może być zwiększona, jeśli będą mieli możliwość prowadzenia działalności na obszarach, w których nie funkcjonują wielkopowierzchniowe obiekty handlowe.

Wprowadzony w 2020 r. stan epidemiczny i nakładane obostrzenia istotnie wpłynęły na pogorszenie sytuacji wielu firm. Wychodząc naprzeciw potrzebom właścicieli sklepów, kawiarni, restauracji oraz innych najbardziej poszkodowanych branż, miasto Kalisz wprowadziło szereg okresowych ulg w opłatach za wynajem komunalnych lokali użytkowych.

Wsparcia przedsiębiorcom w Kaliszu udzielają także **instytucje otoczenia biznesu**. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć Regionalną Izbę Gospodarczą w Kaliszu, Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości oraz Izbę Rzemieślniczą w Kaliszu.

Nie bez znaczenia dla oceny warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie miasta są także wprowadzone **zwolnienia z podatku od nieruchomości** dla przedsiębiorców realizujących nowe inwestycje/tworzących nowe miejsca pracy. Ważne są również **liczne tereny inwestycyjne**. Przekłada się to na rosnący od 2019 r. napływ inwestycji zagranicznych, szczególnie widoczny w branży logistycznej i spedycyjnej. Z drugiej strony problemy z dostępnością niektórych działek inwestycyjnych (regulacje o obrocie ziemią rolną), stosunkowo niewielka ilość terenów w zasobach własnych Miasta, trudności proceduralne czy też brak odpowiedniego uzbrojenia części terenów mogą niekorzystnie wpływać na wizerunek miasta dla inwestorów.

Rynek pracy

W 2019 r. na 1 000 ludności przypadało w Kaliszu 344 pracujących. Było to tym samym więcej od średniej wartości tego wskaźnika dla województwa (285), jak i całego kraju (255). Z drugiej strony niski poziom bezrobocia sprawia, że dostępność pracowników na rynku jest niewystarczająca, przez co przedsiębiorcy mają trudności ze znalezieniem osób o odpowiednich kwalifikacjach.

W 2019 r. Kalisz został sklasyfikowany na 16. pozycji w rankingu polskich miast na prawach powiatu z najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego, a według stanu na maj 2021 r. łączna liczba bezrobotnych w mieście wynosiła 2 723 osoby, co przełożyło się na stopę bezrobocia na poziomie 3,6% (niższą niż średnia dla województwa – 3,8% oraz kraju – 6,3%). Kalisz charakteryzuje się także niższym niż średnia wojewódzka udziałem zarejestrowanych bezrobotnych poniżej 25. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych – 7,8% wobec 13,8%.

Z drugiej strony kaliski rynek pracy nie odpowiada oczekiwaniom i aspiracjom młodych kaliszan. Dominacja w mieście przemysłu lotniczego, a także spożywczego, włókienniczego i drzewnego sprawia, że w ich opinii do znalezienia tu zatrudnienia niezbędne jest wykształcenie techniczne. Brakuje natomiast ofert pracy dla absolwentów kierunków humanistycznych, artystycznych i nauk społecznych, co stanowi jedną z głównych przyczyn ich emigracji do większych ośrodków. Opinia ta znajduje potwierdzenie w strukturze zatrudnienia w Kaliszu – ponad 1/3 pracujących w mieście zatrudniona jest bowiem w przemyśle i budownictwie.

Problem stanowią również ograniczone możliwości rozwoju zawodowego pracowników (niektórzy pracodawcy nie umożliwiają swoim pracownikom udziału w kursach i szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje), stosunkowo niewiele dużych przedsiębiorstw oraz korporacji działających na terenie Kalisza czy też mała liczba ofert pracy w zawodach i sektorach kreatywnych. Na negatywną ocenę rynku pracy wśród młodzieży wpływ mają także mało urozmaicone oferty pracy. Dotyczy to zwłaszcza osób z wyższym wykształceniem oraz wysokiej klasy specjalistów, którzy często muszą wyjechać do większego miasta, by podjąć pracę odpowiadającą ich aspiracjom. Szansą na odwrócenie tych niekorzystnych zjawisk jest upowszechnianie pracy zdalnej, która umożliwia wykonywanie zadań na rzecz pracodawców zlokalizowanych w innych częściach Polski, a nawet za granicą.

Na negatywną ocenę kaliskiego rynku pracy wpływa ponadto wysokość płac. Poziom przeciętnego wynagrodzenia brutto w Kaliszu (4 430 zł) jest bowiem niższy od średniej wyliczonej dla województwa wielkopolskiego (4 687 zł). W efekcie mieszkańcy wyrażają opinię, że zarobki możliwe do uzyskania w mieście nie pozwalają na pełne usamodzielnienie się młodych ludzi i stanowią kolejną motywację do wyjazdu. Odmiennego zdania są natomiast kaliscy pracodawcy. Uważają oni, że poziom płac jest wysoki i wpływa na obniżenie konkurencyjności ich przedsiębiorstw.

2.4. Kalisz w przestrzeni i przestrzeń w Kaliszu

Położenie Kalisza

Kalisz położony jest w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego, wewnątrz „trójkąta" tworzonego przez Łódź, Poznań oraz Wrocław. Stanowi to pewien potencjał Kalisza, który wpływa na jego atrakcyjność inwestycyjną, jednak m.in. przez brak dobrych połączeń komunikacyjnych z tymi miastami nie może on zostać w pełni wykorzystany. Z drugiej strony przez takie położenie, w opinii mieszkańców, przez Kalisz nie wiodą drogi wyższej kategorii (autostrady, drogi ekspresowe), które łączą ze sobą największe miasta w Polsce.

Zagospodarowanie przestrzeni

Kalisz jest drugim pod względem wielkości miastem województwa wielkopolskiego. Zajmuje powierzchnię 69,4 km^2, co przy liczbie mieszkańców wynoszącej 99 tys. przekłada się na gęstość zaludnienia na poziomie 1 428 os./km^2. Wskazuje również na cenioną przez mieszkańców kompaktowość miasta, która w połączeniu z korzystnym układem dróg pozwala na dosyć łatwe i szybkie, w ocenie badanych, przemieszczanie się po nim.

Około 30% powierzchni Kalisza w jego granicach administracyjnych to tereny osadnicze, na które składają się tereny mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe, przemysłowo- bazowo-składowe oraz produkcyjne, komunikacyjne i infrastruktury technicznej. Największy udział mają przy tym tereny mieszkaniowe zajmujące 10,5% powierzchni Kalisza. Ponad 60% powierzchni miasta stanowią tereny użytkowane rolniczo. Stosunkowo niewiele jest natomiast lasów i terenów zadrzewionych (niespełna 4% powierzchni miasta).

Szczególnie dotkliwy, w ocenie mieszkańców, problem w kontekście zagospodarowania przestrzeni stanowi zbyt mała liczba miejsc spotkań oraz infrastruktury umożliwiającej atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, co jest istotne szczególnie dla młodszej części społeczeństwa. Kaliszanie wyraźnie wskazują również potrzebę dalszego rozwoju terenów zielonych.

Komunikacja w mieście i poza nim

Dostępność komunikacyjna

Dostępność komunikacyjną miasta zapewniają dwie drogi krajowe: nr 12 i 25 oraz wojewódzkie: nr 442, 450 i 470. Istotnym w tym kontekście problemem podnoszonym przez mieszkańców jest brak dróg wyższych kategorii (dróg ekspresowych i autostrad), jak również brak obwodnic, które umożliwiłyby wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum. Planowana jest realizacja zachodniej obwodnicy Kalisza w ciągu drogi krajowej nr 25, która będzie przebiegać poza granicami miasta i rozwiąże problem ruchu tranzytowego.

Przez Kalisz wiedzie ponadto linia kolejowa nr 14, łącząca Warszawę, Łódź i Wrocław, jednak jej zły stan techniczny

sprawia, że nie jest w pełni wykorzystywana. Pociągi relacji Warszawa–Wrocław realizują przejazdy z pominięciem Kalisza (głównie przez Konin, Poznań i Leszno), co obniża dostępność kolejową miasta. Wpływ na to ma również brak dogodnego połączenia ze stolicą województwa. Przez teren Kalisza planuje się poprowadzenie nowej linii Kolei Dużych Prędkości, która realizowana będzie w ramach projektu Port Polska i połączy Kalisz z Poznaniem, Łodzią i Warszawą.

Komunikacja publiczna

Miejska komunikacja publiczna prowadzona jest z wykorzystaniem 25 linii połączeń o łącznej długości 380,5 km. Zarówno liczba linii autobusowych, jak i częstotliwość kursów została oceniona przez uczestników badania jakościowego jako niewystarczająca. Ich zdaniem organizacja siatki połączeń jest niezadowalająca ze względu na nieregularność kursów oraz brak linii autobusowych w niektórych częściach miasta. Mocną stronę kaliskiej komunikacji publicznej stanowi natomiast wysoka jakość taboru autobusowego, do czego przyczyniły się poczynione w ostatnich latach inwestycje, w ramach których zakupionych zostało 20 fabrycznie nowych niskoemisyjnych autobusów (w tym 16 z napędem hybrydowym).

Komunikacja samochodowa, piesza i rowerowa

Oś komunikacyjną Kalisza tworzą drogi krajowe, wojewódzkie oraz sieć dróg powiatowych i gminnych. Całkowita długość dróg publicznych w jego granicach administracyjnych wynosi około 317 km. Układ drogowy w mieście oceniany jest przez kaliszan jako korzystny, umożliwiający stosunkowo łatwe przemieszczanie się między różnymi jego częściami. Jednocześnie zdaniem 2/3 respondentów jakość dróg w mieście jest niezadowalająca.

Problem wskazywany przez część mieszkańców w tym kontekście stanowi ponadto niewystarczająca liczba miejsc parkingowych (zwłaszcza w centrum) w stosunku do stale rosnącej liczby samochodów. Z drugiej strony niektórzy uczestnicy badań jakościowych wskazują na potrzebę uspokojenia ruchu w centrum miasta i w związku z tym jako problem postrzegają zbyt dużą ich zdaniem liczbę parkingów w tym rejonie.

Miasto oferuje również możliwości poruszania się po nim z wykorzystaniem alternatywnych środków transportu. W Kaliszu funkcjonuje bowiem system roweru miejskiego oraz istnieje możliwość wypożyczenia hulajnogi elektrycznej, co jest szczególnie doceniane przez młodych ludzi. Miasto rozwija także sieć ścieżek rowerowych, która w 2019 r. wynosiła 55 km (wobec 37,7 km w roku 2015). Nie są one jednak połączone w spójny system umożliwiający bezpieczne poruszanie się rowerem po całym mieście. Uczestnicy badań jakościowych wskazywali także na brak satysfakcjonującej (tj. odpowiednio długiej) ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki, która tworzyłaby dodatkową możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego.

Istotnym zagadnieniem w obszarze komunikacji jest również zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury pieszej. Pomimo realizacji licznych inwestycji w tym zakresie wciąż dostrzega się istotne potrzeby. Braki w ciągłości chodników, ich nietypowe parametry, zły stan w wielu miejscach w mieście czy też ich niedostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami to główne problemy podnoszone przez mieszkańców w toku badań jakościowych.

2.5. Środowisko naturalne w Kaliszu

Jakość powietrza

Zgodnie z coroczną oceną prowadzoną przez GIOŚ jakość powietrza w Kaliszu (na równi z Poznaniem) zaliczana jest do najgorszych w województwie. Jak pokazały przeprowadzone w 2019 r. badania jakościowe, jest to szczególnie dotkliwe dla mieszkańców Śródmieścia, gdzie najczęściej pojawia się smog. Problem ten nasila się w sezonie grzewczym, bowiem w centrum miasta zlokalizowanych jest wiele budynków mieszkalnych ogrzewanych za pomocą pieców węglowych. Utrudnienie w ocenie części uczestników badań jakościowych stanowi w tym względzie również znaczny ruch samochodowy w centrum miasta.

Choć w ostatnich latach w Kaliszu podejmowane są działania, mające na celu poprawę jakości powietrza w mieście (wymiana pieców węglowych, inwestycje w zakresie rozbudowy sieci ciepłowniczej i podłączenia do niej kolejnych budynków, inwestycje w OZE itp.), to mieszkańcy oceniają je raczej negatywnie. W opinii ponad połowy badanych (58%) ich poziom jest niezadowalający, podczas gdy przeciwnego zdania, że działania te są wystarczające, był co czwarty ankietowany (28%[6]), przy czym tylko 7% przyznało ocenę dobrą. Jednocześnie co piąty respondent dostrzega potrzebę intensyfikacji działań w tym zakresie. Pokazuje to, jak ważnym aspektem w ocenie jakości zamieszkania w mieście jest dla kaliszan jakość powietrza, która bezpośrednio przekłada się na stan ich zdrowia.

Istotny problem w tym kontekście stanowi również jakość i dostępność terenów zielonych, która przekłada się na stan powietrza. Duże skupiska drzew to bowiem naturalne „płuca" miasta. Ich obecność jest nie bez znaczenia również w kontekście przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian. Tymczasem zaledwie 3,8% powierzchni Kalisza stanowią lasy i tereny zadrzewione. W efekcie ponad 28% uczestników badania ankietowego uznało zwiększenie ilości i poprawę jakości terenów zielonych w mieście za istotne działanie w kolejnych latach. Co więcej, mimo iż od 2017 r. liczba zasadzonych rocznie drzew wzrosła czterokrotnie, to uczestnicy badań jakościowych negatywnie oceniają opiekę nad zielenią miejską. Jako problem wskazują przede wszystkim masową wycinkę starych drzew, która prowadzi do zmniejszenia ilości zieleni w Kaliszu.

Z drugiej strony nie można nie zauważyć działań władz miasta zmierzających do poprawy jakości powietrza w Kaliszu. Zaliczyć do nich należy w szczególności realizację dofinansowanych ze środków unijnych projektów, których celem było m.in. zainstalowanie na potrzeby gospodarstw

[6] Suma ocen „zadowalająca" i „dobra" w odniesieniu do zmian w sferze przestrzennej – „Działania służące poprawie jakości powietrza w mieście (likwidacja pieców opalanych paliwem stałym, inwestycje w odnawialne źródła energii itd.).

domowych odnawialnych źródeł energii (329 instalacji fotowoltaicznych oraz 138 kolektorów słonecznych), usytuowanie na dziewięciu obiektach użyteczności publicznej instalacji OZE czy też udzielanie dotacji celowych na dofinansowanie kosztów zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczne. Dodatkowo w 2020 r. w Kaliszu powstało sześć powszechnie dostępnych punktów do ładowania samochodów zeroemisyjnych (wcześniej na terenie miasta nie było żadnego tego typu punktu).

Wody

Zgodnie z obowiązującym „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry", przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335) na terenie Kalisza położone są częściowo obszary zlewni jednolitych części wód powierzchniowych:

- Trojanówka od Pokrzywnicy do ujścia – RW600010184699,
- Lipówka – RW60000918452,
- Prosna od Ołoboku do Dopływu z Piątka Małego – RW600011184933,
- Swędrnia – RW600010184829,
- Piwonia – RW60001018458,
- Krępica – RW60001018474,

oraz w zasięgu jednolitych części wód podziemnych nr GW600081.

Zgodnie z obowiązującym Planem wszystkie jednolite części wód powierzchniowych są w stanie złym, wszystkie są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego i posiadają czasowe odstępstwo od jego osiągnięcia z uwagi na warunki naturalne będące trwałą przyczyną nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Z kolei jednolita część wód podziemnych GW600081 jest w stanie dobrym zarówno pod względem ilościowym, jaki chemicznym. Dla JCWPd 81 nie ustalono odstępstwa czasowego ani mniej rygorystycznego celu.

Infrastruktura ochrony środowiska

Szczególnie istotna w perspektywie poprawy jakości powietrza jest rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej, gdyż znaczna część mieszkańców wciąż zaopatruje się indywidualnie w energię cieplną, wykorzystując w tym celu mniej ekologiczne piece węglowe, piece centralnego ogrzewania opalane koksem, gazem, olejem czy piece elektryczne, co pogłębia problem zanieczyszczeń powietrza. Zarządzana przez spółkę ENERGIA Ciepło Kaliskie miejska sieć ciepłownicza dostarcza energię do zaledwie 56 000 mieszkańców miasta (ok. 52% populacji Kalisza).

Do atutów miasta w kontekście infrastruktury środowiskowej należy zaliczyć natomiast bardzo wysoki poziom zwodociągowania oraz skanalizowania. Według danych

z 2020 r. niemal 100% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej. W przypadku sieci kanalizacyjnej odsetek ten wynosi 95,6%. Mimo iż ponad 50% sieci wodociągowej oraz 60% sieci kanalizacyjnej jest eksploatowana od początku XXI wieku, to podejmowane w ostatnich latach prace modernizacyjne przyczyniły się do spadku liczby zgłaszanych awarii.

W zakresie gospodarki odpadami Miasto nie dysponuje własną instalacją przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady z Kalisza wywożone są do ZUOK „Orli Staw" w Nowych Prażuchach (gm. Ceków-Kolonia) spełniającego wymagania dla instalacji regionalnej. Właścicielem Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych jest Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina". Pewien problem w tym zakresie stanowić może znaczna ilość odpadów wytwarzanych przez kaliszan – w 2019 r. masa wytworzonych odpadów w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła w Kaliszu 342 kg przy średniej wojewódzkiej na poziomie 332 kg. Z drugiej strony choć całkowita masa odbieranych w Kaliszu odpadów komunalnych z roku na rok rośnie, to ich struktura zmienia się na korzyść, maleje bowiem udział odpadów zmieszanych, a rośnie tych zbieranych selektywnie. W 2019 r. odpady zmieszane stanowiły ponad 2/3 (67,7%), a w 2020 już tylko nieco ponad połowę (52,1%). Może to świadczyć o rosnącej świadomości ekologicznej kaliszan i ich większej dyscyplinie w zakresie segregacji odpadów.

Szczególne zagrożenia

Kalisz jako miasto położone w dolinie rzeki Prosny jest jednym z najbardziej zagrożonych powodzią miast w województwie wielkopolskim. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego jego obszar znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi p=1%;
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi p=10%;
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. na obszarze między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ustawy z dn. 20.07.2017 Prawo wodne, stanowiące działki ewidencyjne;
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi p=0,2%;
- częściowo na obszarze narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Zmiany klimatyczne sprawiają, że oprócz powodzi Kaliszowi zagraża ponadto susza. Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy, miasto położone jest:

- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy atmosferycznej;
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej;
- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej;
- w całości na terenie słabo zagrożonym występowaniem suszy hydrogeologicznej.

W łącznym zestawieniu Miasto Kalisz klasyfikuje się jako obszar silnie zagrożony suszą.

Wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Ochrona przed zagrożeniami

Istotny problem w kontekście ochrony miasta przed zagrożeniami stanowi stan wałów przeciwpowodziowych, które wymagają modernizacji. Co więcej, ograniczone możliwości rozwoju terenów zielonych na jego obszarze przyczyniają się do zmniejszenia zdolności retencyjnych podłoża, a tym samym wzrostu możliwości wystąpienia zalań i podtopień wywołanych deszczem nawalnym.

Funkcje retencyjne i przeciwpowodziowe pełnią sztuczne akweny zlokalizowane w okolicach Kalisza (Jezioro Gołuchowskie, Jezioro Pokrzywnickie, Zbiornik Murowaniec).

Dodatkowo na pograniczu trzech powiatów: kaliskiego, ostrowskiego i ostrzeszowskiego powstaje nowy zbiornik „Wielowieś Klasztorna", którego podstawową funkcją będzie zredukowanie maksymalnych przepływów powodziowych, w tym ochrona miasta Kalisza, a także retencjonowanie wody w zlewni rzeki Prosny (np. w celu prowadzenia sterownej gospodarki wodnej).

W 2022 r. wykonano przebudowę rowu RC-1 , polegającą m.in. na wykonaniu zbiornika wód deszczowych o powierzchni 2,0 ha i pojemności użytkowej 14.000 m^3, pełniącego również funkcję retencyjną.

2.6. Zarządzanie miastem

Funkcjonowanie Urzędu Miasta

Funkcjonowanie Urzędu Miasta Kalisza oceniane jest przez mieszkańców raczej pozytywnie. Uczestnicy badań jakościowych wskazywali, że postawa pracowników Urzędu wobec mieszkańców charakteryzuje się chęcią niesienia pomocy, otwartością na ich potrzeby, miłą atmosferą, a przy tym również profesjonalizmem. Potwierdza to malejąca liczba wpływających skarg na pracowników UMK.

Z drugiej jednak strony problem stanowi niedostateczna jakość komunikacji z mieszkańcami. W trakcie badań jakościowych przeprowadzonych wśród kaliszan pojawiała się opinia, że jeżeli nawet w mieście są podejmowane różnego typu inicjatywy (np. kulturalne, dotyczące powstawania nowych miejsc rekreacyjnych, aplikacji miejskich itp.), to mieszkańcy nie są o tym informowani lub też informacja taka nie dociera do odpowiedniej grupy docelowej.

Istotną kwestią wpływającą na jakość funkcjonowania jednostki jest odpowiednia komunikacja i współpraca między pracownikami. Tymczasem w przypadku Urzędu Miasta Kalisza istotny problem stanowi tzw. silosowość wydziałów przejawiająca się ich nadmiernym odizolowaniem od siebie, co znacząco utrudnia współpracę i efektywną komunikację między nimi.

Inteligentne zarządzanie miastem

Kalisz dąży do tego, by być miastem inteligentnym, wykorzystującym nowoczesne technologie do podnoszenia efektywności zarządzania, a także stałej poprawy jakości życia mieszkańców. W tym celu realizuje różnorodne działania m.in. w obszarze transportu i mobilności, efektywności energetycznej czy też systemu informacji przestrzennej.

W dobie wszechobecnej cyfryzacji i informatyzacji mieszkańcy coraz częściej korzystają też z wdrożonych w mieście rozwiązań Smart City. Świadczy o tym m.in. coraz powszechniejsze wykorzystanie drogi elektronicznej w komunikacji z Urzędem – liczba pism składanych w tej formie w 2020 r. była ponad dwukrotnie wyższa niż rok wcześniej i niemal czteroipółkrotnie wyższa niż w roku 2018. Wprawdzie było to w znacznej mierze wymuszone pandemią COVID-19, jednak warto dążyć do utrzymania tego trendu poprzez równoczesne wdrażanie nowych rozwiązań Smart City i ich upowszechnianie wśród mieszkańców i innych użytkowników miasta, w tym samych urzędników.

Finanse samorządu

W ostatnich latach widoczny jest sukcesywny wzrost dochodów budżetowych Kalisza (z poziomu 535,4 mln zł w 2016 r. do 739 mln zł w 2020 r.). Jednak średnioroczny wzrost dochodów (8%) w analizowanym okresie był niższy niż średnioroczny wzrost kosztów (9%). W efekcie w latach 2017-2020 odnotowano deficyt budżetowy, jednak w wysokości nieprzekraczającej 7% wartości dochodów. Dodatkowo w 2020 r. wyniósł on zaledwie 3,41 mln zł. Był tym samym o 17,3 mln zł niższy niż rok wcześniej i o 33,8 mln zł niższy od planowanego. Główny wpływ na zredukowanie deficytu w 2020 r. w stosunku do prognozowanego miało niższe niż zakładano wykonanie wydatków bieżących, wykonanie ponad plan dochodów ze sprzedaży majątku oraz niewykonanie wydatków z tytułu poręczeń. Wzrost dochodów majątkowych w budżecie miasta (z 17 mln zł w 2019 r. do ponad 49 mln zł w roku 2020) spowodowany był zwiększonymi wpływami z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości, wpływami z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności oraz wpłat z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości.

Wydatki realizowane w ramach zadań własnych miasta stanowią przeciętnie 56,8% wydatków budżetu ogółem. Składają się na nie działania w zakresie:

- oświaty i wychowania (ok. 31% wydatków ogółem),
- rodziny (ok. 17%),
- transportu i łączności (ok. 14%),
- pomocy społecznej (ok. 7%),
- administracji publicznej (ok. 6,5%),
- gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (ok. 6%)

i inne wydatki związane z zadaniami ustawowymi.

Miasto Kalisz w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 pozyskało w sumie 173,17 mln zł bezzwrotnych dotacji na realizację 41 projektów o koszcie całkowitym wynoszącym 228,91 mln zł, z czego znaczną część stanowiły projekty realizowane i zrealizowane w ramach „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej". Ich całkowita wartość wyniosła 103,86 mln zł, w tym kwota dofinansowania: 73,61 mln zł. Obejmowały one zarówno projekty inwestycyjne trwale zmieniające przestrzeń miejską Kalisza, związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatu i ograniczeniem niskiej emisji, jak i projekty miękkie wspierające mieszkańców w obszarze podnoszenia ich umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

W budżecie Kalisza na 2021 r. zaplanowano dochody w wysokości 718,01 mln zł oraz wydatki w kwocie 733,31 mln zł. Pomimo zaplanowanego w kolejnym roku deficytu budżetowego należy zwrócić uwagę na prognozowane rekordowe wydatki majątkowe w wysokości 105 mln zł. Wśród przedsięwzięć, które są planowane do realizacji w najbliższym czasie, należy wymienić przebudowę Głównego Rynku, remonty ulic prowadzących do centrum Śródmieścia, kontynuację budowy dróg zgodnie z przyjętym Programem Budowy Dróg Osiedlowych oraz wzmocnienie ramy komunikacyjnej Kalisza poprzez przedłużenie Szlaku Bursztynowego oraz remont ulic Częstochowskiej i Nowy Świat. Miasto zamierza również powiększyć zasoby mieszkaniowe i podwyższyć ich standard. Planowane są także inwestycje w tereny zielone, w tym park miejski.

Zarządzanie przestrzenią

Efektywne zarządzanie przestrzenią możliwe jest w szczególności poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, stanowiące akty prawa miejscowego. W ciągu ostatnich lat nieznacznie zwiększyła się zarówno liczba MPZP, jak i objęta nimi powierzchnia miasta. W 2020 r. obowiązywało 48 planów pokrywających 26,5% powierzchni Kalisza.

Partycypacja i partnerstwo

Partycypacja

W Kaliszu funkcjonują różnorodne formy angażowania mieszkańców w sprawy miasta. Od 2015 r. istnieje budżet obywatelski, który cieszy się dość dużym zainteresowaniem mieszkańców, co potwierdza kilkunastoprocentowa, wyższa niż średnia krajowa, frekwencja w głosowaniu. Co 3 lata powoływana jest przez Prezydenta Kaliska Rada Sportu, reprezentująca środowisko sportowe. Ponadto przedstawiciele młodzieży mogą aktywnie działać w ramach Młodzieżowej Rady Miasta, seniorzy tworzą Kaliską Radę Seniorów, a głos kaliszanek jest lepiej słyszalny dzięki Kaliskiej Radzie Kobiet. W Kaliszu działa również Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu władz miasta z interesariuszami w procesie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Współpraca Miasta z trzecim sektorem opiera się o założenia Wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Dodatkowo corocznie uchwalany jest program określający zasady tej współpracy na dany rok. W mieście funkcjonuje ponadto Kaliska Rada Działalności Pożytku Publicznego.

Partnerstwo

Wraz z Ostrowem Wielkopolskim oraz sąsiednimi gminami i powiatami Kalisz tworzy miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomerację Kalisko-Ostrowską (AKO), która umożliwia m.in. wspólną realizację działań rozwojowych i pozyskiwanie środków zewnętrznych na nie. Gminy i powiaty należące do AKO zrzeszone są w Stowarzyszeniu Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (SAKO), stanowiącym zinstytucjonalizowaną płaszczyznę ich współpracy.

Stowarzyszenie jako Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 w szczególności w zakresie wyboru projektów do dofinansowania. Reprezentuje również wspólne interesy jednostek samorządu terytorialnego wdrażających Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Jej podstawowym celem jest wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego, wzmacnianie rozwoju społeczno-gospodarczego, infrastrukturalno-środowiskowego i kulturowego członków AKO oraz współpraca gmin i powiatów w tym zakresie.

Promocja miasta

W nowoczesnym zarządzaniu miastem niezwykle istotną rolę odgrywa jego postrzeganie przez interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych. Miasto Kalisz, dostrzegając wyzwania z tym związane, przyjęło w 2017 r. „Strategię komunikacji marki", a rok później opracowany został spójny system identyfikacji wizualnej miasta Kalisza. Kalisz promowany jest wśród różnych grup docelowych jako miejsce dobre do życia, nauki, pracy i biznesu.

2.7. Stymulanty i destymulanty rozwoju – co sprzyja, a co przeszkadza w rozwoju Kalisza?

Przeprowadzona diagnoza strategiczna Kalisza wykazała, że boryka się on z wieloma problemami, w tym też typowymi dla podobnych miast w Polsce, które mogą hamować jego rozwój. Z drugiej strony liczne potencjały stanowią szansę na pokonanie problemów i dynamiczny rozwój miasta w przyszłości. Jednak nie wszystkie czynniki, zarówno pozytywne, jak i negatywne, są na tyle istotne, że powinny być przedmiotem interwencji w ramach strategii rozwoju. Nie na wszystkie też możemy jako wspólnota samorządowa wpływać. Kluczowy jest wybór tych aspektów, które rzeczywiście mają istotne znaczenie z punktu widzenia rozwoju miasta i życia mieszkańców, a jednocześnie, na które możemy bezpośrednio lub przynajmniej pośrednio oddziaływać. To na nich powinny koncentrować się cele i działania ujęte w Strategii.

Bazując na przeprowadzonej w ramach opracowania Diagnozy strategicznej Kalisza analizie SWOT, dokonana została ocena poszczególnych czynników, która pozwoliła na wybór tych najważniejszych stymulant i destymulant rozwoju naszego miasta. Odpowiadamy tym samym na pytanie: „Co tak naprawdę sprzyja, a co przeszkadza w rozwoju Kalisza?".

Potencjały miasta i szanse rozwojowe

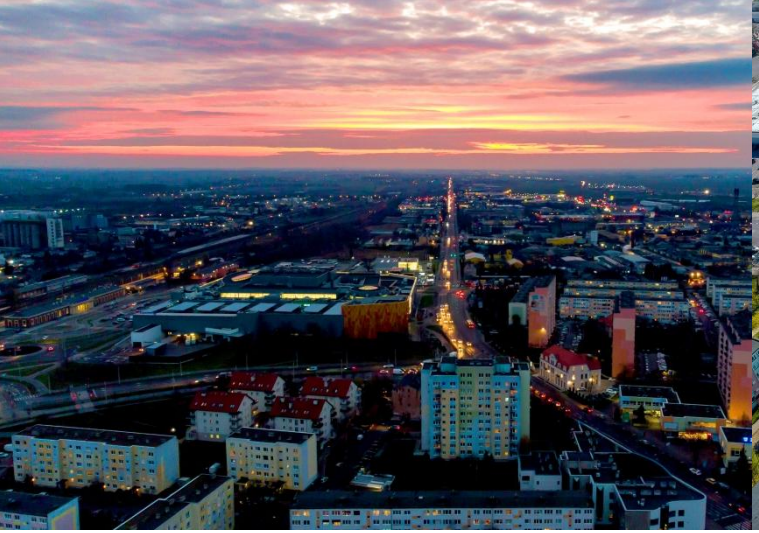
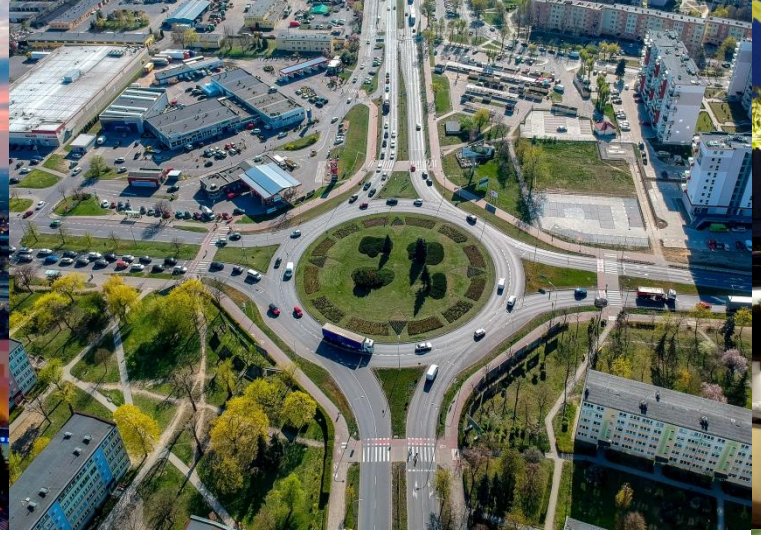
- Kalisz jako rdzeń Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz drugie co do wielkości po Poznaniu miasto w województwie pełni funkcje o znaczeniu ponadregionalnym. Może też liczyć na szczególne wsparcie oraz uwzględnienie w regionalnych i centralnych planach inwestycyjnych, wzmacniających jego potencjał i pozycję konkurencyjną.
- Kalisz jako miasto akademickie umożliwia kształcenie na wszystkich poziomach edukacji, co jest raczej niespotykane w miastach podobnej wielkości. Potencjał w tym zakresie stanowi również obecność jedynego w Europie technikum budowy fortepianów.
- Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne Kalisza (najstarsze miasto w Polsce, położone na dawnym Szlaku Bursztynowym, łączące w sobie historię wielu narodów, z licznymi zabytkami, w tym zabytkową zabudową centrum miasta) stanowi o jego tożsamości i może być wykorzystywane w promocji marki, sprzyjając przyciąganiu do miasta turystów, w szczególności na jedno- i dwudniowe pobyty. Wzmocnienie tego potencjału będzie możliwe dzięki realizowanym i planowanym działaniom rewitalizacyjnym w centrum miasta. Ożywieniu ruchu turystycznego w mieście może sprzyjać dodatkowo ogólnopolski trend rozwoju tzw. „turystyki weekendowej".
- Filharmonia Kaliska, Teatr w Kaliszu, galerie czy muzea stanowią potencjał do rozwoju kultury wysokiej w mieście. Wpływają również w pewnym sensie na prestiż Kalisza – jest to bowiem zasób raczej rzadko spotykany w miastach o podobnej wielkości.
- Dzięki Sanktuariom w Kaliszu rozwija się turystyka pielgrzymkowa. Zaproszenie pielgrzymów do odwiedzenia miasta (nie tylko samych Sanktuariów) daje szansę ożywienia ruchu turystycznego.
- Bogate tradycje festiwalowe miasta, które dają szansę rozwoju kultury popularnej w Kaliszu, ważnej przede wszystkim dla ludzi młodych.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna umożliwiająca uprawianie różnych dyscyplin sportowych oraz sprzyjająca aktywności ruchowej na świeżym powietrzu.
- Położenie Kalisza pomiędzy dużymi znaczącymi ośrodkami metropolitalnymi (Łódź, Poznań, Wrocław) oraz w stosunkowo niewielkiej odległości również od Warszawy. Daje to szansę na przyciąganie inwestycji i osób ceniących sobie z jednej strony spokój mniejszego ośrodka, z drugiej zaś dobry dostęp do większych metropolii. Lepsze wykorzystanie tego potencjału będzie możliwe dzięki realizacji centralnych i regionalnych inwestycji, poprawiających dostępność komunikacyjną (drogową i kolejową) Kalisza oraz AKO, tj. budowa Kolei Dużych Prędkości z przystankiem w Kaliszu, budowa obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 25 czy też budowa drogi ekspresowej S11 wiodącej przez Ostrów Wielkopolski.

- Bogate tradycje gospodarcze i przemysłowe sprawiły, że w Kaliszu obecne są różnorodne branże związane z przemysłem lotniczym, spożywczym, odzieżowym, włókienniczym oraz instrumentów muzycznych, dzięki czemu gospodarka miasta nie jest uzależniona tylko od jednej gałęzi przemysłu.
- Dostępność uzbrojonych terenów inwestycyjnych w Strefie Gospodarczej Dobrzec-Zachód stanowi atut Kalisza, pozwalający na przyciąganie znaczących inwestycji, które w perspektywie pozwolą na tworzenie nowych miejsc pracy, co w konsekwencji doprowadzi do dywersyfikacji i podniesienia atrakcyjności rynku pracy. Potencjał ten może być dodatkowo wzmacniany poprzez tworzenie i uzbrajanie nowych terenów pod inwestycje.
- Kompaktowość miasta, która w połączeniu z dość dobrze rozwiniętą infrastrukturą drogową wpływa na docenianą przez mieszkańców łatwość w przemieszczaniu się po Kaliszu.
- Dostępność terenów zielonych oraz przepływająca przez Kalisz rzeka Prosna istotnie wpływają na jakość życia w mieście i postrzeganie go jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania. Pełniejsze wykorzystanie tego potencjału będzie możliwe dzięki realizacji miejskich inwestycji w zakresie rozwijania terenów zielonych czy rewitalizacji i odpowiedniego zagospodarowania obszarów służących mieszkańcom do wypoczynku i rekreacji (np. Park Miejski, bulwary rzeki Prosny).
- Dość wysoki poziom przedsiębiorczości kaliszan w połączeniu ze wsparciem młodych przedsiębiorców może sprzyjać powstawaniu nowych mikro i małych firm w Kaliszu tworzących jego potencjał gospodarczy.

Problemy i bariery rozwoju

- Położenie Kalisza pomiędzy dużymi znaczącymi ośrodkami metropolitalnymi (Łódź, Poznań, Wrocław) sprawia, że najważniejsze połączenia drogowe (drogi ekspresowe, autostrady) i kolejowe „omijają" miasto, przez co potencjał tej lokalizacji nie może być jeszcze w pełni wykorzystany. Niska dostępność komunikacyjna miasta przekłada się na obniżenie jego atrakcyjności dla inwestorów.
- Brak obwodnicy miasta sprawia, że ruch tranzytowy wiedzie przez jego centrum, co w połączeniu ze znacznym ruchem samochodowym w tej części Kalisza negatywnie wpływa na jakość powietrza i obniża komfort zamieszkania.
- Niski poziom zaangażowania społecznego znacznej części kaliszan oraz spadająca aktywność kaliskich organizacji pozarządowych utrudniają budowanie wspólnoty, poczucia odpowiedzialności społeczeństwa za przyszłość miasta oraz tożsamości lokalnej.

- Wysokie ceny mieszkań w Kaliszu sprawiają, że część mieszkańców, której nie stać na zakup własnego mieszkania w mieście, wyprowadza się na tereny podmiejskie, co prowadzi do postępowania procesu suburbanizacji.
- Niedostosowanie kierunków studiów w Kaliszu do oczekiwań młodego pokolenia i potrzeb rynku pracy przekłada się z jednej strony na malejącą liczbę studentów oraz na emigrację absolwentów kaliskich uczelni do innych miast w celu poszukiwania pracy, z drugiej.
- Niski poziom znajomości marki Kalisza w kraju utrudnia efektywne promowanie go jako miasta dobrego do życia i rozwoju oraz wartego odwiedzenia ze względu na bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne.
- Niedostateczna oferta rozrywkowa z zakresu kultury popularnej dostępna w mieście sprawia, że Kalisz postrzegany jest zwłaszcza przez młodszą część społeczeństwa jako miasto dla nich nieatrakcyjne, co wzmacnia chęć wyjazdu.
- Niezadowalający stan zagospodarowania i niska jakość części terenów rekreacyjnych (np. Park Miejski, bulwary rzeki Prosny) uniemożliwiają pełne wykorzystanie ich potencjału jako miejsc spędzania czasu wolnego i aktywności fizycznej.
- Niedostatecznie rozwinięty system monitoringu miejskiego (zbyt mała liczba kamer, nieobjęcie monitoringiem istotnych niebezpiecznych miejsc w Kaliszu) wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- Mała atrakcyjność lokalnego rynku pracy związana z jego niewielką dywersyfikacją sprawia, że osoby z wykształceniem innym niż techniczne często są zmuszone do wyjazdu w celu poszukiwania zatrudnienia w innym mieście lub za granicą. Dotyczy to w szczególności ludzi młodych, wśród których umacnia się przekonanie, że Kalisz nie jest dla nich dobrym miejscem do życia i rozwoju, także w wymiarze zawodowym.
- Niedostateczna jakość miejskiej komunikacji publicznej (dotycząca m.in. zbyt małej częstotliwości kursów, nierównomiernego nasycenia miasta liniami autobusowymi, niedostatecznej liczby przystanków na obrzeżach miasta czy też zbyt małej liczby połączeń z miejscowościami podkaliskimi) wpływa na to, że kaliszanie preferują poruszanie się po mieście samochodem, co negatywnie oddziałuje na jakość powietrza, a także komfort i bezpieczeństwo innych użytkowników ruchu (pieszych i rowerzystów).
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura dla rowerzystów (w szczególności brak spójnej sieci ścieżek i dróg dla rowerów) obniża komfort i bezpieczeństwo przemieszczania się po Kaliszu rowerem.

3. Kluczowe uwarunkowania rozwoju miasta

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że istotny wpływ na sytuację Kalisza mają uwarunkowania niezależne od działań samorządu. Planując rozwój miasta, nie można ich jednak pomijać, często są to bowiem aspekty decydujące o tym, na jakim etapie rozwoju miasto się znajduje. Dlatego też warto przyjrzeć się im bliżej.

Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (AKO) jako Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego

Kalisz jako rdzeń AKO pełni istotne funkcje o znaczeniu regionalnym. Będąc drugim pod względem wielkości miastem w województwie, uzupełnia ofertę usług wyższego rzędu stolicy regionu. Już sama jego przynależność do aglomeracji stwarza pewne szanse rozwojowe związane z wdrażaniem Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Dodatkowe uwzględnienie AKO jako obszaru strategicznej interwencji w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego daje swego rodzaju zapewnienie, że pewne szczególne działania wzmacniające potencjał aglomeracji, w tym także Kalisza, będą przez samorząd wojewódzki i władze centralne realizowane.

Budowa Kolei Dużych Prędkości z przystankiem w Kaliszu

Planowane inwestycje w system Kolei Dużych Prędkości związane są z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego. Jedna z linii kolejowych (nr 85) ma prowadzić przez Kalisz i zakłada lokalizację przystanku w mieście. Stanowi to ogromną szansę na istotną poprawę dostępności komunikacyjnej Kalisza, podnosząc jego atrakcyjność zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów.

Realizacja inwestycji drogowych poprawiających dostępność komunikacyjną Kalisza

W planach GDDKiA ujęte zostały inwestycje drogowe poprawiające dostępność komunikacyjną Kalisza. Do najważniejszych należy obwodnica, która ma powstać w ciągu drogi krajowej nr 25 w ramach rządowego Programu budowy 100 obwodnic. Inwestycja ta pozwoli na wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta, przyczyniając się do poprawy jakości powietrza i zmniejszenia emisji hałasu, a w konsekwencji istotnie podnosząc jakość życia w Kaliszu.

Na lepsze skomunikowanie AKO z Poznaniem pozwoli budowa drogi S11. Wprawdzie nie wiedzie ona przez Kalisz, a przez Ostrów Wielkopolski, jednak zaplanowana przebudowa drogi krajowej nr 25 (odcinek Ostrów Wielkopolski – Kalisz – Konin) ułatwi kaliszanom dojazd do S11.

Zmiana granic administracyjnych Miasta Kalisza

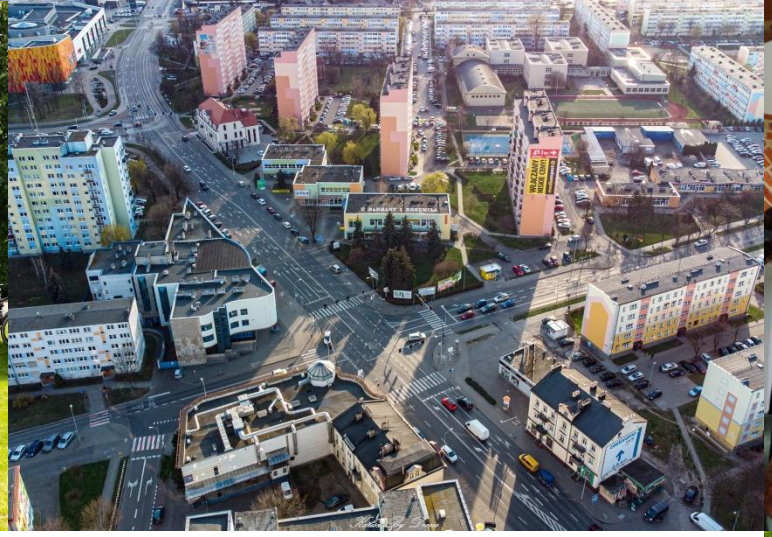
W miarę rozwoju miasta, konieczna może się okazać zmiana jego granic administracyjnych, która pozwoli na jego zdynamizowanie. Migracje ludności na tereny podmiejskie sprawiają, że miasto w sposób naturalny się rozszerza – mieszkańcy okolicznych miejscowości pozostają odbiorcami usług świadczonych przez Kalisz. Ten naturalny rozrost obszarów podmiejskich w połączeniu z kształtowaniem układu komunikacyjnego może w przyszłości warunkować zmianę granic administracyjnych miasta.

Rozwój potencjału akademickiego Kalisza

Kalisz, jak na miasto średniej wielkości, dysponuje niespotykanym potencjałem „akademickości" związanym z lokalizacją aż 3 uczelni, tj. Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (od 01.10.2023 r.) (wcześniej Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego), Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Kampusu Mundurowego Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie. Dalszy rozwój Kalisza jako ośrodka akademickiego pomiędzy Łodzią, Wrocławiem i Poznaniem, m.in. poprzez tworzenie nowych atrakcyjnych kierunków studiów, w tym medycznych, daje szansę na zatrzymanie i przyciągnięcie młodych ludzi do Kalisza. Wykorzystaniu i wzmocnieniu tego potencjału służyć ma m.in. podjęta przez władze miasta inicjatywa „Kalisz dla Młodych". Istotą programu przyjętego Uchwałą Nr L/687/2022 Rady Miasta Kalisza z dnia 24 lutego 2022 r. jest przeznaczenie puli mieszkań z zasobu komunalnego dla osób poniżej 30. roku życia, które uczą się lub pracują w Kaliszu – studentów i absolwentów kaliskich uczelni.

4. Kalisz „przyszłości”
– wizja rozwoju miasta

„Tworząc Strategię powinniśmy mieć wizję miasta większego niż obecnie. Tylko wtedy unikniemy degradacji. […] Wizję ośrodka regionalnego pomiędzy Łodzią, Poznaniem i Wrocławiem. […] Tylko ambitna i odważna strategia może stworzyć szansę na zatrzymanie odpływu mieszkańców, pozwoli przyciągać ludzi i inwestycje do Kalisza. Daniel Libeskind powiedział: Architekt musi być optymistą!”

[Kaliszanin, badanie CAWI, 2021 r.]

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

Wizja rozwoju miasta to pożądany obraz jego przyszłości, stan, do którego chcemy dążyć poprzez osiągnięcie założonych celów i realizację służących temu działań. Z założenia ma charakter ogólny, a jej horyzont czasowy wykracza poza okres obowiązywania Strategii. Stanowi ona bardziej dalekosiężne oddziaływanie niż bezpośredni rezultat wdrożenia zamierzeń strategicznych.

Wizja rozwoju zbiera i porządkuje nasze oczekiwania co do tego, jaki ma być Kalisz przyszłości.

Kalisz – miasto otwarte, wygodne do życia, wspierane energią swoich aktywnych i przedsiębiorczych mieszkańców, tworzące dobre warunki pracy i edukacji. To miasto zielone, bezpieczne, gotowe na wyzwania współczesności i wykorzystujące potencjał swojej bogatej historii.

5. Kalisz „jutra"
– nasze cele

By wizja przyszłości naszego miasta stała się rzeczywistością, już teraz musimy postawić przed sobą i realizować cele, które będą jednocześnie:

- Specyficzne,
- Mierzalne,
- Ambitne,
- Realne,
- Temporalne.

Nasze cele to obraz Kalisza „jutra". Ich horyzont czasowy określony został na 2030 rok wyznaczający koniec okresu obowiązywania niniejszej Strategii. Każdy cel opisany został za pomocą **oczekiwanych rezultatów**. Są to pożądane zmiany, jakie mają dokonać się w mieście dzięki podjęciu określonych **działań**. Co istotne, wszystkie rezultaty muszą być wymierne, co oznacza, że musi dać się zmierzyć stopień ich realizacji. Dlatego też opisano je za pomocą **wskaźników** wraz z ich pożądanymi wartościami śródokresowymi i docelowymi[7]. Pozwoli to nam na ocenę poziomu ich osiągnięcia w procesie ewaluacji.

Cele postawione przed Kaliszem koncentrują się na mieszkańcach, będących nie tylko głównymi użytkownikami miasta, ale również jego twórcami. To dlatego na pierwszym miejscu stawiamy włączenie lokalnej społeczności w jego sprawy, by kaliszanie byli nie tylko biernymi odbiorcami oferty, jaką ma dla nich Kalisz, ale też chcieli ją aktywnie tworzyć.

Cele, jakie stawiamy przed naszą wspólnotą samorządową na najbliższe lata, określone zostały w trzech wymiarach.

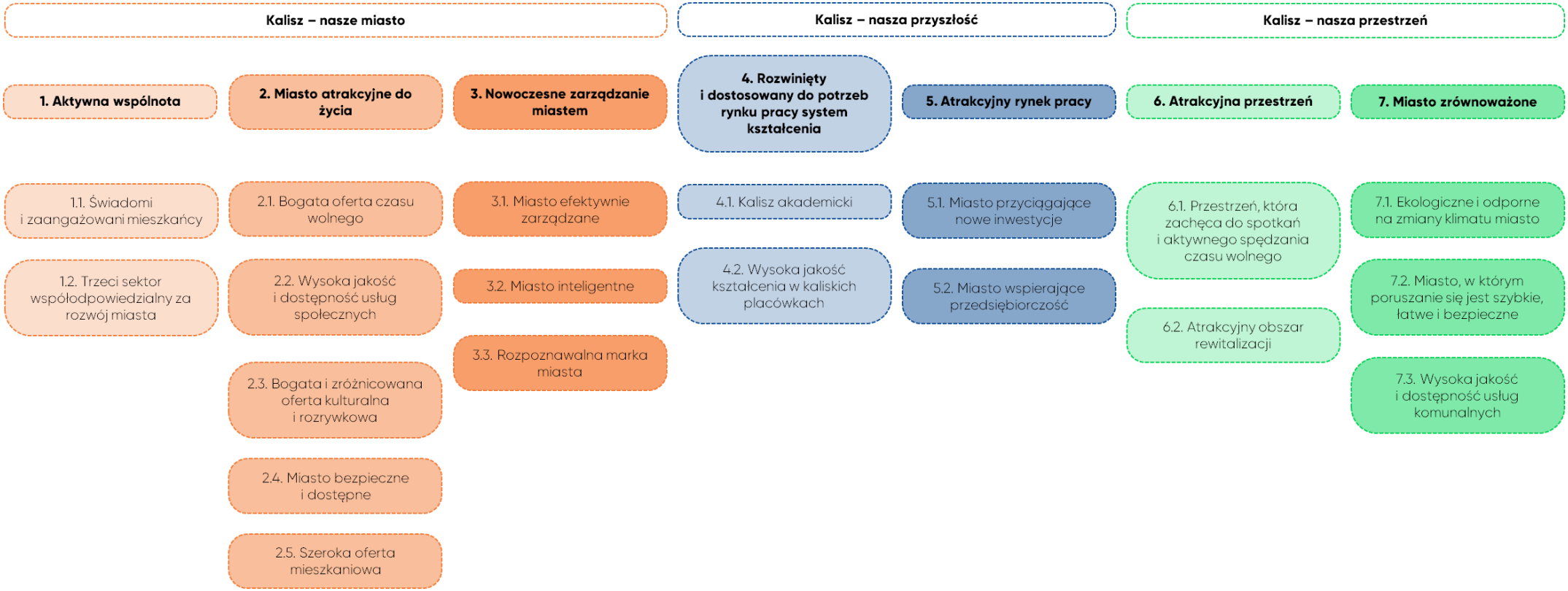
Rys. 5| Wymiary rozwoju miasta

Źródło: Opracowanie własne.

[7] Katalog wskaźników rezultatu zawiera tabela 7 (Rozdział 7.2.).

Rys. 6| Cele strategiczne i operacyjne Kalisza

Źródło: Opracowanie własne.

5.1. Kalisz – nasze miasto

„Nasze miasto" oznacza, że Kalisz to miasto, gdzie każdy może dopisać swoją historię i każdy członek wspólnoty samorządowej jest za nie odpowiedzialny. Tworzą je przede wszystkim świadomi i zaangażowani mieszkańcy, ale również ci, którzy nim zarządzają. Kalisz tym samym to miasto tworzone z myślą o mieszkańcach i współtworzone przez nich.

Kalisz – nasze miasto

1. Aktywna wspólnota

1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy

1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta

2. Miasto atrakcyjne do życia

2.1. Bogata oferta czasu wolnego

2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych

2.3. Bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i rozrywkowa

2.4. Miasto bezpieczne i dostępne

2.5. Szeroka oferta mieszkaniowa

3. Nowoczesne zarządzanie miastem

3.1. Miasto efektywnie zarządzane

3.2. Miasto inteligentne

3.3. Rozpoznawalna marka miasta

Cel strategiczny 1. Aktywna wspólnota

Zgodnie z myślą św. Augustyna „miasto tworzą nie tylko mury i ulice, lecz także mieszkańcy i ich marzenia”, na pierwszym miejscu stawiamy przed sobą cele odnoszące się do naszego największego zasobu i (jakkolwiek nie w pełni wykorzystanego) potencjału, jakim są kaliszanie.

Poprzez konkretne działania chcemy przede wszystkim wykorzystywać i wzmacniać potencjał związany z aktywnością i zaangażowaniem lokalnej społeczności. Chcemy także, by społeczność Kalisza cechował lokalny patriotyzm, a kaliszanie czuli się odpowiedzialni za przyszłość miasta i swojego najbliższego otoczenia.

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

Cel operacyjny 1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Zwiększy się poczucie odpowiedzialności i zaangażowanie mieszkańców w sprawy miasta.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Zaproszenie do zaangażowania się w sprawy miasta wszystkich grup interesariuszy w szczególności poprzez:

- promowanie różnych form aktywności społecznej mieszkańców;
- tworzenie i rozwój nowych form partycypacji społecznej w mieście;
- wdrożenie w mieście innowacyjnego narzędzia partycypacji społecznej, uzupełniającego katalog istniejących rozwiązań w tym zakresie;
- promowanie wśród mieszkańców idei wolontariatu.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Standardy partycypacji społecznej

Projekty kluczowe

- → Utworzenie Urban Lab w ramach Centrum Aktywności Mieszkańców

Cel operacyjny 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Zwiększy się aktywność organizacji pozarządowych działających w Kaliszu na rzecz miasta i jego mieszkańców.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Wspieranie i promowanie inicjatyw realizowanych na rzecz miasta we współpracy różnych środowisk, ze szczególnym uwzględnieniem działań podejmowanych przez NGO.

Angażowanie podmiotów trzeciego sektora w procesy planowania, realizacji działań i oceny efektów polityk publicznych.

Włączenie podmiotów ekonomii społecznej w świadczenie usług społecznych na rzecz kaliszan.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Strategii i Rozwoju
- → Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Standardy partycypacji społecznej
- → Wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi
- → Roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi

Projekty kluczowe

- → Utworzenie Urban Lab w ramach Centrum Aktywności Mieszkańców

Cel strategiczny 2. Miasto atrakcyjne do życia

Kalisz to miasto tworzone dla mieszkańców, dlatego niezwykle istotnym obszarem działań samorządu ujętych w tym celu strategicznym jest podnoszenie atrakcyjności zamieszkania w mieście. Chcemy bowiem, aby to, co Kalisz ma do zaoferowania swoim mieszkańcom, odpowiadało ich potrzebom i oczekiwaniom.

Cel operacyjny 2.1. Bogata oferta czasu wolnego

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Mieszkańcy będą chętniej korzystać z oferty sportowej i miejsc rekreacji w mieście.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej poprzez budowę nowych oraz modernizację istniejących obiektów.

Organizowanie i promowanie imprez sportowych w mieście.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Aquapark Kalisz Sp. z o.o.
- → Ośrodek Sportu, Rehabilitacji i Rekreacji w Kaliszu
- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Kalisza
- → Miejski Klub Sportowy Kalisz Sp. z o.o.
- → Kancelaria Prezydenta Miasta Urzędu Miasta Kalisza

Projekty kluczowe

- → Budowa krytej pływalni na osiedlu Dobrzec
- → Modernizacja budynku Hali Kalisz Arena
- → Termomodernizacja i modernizacja OSRiR w Kaliszu przy ul. Łódzkiej 29

Cel operacyjny 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Zwiększy się dostęp do usług wsparcia dla różnych grup mieszkańców, w szczególności seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Zwiększy się liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb seniorów w komunalnym zasobie gminy.	Rozwijanie różnych form wsparcia dla seniorów (DPS, domy dziennego pobytu, kluby seniora) oraz oferty mieszkaniowej przeznaczonej dla osób starszych. Rozwijanie oferty placówek świadczących usługi dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Wspieranie podmiotów prowadzących takie placówki, by mogły się one rozwijać.
Zwiększy się jakość i dostępność usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.	Podejmowanie działań w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych, w tym: → wsparcie i rozwój pieczy zastępczej; → wsparcie i rozwój opieki wytchnieniowej oraz usług asystenta osoby niepełnosprawnej; → rozwój usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania.
Mieszkańcy będą bardziej świadomie dbać o swoje zdrowie.	Wsparcie i rozwój profilaktyki zdrowotnej.
Poprawi się dostępność do usług wsparcia psychologicznego dla mieszkańców miasta, w szczególności dla dzieci i młodzieży.	Wspieranie i rozwój inicjatyw w zakresie zdrowia psychicznego, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza
- → Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu
- → Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu
- → Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu
- → Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu
- → Środowiskowy Dom Samopomocy „Tulipan"
- → Warsztaty Terapii Zajęciowej

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Strategia rozwiązywania problemów społecznych
- → Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
- → Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza
- → Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Miasta Kalisza

Projekty kluczowe

- → Budowa Centrum Opiekuńczo-Mieszkaniowego przy ul. Żwirki i Wigury
- → Utworzenie Domu Seniora przy ul. Handlowej

Cel operacyjny 2.3. Bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i rozrywkowa

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Mieszkańcy będą chętnie korzystać z oferty kulturalnej i rozrywkowej dostępnej w mieście.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Rozwijanie infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym opracowanie koncepcji i założeń dla obiektu Filharmonii Kaliskiej.

Organizowanie wydarzeń i imprez kulturalnych w mieście.

Promowanie wśród mieszkańców oferty kulturalnej i rozrywkowej dostępnej w mieście.

Wspieranie oddolnych inicjatyw w zakresie upowszechniania kultury w mieście, ze szczególnym uwzględnieniem działań podejmowanych przez NGO.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Kalisza
- → Filharmonia Kaliska
- → Miejska Biblioteka Publiczna
- → Ośrodek Kultury Plastycznej „Wieża Ciśnień"
- → Galeria Sztuki imienia Jana Tarasina

Projekty kluczowe

- → Stworzenie mediateki (multiteki)

Cel operacyjny 2.4. Miasto bezpieczne i dostępne

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Zwiększy się poziom bezpieczeństwa, a w efekcie wzrośnie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Kalisza.	Utworzenie nowych punktów oświetlenia miejskiego w miejscach szczególnie niebezpiecznych. Inicjowanie współdziałania służb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w mieście.
Zwiększy się liczba punktów monitoringu wizyjnego na terenie Kalisza.	Przebudowa i rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego miasta.
Zwiększy się poziom świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa drogowego.	Edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa drogowego.
Poprawi się dostępność obiektów i przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami i seniorów.	Realizacja działań z zakresu zapewnienia dostępności obiektów i przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami. Stosowanie zasad uniwersalnego projektowania przy realizacji nowych inwestycji.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Koordynator ds. dostępności w Urzędzie Miasta Kalisza
- → Oświetlenie Uliczne i Drogowe Sp. z o.o. w Kaliszu
- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Administracyjno-Gospodarczy Urzędu Miasta Kalisza
- → Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu
- → Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza
- → Straż Miejska w Kaliszu
- → Komenda Miejska Policji w Kaliszu
- → Wydział Edukacji Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: Programy, plany, polityki, strategie

- → Plan działania Urzędu Miasta Kalisza na rzecz poprawy zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel operacyjny 2.5. Szeroka oferta mieszkaniowa

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Zwiększy się dostępność atrakcyjnych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, zachęcając do osiedlania się w Kaliszu.	Tworzenie i obejmowanie dokumentami planistycznymi terenów pod zabudowę mieszkaniową jedno- i wielorodzinną.
Dzięki rozwojowi budownictwa jedno- i wielorodzinnego w Kaliszu będą powstawały nowe mieszkania.	Uzbrajanie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (m.in. budowa i remonty dróg, budowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej).
Poprawi się jakość i dostępność mieszkań w zasobach gminy oraz KTBS.	Remonty i modernizacje budynków i mieszkań w komunalnym zasobie gminy. Budowa nowych budynków mieszkalnych oraz adaptacja istniejących budynków na cele mieszkaniowe, powiększających zasoby komunalne i KTBS.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Budownictwa, Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Kalisza
- → Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu
- → Kaliskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
- → Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
- → Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu
- → Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa „KZN – Zachodni" Sp. z o.o.

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
- → Program budowy i przebudowy dróg osiedlowych
- → Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych

Projekty kluczowe

- → Budowa budynków w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej „KZN – Zachodni" Sp. z o.o. przy ul. Melcera
- → Rozwój mieszkalnictwa społecznego w tym: budynki mieszkalne przy ul. Stawiszyńskiej 4, 15, 17, ul. Podgórze 6, 8, 8a oraz ul. Łódzkiej 10 i 10a

Cel strategiczny 3. Nowoczesne zarządzanie miastem

Kalisz aspiruje do bycia miastem nowoczesnym i nowocześnie zarządzanym. Jest to niezbędne, by działania rozwojowe zaplanowane w niniejszej Strategii mogły być skutecznie wdrażane.

Nowoczesne zarządzanie miastem oznacza dążenie do zapewnienia wysokiej efektywności realizowanych procesów zarządczych we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki, w tym poprzez wdrażanie inteligentnych rozwiązań z obszaru Smart City wspierających procesy zarządcze. Obejmuje ono również zarządzanie przez markę, czyli wszystko to, co sprawi, że marka miasta będzie rozpoznawalna i dobrze kojarzona w mieście i poza nim – w regionie i w kraju.

Cel operacyjny 3.1. Miasto efektywnie zarządzane

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Zmniejszą się koszty utrzymania infrastruktury miejskiej, a usługi publiczne będą świadczone w sposób bardziej efektywny. Wygenerowane w ten sposób oszczędności umożliwią finansowanie działań rozwojowych.	Dążenie do optymalizowania kosztów świadczenia usług miejskich i utrzymania infrastruktury m.in. poprzez utworzenie Centrum Usług Wspólnych, obsługującego jednostki miejskie w zakresie księgowym, kadrowo-płacowym, informatycznym oraz wsparcia administracyjnego i prawnego.
Obniżeniu ulegną koszty zarządzania zielenią miejską, pozwalając na podniesienie efektywności tego procesu. Dodatkowo bardziej elastyczne zarządzanie terenami zielonymi, dostosowywanie zakresu prac do rzeczywistych potrzeb wpłynie na podniesienie jakości terenów zieleni miejskiej.	Usprawnienie procesu zarządzania terenami zielonymi w mieście poprzez powołanie lub wydzielenie w strukturze Urzędu Miasta jednostki (np. zarząd zieleni, wydział) odpowiedzialnej za koordynowanie i prowadzenie tego procesu.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Edukacji Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Standardy zieleni miejskiej

Cel operacyjny 3.2. Miasto inteligentne

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, bo osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Narzędzia z zakresu Smart City będą w Kaliszu skutecznie wdrażane, a ich wykorzystanie pozwoli na podniesienie efektywności świadczenia usług miejskich.	Wdrożenie najnowocześniejszych dostępnych rozwiązań i narzędzi informatycznych w celu podniesienia efektywności usług publicznych. Podnoszenie kompetencji, w szczególności cyfrowych, pracowników urzędu i jednostek podległych.
Mieszkańcy, przedsiębiorcy i inni użytkownicy miasta częściej będą korzystać z możliwości załatwienia spraw urzędowych drogą elektroniczną.	Rozwijanie i promowanie wśród mieszkańców, przedsiębiorców i innych użytkowników miasta e-usług publicznych.
Mieszkańcy, turyści i inni użytkownicy miasta zyskają narzędzia zapewniające im lepszy dostęp do informacji o mieście, co ułatwi korzystanie z różnego rodzaju dóbr i usług dostępnych w Kaliszu.	Uruchomienie narzędzia typu aplikacja mobilna/ serwis internetowy/platforma cyfrowa dla różnych użytkowników (mieszkańcy, turyści i in.) ułatwiającego korzystanie z usług miejskich, poruszanie się po mieście czy też pełniącego funkcje informacyjne.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Administracyjno-Gospodarczy Urzędu Miasta Kalisza
- → Kancelaria Prezydenta Miasta

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Plan poprawy efektywności usług publicznych zaspokajających potrzeby mieszkańców i innych podmiotów z wykorzystaniem najnowocześniejszych dostępnych rozwiązań i narzędzi informatycznych

Projekty kluczowe

- → Uruchomienie narzędzi ułatwiających komunikację z mieszkańcami, w tym np. prowadzenie konsultacji społecznych, przeprowadzanie badań społecznych itp.

Cel operacyjny 3.3. Rozpoznawalna marka miasta

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Oferta kulturalna, rozrywkowa, sportowa, rekreacyjna miasta będzie cieszyć się większą popularnością wśród mieszkańców i przyjezdnych.	Realizowanie działań w zakresie promocji miasta i jego oferty kulturalnej, rozrywkowej, sportowej, rekreacyjnej wśród mieszkańców i przyjezdnych. Szczególne znaczenie będzie miało docieranie z informacją na temat odbywających się w mieście wydarzeń do jak najszerszego grona potencjalnych odbiorców nie tylko z samego Kalisza, ale również z gmin sąsiednich i regionu.
Zwiększy się liczba osób przyjeżdżających do Kalisza w celach turystycznych.	Aktywne promowanie turystycznej marki Kalisza. Tworzenie, rozwój i promocja produktów turystycznych miasta: → Wybierz Kalisz na weekend – rozwój i promocja turystyki weekendowej w Kaliszu, → Kalisz – najstarsze miasto Polski, → Kalisz muzyczny –organizowanie i promowanie cyklicznych imprez muzycznych, → Kalisz sportowy. Wykorzystanie potencjału kaliskich sanktuariów jako miejsc przyciągających przyjezdnych na jednodniowe pobyty. Wytyczenie i oznakowanie tematycznych ścieżek turystycznych, w tym rozwój tras i szlaków turystyki rowerowej i pieszej.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Kalisza
- → Kancelaria Prezydenta Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Miejski Klub Sportowy Sp. z o.o.
- → Kaliski Klub Sportowy 1925 Kalisz
- → Aquapark Kalisz Sp. z o.o.
- → Ośrodek Sportu, Rehabilitacji i Rekreacji w Kaliszu

Dokumenty wykonawcze: Programy, plany, polityki, strategie

- → Plan rozwoju turystyki
- → Strategia komunikacji marki Miasta Kalisza

5.2. Kalisz – nasza przyszłość

„Nasza przyszłość" jest wyrazem szerokich możliwości rozwoju w Kaliszu.

Chcemy, by wysoka jakość edukacji na wszystkich szczeblach (począwszy od edukacji najmłodszych po kształcenie dorosłych) pozwoliła na wyposażenie kaliszan w kompetencje potrzebne na lokalnym rynku pracy. Chcemy również, by stał się on dla nich na tyle atrakcyjny, by nie musieli realizować swoich zawodowych aspiracji poza Kaliszem. Chcemy, by w mieście powstawały nowe firmy dające atrakcyjne miejsca pracy – zarówno wskutek napływu znaczących inwestycji z zewnątrz, jak i tworzenia przez przedsiębiorczych kaliszan mniejszych, lokalnych biznesów.

Kalisz – nasza przyszłość

4. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb rynku pracy system kształcenia

4.1. Kalisz akademicki

4.2. Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach

5. Atrakcyjny rynek pracy

5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje

5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość

Cel strategiczny 4. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb rynku pracy system kształcenia

Kalisz już teraz dysponuje ogromnym, niespotykanym w miastach tej wielkości potencjałem, umożliwia bowiem kształcenie na wszystkich poziomach – od podstawowego po wyższe. Zlokalizowane są tu aż trzy uczelnie kształcące na różnych kierunkach (AK, UAM, SWWS). Chcemy ten potencjał jeszcze pełniej wykorzystywać, tworząc młodym ludziom dobre warunki do rozwoju na wszystkich etapach edukacji. Niezwykle istotna będzie tu współpraca z lokalnymi pracodawcami, by osoby kształcone w Kaliszu mogły tu również pracować, a więc by ich wykształcenie i kompetencje odpowiadały potrzebom rynku pracy.

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

Cel operacyjny 4.1. Kalisz akademicki

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Kalisz będzie się rozwijał jako ośrodek akademicki, w dłuższej perspektywie zachęcając do studiowania w mieście.	Rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego. Rozwijanie i promowanie miasta jako ośrodka akademickiego wśród młodzieży z Kalisza i okolic. Tworzenie nowych kierunków kształcenia odpowiadających oczekiwaniom młodych kaliszan oraz potrzebom rynku pracy.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
- → Wydział Pedagogiczno-Artystyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- → Szkoła Wyższa Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie – kampus mundurowy w Kaliszu

Cel operacyjny 4.2. Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Wyższa jakość zasobów edukacyjnych kaliskich placówek (w tym zasobów infrastrukturalnych, kadrowych, pomocy dydaktycznych itp.) przyczyni się do poprawy efektywności nauczania, umożliwiając wszechstronny rozwój, w tym w zakresie kompetencji kluczowych.	Przygotowanie i wdrożenie programów edukacyjnych rozwijających różnorodne kompetencje uczniów, w tym kompetencje kluczowe. Przygotowanie i wdrożenie programów rozwoju kompetencji nauczycieli. Prowadzenie działań umożliwiających rozwój kompetencji, umiejętności, zdolności i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną. Rozwój infrastruktury edukacyjnej (w tym przyszkolnej infrastruktury sportowej), by umożliwiała ona wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.
W mieście rozwijać się będzie oferta kształcenia zawodowego i ustawicznego, co pozwoli na podniesienie kompetencji kaliszan, dostosowując je do potrzeb lokalnego rynku pracy.	Rozwój oferty placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego zgodnie z potrzebami rynku pracy oraz promowanie wśród kaliskiej młodzieży szkolnictwa zawodowego. Przygotowanie i realizacja projektów edukacyjnych podnoszących kompetencje i kwalifikacje osób pracujących, uczących się, bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, obejmujących m.in. kursy zawodowe czy też doradztwo zawodowe, by w większym stopniu odpowiadały potrzebom lokalnego rynku pracy.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Edukacji Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Kalisza
- → Kaliskie szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Program rozwoju edukacji

Projekty kluczowe

- → Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 21, ul. 25 Pułku Artylerii
- → Budowa sali przy III LO ul. Kościuszki 10
- → Budowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sulisławicach
- → Przebudowa nawierzchni na terenie I LO im. A. Asnyka
- → Budowa hali sportowej wraz z zapleczem socjalno-technicznym przy ZSTE

Cel strategiczny 5. Atrakcyjny rynek pracy

Kalisz jest ważnym ośrodkiem przemysłu lotniczego i spożywczego w województwie wielkopolskim. Posiada również bogate tradycje w zakresie rzemiosła fortepianowego, co dodatkowo buduje potencjał miasta w obszarze gospodarki. Z drugiej jednak strony mało atrakcyjny rynek pracy i niewielka różnorodność ofert zatrudnienia w kaliskich przedsiębiorstwach są główną przyczyną emigracji z miasta w szczególności osób młodych, ambitnych, kreatywnych.

Dlatego też istotą tego celu strategicznego jest w szczególności **podniesienie konkurencyjności lokalnego rynku pracy poprzez jego dywersyfikację**, by młodzi kaliszanie mieli poczucie, że znajdą w mieście satysfakcjonujące zatrudnienie. Służyć temu ma również wspieranie nowo powstających biznesów, a także rozwijanie przedsiębiorczości i promowanie postaw przedsiębiorczych zarówno wśród młodzieży, jak i dorosłych kaliszan.

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

Cel operacyjny 5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Poprawi się dostępność atrakcyjnych dla inwestorów terenów.

W konsekwencji, w dłuższej perspektywie zwiększy się liczba podmiotów inwestujących w Kaliszu.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Tworzenie i uzbrajanie w niezbędną infrastrukturę nowych terenów inwestycyjnych.

Rozwój i poprawa jakości dróg obsługujących tereny inwestycyjne.

Monitorowanie dostępności terenów inwestycyjnych w Kaliszu, z uwzględnieniem terenów prywatnych. Bieżące aktualizowanie materiałów dotyczących oferty inwestycyjnej w mieście.

Zapewnienie wysokich standardów obsługi inwestora.

Utrzymanie oferty pomocy publicznej dla inwestorów (zwolnienia podatkowe).

Usprawnienie procesu inwestowania poprzez uchwalanie nowych i zmiany istniejących planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu ogólnego.

Promowanie marki gospodarczej miasta.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Budownictwa, Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Kalisza
- → Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu
- → Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Plan ogólny
- → Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Projekty kluczowe

- → Budowa wewnętrznej południowej obwodnicy miasta – opracowanie dokumentacji projektowej oraz rozpoczęcie realizacji I etapu: połączenie ul. Ks. Jolanty (od ul. Częstochowskiej) z ul. Budowlanych
- → Rozwój infrastruktury w strefie inwestycyjnej Dobrzec-Zachód, w tym:
    - o Budowa ul. Tylnej wraz z infrastrukturą kanalizacji deszczowej z przepompownią
    - o Przedłużenie ul. Batalionów Chłopskich

Cel operacyjny 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Kaliszanie zostaną wyposażeni w kompetencje z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. W efekcie będą bardziej przedsiębiorczy i skłonni do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w Kaliszu.	Zapewnienie wysokiej jakości i atrakcyjności zajęć z przedsiębiorczości w kaliskich szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Przygotowanie i realizowanie programów wspierających dorosłych mieszkańców Kalisza zainteresowanych podniesieniem kompetencji z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej lub działalności nierejestrowanej.
Miejska oferta wsparcia dla przedsiębiorców ulegnie poprawie.	Utworzenie w miejskich lokalach użytkowych przestrzeni pozwalającej na pracę wspólną (ang. *cowork*). Kontynuowanie realizacji miejskiego programu Startup. Rozwój różnych form wsparcia dla kaliskich przedsiębiorców.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Edukacji Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych
- → Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Program Startup
- → Program rozwoju przedsiębiorczości

Projekty kluczowe

- → Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni biurowej dla rozwoju biznesu (w tym dla rozwoju sfery zaawansowanych usług oraz przestrzeni coworkingowej)

5.3. Kalisz – nasza przestrzeń

„Nasza przestrzeń" oznacza, że każdy może nie tylko korzystać z tego dobra, jakim jest przestrzeń Kalisza, ale powinien być za nie również współodpowiedzialny. Cele, jakie przed sobą stawiamy w tym wymiarze, mają czynić Kalisz miastem atrakcyjnym i wygodnym do życia. Odnoszą się więc zarówno do estetyki przestrzeni publicznej, zapewnienia możliwości jej wykorzystania do wypoczynku i rekreacji, szeroko pojętej ochrony środowiska (w tym stanu infrastruktury komunalnej), jak i wygody poruszania się po mieście.

Kalisz – nasza przestrzeń

6. Atrakcyjna przestrzeń

6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego

6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji

7. Miasto zrównoważone

7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto

7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne

7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych

Cel strategiczny 6. Atrakcyjna przestrzeń

Choć walory rzeki Prosny i dostępne w mieście tereny zielone stanowią dla mieszkańców atrakcyjne miejsca wypoczynku i rekreacji, to wciąż w ocenie kaliszan zbyt mało jest atrakcyjnych przestrzeni umożliwiających spędzanie czasu wolnego. Stan zagospodarowania terenów istniejących nie pozwala na pełne wykorzystanie ich potencjału. Dlatego też wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, chcemy, by kaliska przestrzeń była dla nich atrakcyjna i zachęcała do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego. Chcemy również, by historyczne centrum miasta odzyskało dawny blask i zachęcało nie tylko do odwiedzenia go, ale również osiedlenia się tam. Chcemy, by na zrewitalizowanym obszarze rozwijało się życie społeczne, kulturalne i gospodarcze.

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

Cel operacyjny 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Kaliszanie zyskają nowe atrakcyjne miejsca, w których będą się mogli spotykać i w sposób wartościowy dla siebie spędzać czas wolny.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Sukcesywne rozwijanie terenów zieleni, miejsc spotkań, rekreacji i wypoczynku na obszarze rewitalizacji oraz w innych częściach miasta.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kalisza

Projekty kluczowe

- → Rewaloryzacja Parku Miejskiego – inwestycja realizowana etapami
- → Adaptacja terenów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe – inwestycja realizowana etapami na terenach stanowiących własność miasta
- → Utworzenie parku na os. Dobrzec
- → Utworzenie wielofunkcyjnego placu publicznego w rejonie ulic Podgórze-Jabłkowskiego

Cel operacyjny 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji

OCZEKIWANE REZULTATY
Co osiągniemy?

Zrewitalizowane śródmieście będzie bardziej funkcjonalne i atrakcyjne dla mieszkańców, przedsiębiorców i osób przyjezdnych. Będzie zachęcać do spędzania tam czasu wolnego, prowadzenia działalności gospodarczej, a w dłuższej perspektywie również do osiedlania się.

KIERUNKI DZIAŁAŃ
Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?

Kontynuacja działań w zakresie rewitalizacji Śródmieścia zgodnie z Gminnym Programem Rewitalizacji.

Przebudowa i rozbudowa układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizacji oraz ograniczenie ruchu kołowego w ścisłym centrum miasta, w tym stworzenie parkingów buforowych.

Realizacja programu modernizacji gminnych zasobów mieszkaniowych oraz rozwijanie oferty mieszkaniowej KTBS na obszarze rewitalizacji, w tym na obszarze objętym miejscowym planem rewitalizacji „Jabłkowskiego – Podgórze".

Kontynuacja programu dotacji miejskich dla właścicieli lub użytkowników wieczystych nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Kalisza
- Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Kalisza
- Kaliskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
- Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu
- Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu
- Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- Gminny Program Rewitalizacji
- Miejscowy Plan Rewitalizacji „Jabłkowskiego – Podgórze"
- Uchwała Rady Miasta Kalisza w sprawie ustalenia Strefy Płatnego Parkowania
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kalisza
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
- Uchwała Rady Miasta Kalisza w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Miasta Kalisza Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Projekty kluczowe

- Rewitalizacja centrum miasta Kalisza – poprawa stanu układu komunikacyjnego, w tym:
  - przebudowa Głównego Rynku oraz ulicy Kanonickiej,
  - przebudowa Nowego Rynku,
- Przebudowa Pl. J. Kilińskiego, Pl. J. Pawła II, Pl. Św. Józefa,
- Rozbudowa i przebudowa ulic w obszarze rewitalizacji:
  - ul. Łazienna (na odcinku od ul. Kolegialnej do Parku Miejskiego),
  - ul. Mariańska i ul. Łazienna (na odcinku od ul. Mariańskiej do ul. Kolegialnej),
  - ul. Czaszkowska (na odcinku od ul. Fabrycznej do ul. Nowy Świat),
  - ul. Piekarska (od ul. Sukienniczej do Głównego Rynku),
  - ul. Adama Chodyńskiego,
  - ul. Św. Stanisława,
  - ul. Franciszkańska
- Rozwój mieszkalnictwa społecznego w tym: budynki mieszkalne przy ul. Stawiszyńskiej 4, 15, 17, ul. Podgórze 6, 8, 8a oraz przy ul. Łódzkiej 10 i 10a
- Rewaloryzacja Parku Miejskiego – inwestycja realizowana etapami
- Adaptacja terenów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe – inwestycja realizowana etapami na terenach stanowiących własność miasta
- Mury średniowiecznego Kalisza – rewaloryzacja piastowskich fortyfikacji obronnych miasta lokacyjnego – inwestycja realizowana etapami
- Przebudowa dróg manewrowych i placu przy ul. 3 Maja
- Rewitalizacja Jabłkowskiego-Podgórze:
  - utworzenie wielofunkcyjnego placu publicznego w rejonie ulic Podgórze –Jabłkowskiego, budowa nowych ciągów pieszo-jezdnych do obsługi terenu
  - przebudowa ulic: Wojciecha Jabłkowskiego, Podgórze, Gołębia oraz Wronia

Cel strategiczny 7. Miasto zrównoważone

Coraz większe znaczenie dla jakości życia w mieście mają takie aspekty jak czyste powietrze, zieleń czy jego kompaktowość, zapewniająca łatwy i szybki dostęp do wszystkich niezbędnych usług itp. Równie istotne jest dbanie o to, by rozwój społeczny i gospodarczy nie odbywał się kosztem przestrzeni i środowiska naturalnego. To one bowiem w głównej mierze decydują o atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania. Dlatego tak ważne jest, by Kalisz rozwijał się w sposób zrównoważony.

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

Cel operacyjny 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy, by osiągnąć oczekiwane rezultaty?
Jakość powietrza w całym mieście poprawi się, a sezon grzewczy przestanie być w tym względzie uciążliwy dla mieszkańców. Zmniejszy się również presja transportu na środowisko.	Przyłączanie kolejnych budynków mieszkalnych i innych (publicznych) do sieci ciepłowniczej lub gazowej. Realizowanie programu wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na ekologiczne. Inwestycje w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkaniowych w zasobach MZBM. Wymiana publicznych środków transportu, w tym pojazdów komunikacji miejskiej na nisko- i zeroemisyjne. Stałe monitorowanie przestrzegania przez mieszkańców uchwały antysmogowej.
Energia ze źródeł odnawialnych w coraz większym stopniu będzie zastępować tę ze źródeł konwencjonalnych.	Rozwój infrastruktury OZE w mieście. Prowadzenie analiz i wdrażanie technologii pozwalających na zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii (np. geotermia, wodór, przetwarzanie odpadów). Promowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych wśród mieszkańców.
W Kaliszu będzie więcej terenów zielonych, a stan istniejących ulegnie poprawie, wpływając na jakość zamieszkania w mieście. W mieście przybędzie zarówno powierzchni przepuszczalnych, jak i miejsc i powierzchni zatrzymujących wody opadowe i roztopowe. W efekcie zwiększy się poziom ich retencji.	Rozwijanie miejskich terenów zielonych, łączenie ich zielonymi korytarzami. Rozwijanie w mieście błękitnej i zielonej infrastruktury zarówno w ramach odrębnych zadań, jak i jako element większych inwestycji, w szczególności poprzez: → tworzenie powierzchni przepuszczalnych oraz zachowywanie powierzchni biologicznie czynnej, → stosowanie rozwiązań technicznych służących opóźnieniu odpływu wód opadowych i celowemu zatrzymywaniu wód w miejscu opadu.

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy?
Kalisz w większym stopniu będzie odporny na zmiany klimatu, w szczególności w zakresie odbioru i zagospodarowania wód opadowych. Poprawie ulegnie również stan ochrony przeciwpowodziowej miasta.	Przygotowanie i realizowanie inwestycji mających na celu adaptację infrastruktury miejskiej do zmian klimatu, w szczególności w zakresie systemu kanalizacji deszczowej. Realizowanie działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej miasta poprzez m.in. modernizację wałów przeciwpowodziowych oraz zwiększenie przepływu cieków wodnych.
Wzrośnie świadomość ekologiczna mieszkańców, którzy w większym niż dotychczas stopniu będą dbać o środowisko naturalne. Będą też brać odpowiedzialność za estetykę przestrzeni w swoim najbliższym otoczeniu.	Działania z zakresu edukacji ekologicznej wśród mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem kampanii realizowanych w kaliskich szkołach.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie	Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie	Projekty kluczowe
→ Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza → Wydział Edukacji Urzędu Miasta Kalisza → Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kalisza → Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Kalisza → Kaliskie Linie Autobusowe Sp. z o.o. → Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu → Straż Miejska w Kaliszu → Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kaliszu → Kaliskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	→ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej → Program Ochrony Środowiska → Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Kalisza → Program rozwoju terenów zielonych oraz błękitno-zielonej infrastruktury	→ Wymiana 21 szt. pojazdów miejskiej komunikacji publicznej wraz z utworzeniem infrastruktury do ładowania → Przeprowadzenie odwiertu próbnego na terenie miasta oraz analizy możliwości wykorzystania wód geotermalnych. Rozwój sieci ciepłowniczej umożliwiającej wykorzystanie wód geotermalnych → Utworzenie parku na os. Dobrzec → Błękitno-zielona infrastruktura → Regulacja koryta cieku wodnego Piwonia oraz Krępica → Opracowanie modelu hydrodynamicznego systemu kanalizacji deszczowej → Przebudowa/modernizacja wałów przeciwpowodziowych zlokalizowanych na terenie miasta Kalisza, zarządzanych przez Miasto Kalisz

Cel operacyjny 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy?
Rozwój układu komunikacyjnego i podniesienie jakości dróg w mieście poprawi komfort podróżowania.	Rozbudowa układu komunikacyjnego miasta. Rozwój i poprawa jakości dróg osiedlowych.
Wysoka jakość usług przewozowych miejskiej komunikacji publicznej zachęcać będzie do rezygnacji z poruszania się samochodem osobowym. Efektem będzie zwiększenie liczby pasażerów korzystających z komunikacji publicznej.	Zmiana siatki połączeń autobusowych, by była lepiej dostosowana do potrzeb mieszkańców. Sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej na bardziej nowoczesny, zapewniający wysoki komfort podróży.
Dzięki zwiększeniu długości ścieżek i dróg dla rowerów oraz połączeniu ich w spójną sieć możliwe będzie bezpieczne poruszanie się rowerem po całym mieście.	Rozwój infrastruktury dla rowerzystów i pieszych. Budowa ścieżek i dróg dla rowerów i pieszych połączonych w spójny system, pozwalający na bezpieczne poruszanie się po całym mieście.
Zmniejszy się liczba wypadków drogowych, w tym z udziałem pieszych i rowerzystów.	Rozwijanie infrastruktury poprawiającej poziom bezpieczeństwa drogowego, w szczególności w celu ochrony pieszych i rowerzystów poprzez: doświetlenie przejść dla pieszych, uspokojenie ruchu, budowę bezkolizyjnych skrzyżowań, tworzenie śluz rowerowych, azyli drogowych, wysp kanalizujących ruch itp.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu
- → Kaliskie Linie Autobusowe Sp. z o.o.
- → Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Kalisza

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Program Budowy i Przebudowy Dróg Osiedlowych – Rozbudowa układu komunikacyjnego miasta
- → Aktualizacja koncepcji przebiegu tras rowerowych

Projekty kluczowe

- → Rozbudowa układu komunikacyjnego miasta, w tym:
  - o ul. św. Michała i ul. Dobrzecka,
  - o ul. Romańska i ul. Zachodnia,
  - o ul. Sulisławicka – etap I (odcinek od ul. Romańskiej do ul. Celtyckiej),
  - o ul. Sulisławicka – etap II (odcinek od ul. Celtyckiej do ul. Metalowców),
  - o ul. Skalmierzycka (odcinek od ul. Polnej do ul. Nowy Świat),
  - o ul. Poznańska (od ronda Solidarności do granic miasta - realizacja w etapach)
  - o budowa połączenia ul. Szerokiej z ul. Łódzką w Kaliszu – etap I (odcinek od ul. Łódzkiej do ul. Żwirki i Wigury), etap II (odcinek od ul. Żwirki i Wigury do ul. Warszawskiej) oraz etap III (odcinek od ul. Warszawskiej do ul. Szerokiej)
  - o ulice w ciągu drogi wojewódzkiej nr 450 – etap II (odcinek od ul. Kubusia Puchatka do ul. Antycznej) oraz etap III (odcinek od ul. Antycznej do granic miasta)
- → Budowa wewnętrznej zachodniej obwodnicy miasta (opracowanie koncepcji obwodnicy łączącej ul. Poznańską z ul. Inwestorską)
- → Budowa wewnętrznej południowej obwodnicy miasta – realizacja etapu I: połączenie ul. Ks. Jolanty (od ul. Częstochowskiej) z ul. Budowlanych
- → Budowa nowych ścieżek rowerowych wzdłuż ulic: Dobrzecka, Romańska, Zachodnia, Ks. Jolanty (do ul. Polnej), Szlak Bursztynowy, droga wojewódzka nr 450, Warszawska, Las Winiarski, kładka pieszo-rowerowa Wał Matejki – Wał Piastowski (przy moście kolejowym), Wał Matejki do ul. Pokrzywnickiej

Cel operacyjny 7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych

OCZEKIWANE REZULTATY Co osiągniemy?	KIERUNKI DZIAŁAŃ Jakie działania podejmiemy?
Jakość i efektywność systemu zagospodarowania odpadów w mieście ulegnie poprawie.	Realizacja działań na rzecz podniesienia efektywności systemu gospodarowania odpadami.
Jakość usług wodociągowych i kanalizacyjnych dla mieszkańców ulegnie poprawie.	Rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej zapewniający wysoki standard i niezawodność świadczonych usług.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie

- → Wydział Rozbudowy Miasta Urzędu Miasta Kalisza
- → Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kalisza
- → Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kaliszu

Dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki, strategie

- → Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych

Projekty kluczowe

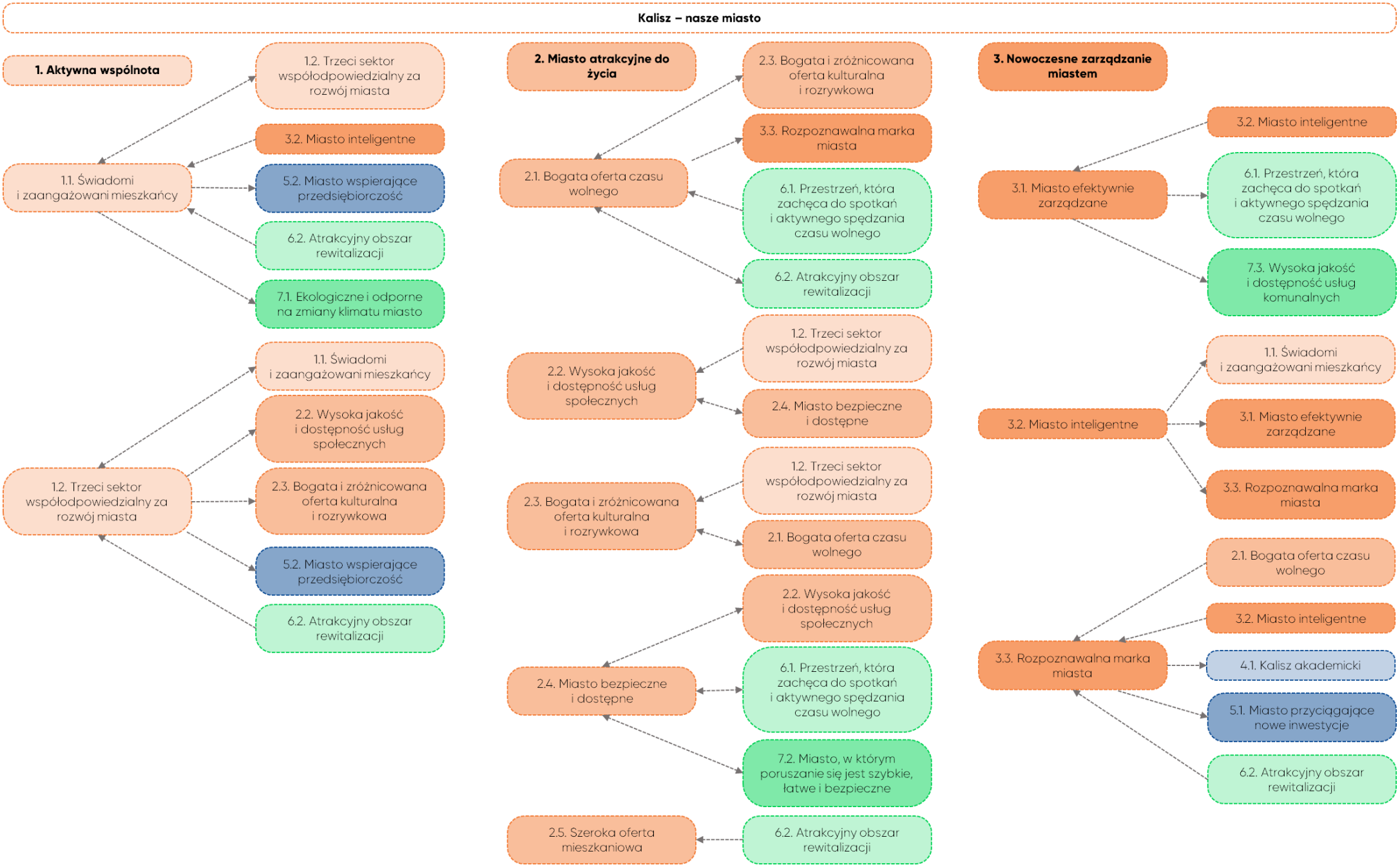
- → Budowa nowego PSZOK i/lub zmiana organizacji pracy istniejącego punktu przy ul. Piwonickiej
- → Zagospodarowanie i przebudowa istniejącej przepompowni ścieków przy ul. Złotej
- → Budowa separatora oraz rozdział kanalizacji ogólnospławnej dla terenu zlewni w rejonie ulic Czaszkowska, Bankowa, Ułańska oraz zlewni al. Wolności

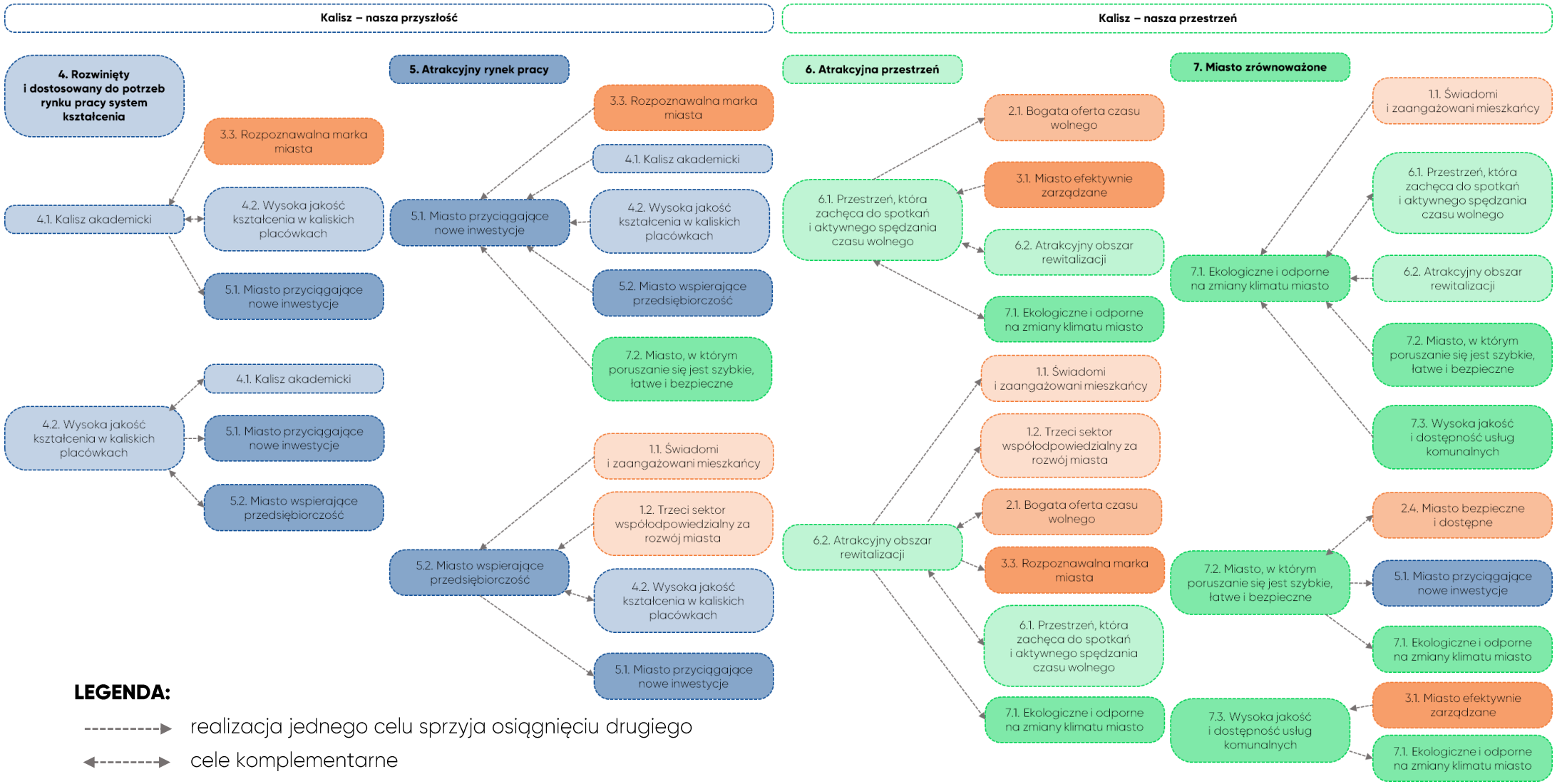
5.4. Synergia i komplementarność celów

Rozwój miasta opiera się o szereg różnorodnych działań i procesów ściśle ze sobą powiązanych. To „zespół naczyń połączonych", gdzie osiągnięcie jednego celu sprzyja realizacji innego, a równoczesna realizacja działań w ramach dwóch różnych celów pozwala maksymalizować efekty i osiągać efekt synergii. W taki sposób należy patrzeć na Strategię Kalisza i tak też należy ją realizować.

Rys. 7| Powiązania pomiędzy celami Strategii rozwoju Kalisza

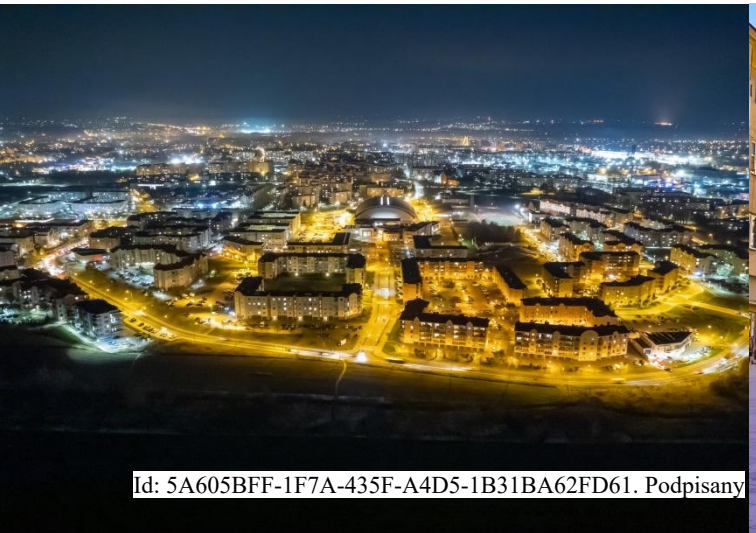

Źródło: opracowanie własne

6. Przestrzenny wymiar rozwoju miasta

6.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia docelowe zagospodarowanie miasta. Wskazuje rangę oraz funkcje poszczególnych przestrzeni, a także powiązania pomiędzy nimi. Model ilustruje przewidywany efekt przestrzenny celów i działań zapisanych w strategii.

Po zmianie przepisów prawa[8], strategia wraz z modelem stały się podstawowym dokumentem wskazującym przestrzenną strategię rozwoju miasta. Dotychczasowy zakres ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego został rozdzielony na plan ogólny oraz strategię. Zapisy strategiczne odnoszące się do planowania przestrzennego oraz ogólna przestrzenna wizja rozwoju miasta zostały zawarte w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Zapisy dotyczące dopuszczonego zagospodarowania terenu miasta wraz z parametrami charakteryzującymi dany obszar są zawarte w planie ogólnym.

Po zmianach model zawiera więc takie elementy, jak struktura przestrzenna i funkcjonalna miasta, układ komunikacyjny miasta, system infrastruktury technicznej, system terenów zieleni, a także określa ogólnie pożądany charakter zabudowy i przestrzeni miejskich. W modelu dla Miasta Kalisza znajdują się także rekomendacje dotyczące sposobu wyznaczenia w planie ogólnym obszaru zabudowy śródmiejskiej. Ustalenia modelu powinny być traktowane jako wytyczne do wyznaczania stref planistycznych, ich parametrów i zasięgu.[9] Ich uwzględnienie, zgodnie z art. 13b. ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jest obowiązkowe przy opracowywaniu planu ogólnego.

Zapisy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej należy traktować jako określenie kierunku rozwoju miasta oraz efektów realizacji celów strategii. Wskazane w modelu granice terenów o różnych funkcjach, przebiegi planowanej infrastruktury transportowej i technicznej, jak również lokalizacja planowanej infrastruktury społecznej, planowanych terenów zieleni są ogólne i orientacyjne – ich dokładna lokalizacja oraz granice zostaną wskazane w planie ogólnym miasta, następnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Zarówno plan ogólny jak i MPZP są aktami prawa miejscowego i to one, w oparciu o model struktury funkcjonalno-przestrzennej, jednoznacznie określają dopuszczalny sposób zagospodarowania przestrzeni miasta.

[8] Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1688), oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1153 z późn. zm.).

[9] Zgodnie z art. 13b. ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2024. poz. 1130 z późn. zm.) oraz par. 1 ust. 4-5 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz.U.2024. poz. 729 z późn. zm.).

OZNACZENIA GRAFICZNE

- Granica miasta
- Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

- obszar śródmiejski
- obszar miejski
- obszar podmiejski
- obszar aktywnosci gospodarczej
- obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Obszary rozwojowe

- istotne obszary rezerw terenów mieszkaniowych
- istotne obszary rezerw terenów przemysłowych/ usługowych

Ochrona środowiska i kształtowanie terenów ochrony zieleni

- teren rekreacji i sportu
- obszary leśne
- główne obszary zieleni urządzonej
- obszary zieleni chronionej
- istotne obszary rezerw terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych

Główne osie ochrony terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych

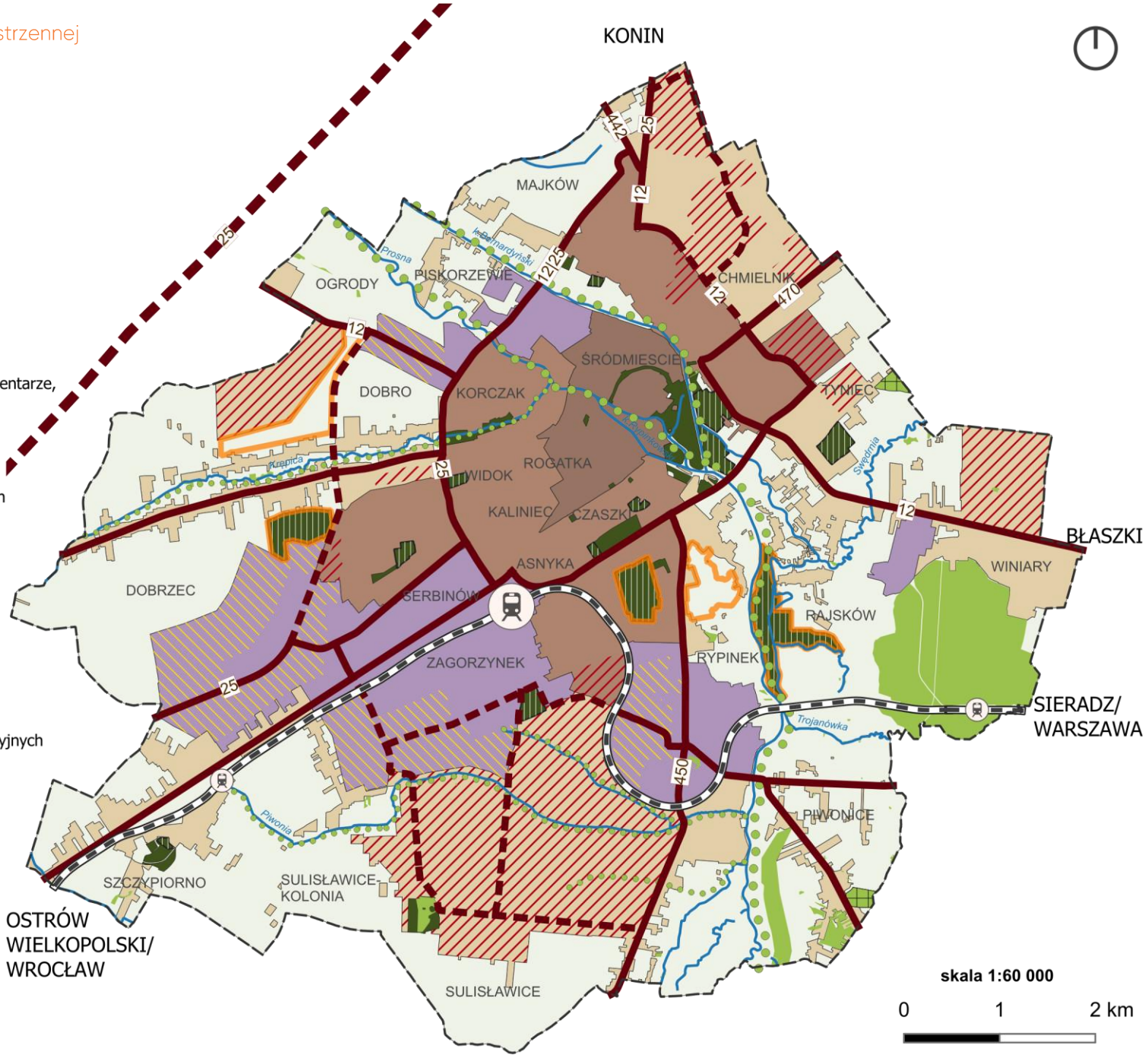
- główne
- lokalne

Kompleks komunikacyjny

- zintegrowany węzeł komunikacyjny
- przystanek kolejowy
- Układ kolejowy

Układ drogowy

- istniejące drogi główne lub zbiorcze
- planowane drogi główne lub zbiorcze
- orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Obszary miasta

Struktura hierarchii i sieci osadniczej wskazuje na rolę i powiązania pomiędzy jednostkami osadniczymi (osiedlami) na terenie miasta. W oparciu o stan istniejący wskazuje planowany kierunek rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego poszczególnych terenów miasta oraz powiązań pomiędzy nimi. Na potrzeby modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Kalisza wyodrębniono łącznie pięć obszarów: obszar śródmiejski, obszar miejski, obszar podmiejski, obszar aktywności gospodarczej oraz obszar terenów otwartych, a także centra usługowe. Wskazane w strategii zasięg, kierunki rozwoju i preferowany sposób zagospodarowania danego obszaru są zgeneralizowane oraz odnoszą się do przeważającego charakteru, a nie wyłącznego sposobu zagospodarowania danego obszaru.

Obszar śródmiejski

W większości wyznaczony na obszarze historycznego centrum Miasta Kalisza (większość terenu osiedli Śródmieście I i Śródmieście II, a także częściowo osiedla Asnyka, Czaszki, Korczak, Piskorzewie i Rogatka). Przeważającą zabudową są kamienice z usługowymi parterami. W północnej części występuje zabudowa blokowa. W obszarze śródmiejskim są zlokalizowane obiekty usług publicznych, tj. urzędy, uczelnie wyższe i kościoły oraz obiekty usług komercyjnych, tj. sklepy, hotele, galerie handlowe o zasięgu lokalnym i regionalnym. Obszar charakteryzuje się zwartą zabudową o układzie pierzejowym oraz dobrą dostępnością do terenów zieleni (Planty Miejskie, Park Miejski) i terenów sportowych (Aquapark, Stadion Miejski, OSRiR).

Obszar śródmiejski stanowi główny ośrodek usług wyższego rzędu (kultury, komercyjnych, publicznych) o znaczeniu ponadlokalnym. Jest kluczową przestrzenią rozwoju i obsługi ruchu turystycznego oraz jednym z głównych elementów tworzenia marki miasta. W obszarze tym należy dążyć do zachowania funkcji usługowej oraz mieszkaniowo-usługowej, a także jego historycznego dziedzictwa. Preferowana jest lokalizacja nowej zabudowy o charakterze śródmiejskim jako uzupełnienie luk w zabudowie lub przekształcenie terenów już zagospodarowanych, w szczególności terenów poprzemysłowych, a także lokalizacja nieuciążliwej działalności gospodarczej.[10] Należy dążyć do uzupełnienia ewentualnych braków w ofercie usługowej oraz do ogólnego podniesienia standardu zamieszkania i przestrzeni publicznych. Przestrzeń publiczną należy kształtować z zachowaniem wysokiej jakości dla użytkowników lokalnych i ponadlokalnych. Powinno się dążyć do zachowania historycznego układu zabudowy wraz z zachowaniem historycznych osi widokowych i widoków.

Obszar miejski

Obejmuje teren położony na południowy zachód (osiedla Asnyka, Kaliniec, Korczak, Widok oraz część osiedli Czaszki, Dobrzec, Ogrody, Piskorzewie, Rypinek, Serbinów

[10] Jako nieuciążliwa działalność gospodarcza należy rozumieć funkcje związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (np. produkcja, usługi) inne niż wymienione w rozporządzeniu rady ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U.2019.1839 z dnia 2019.09.26 z późn. zm.).

i Zagorzynek) oraz północny-wschód od obszaru śródmiejskiego (część osiedli Chmielnik, Majków, Rajsków i Tyniec).

Część zachodnia to teren o wykształconej strukturze urbanistycznej, na którym przeważa zabudowa blokowa. W części wschodniej przeważa zwarta zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Obszar posiada dobrą dostępność usług publicznych oraz komercyjnych, a także jest ściśle powiązany funkcjonalnie z obszarem śródmiejskim. Osobnym terenem obszaru miejskiego, niepowiązanym z resztą terenów zabudowanych, jest teren kampusu Uniwersytetu Kaliskiego, położonego przy granicy miasta w sąsiedztwie cmentarza komunalnego na osiedlu Ogrody przy ul. Poznańskiej.

Obszar miejski to teren zabudowy mieszkaniowej o zwartej zabudowie, charakteryzujący się dobrą dostępnością do usług, z rozwiniętą infrastrukturą transportową i techniczną. Należy dążyć do rozwoju tego obszaru zgodnie z ideą miasta 15-minutowego w celu podniesienia jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania. W obszarze tym należy kontynuować funkcję mieszkaniową wielorodzinną i zwartą jednorodzinną wraz z towarzyszącymi usługami. Nowa zabudowa powinna zapewniać zróżnicowaną ofertę mieszkaniową oraz uwzględniać potrzeby mieszkańców w zakresie dostępności do usług publicznych i komercyjnych. Preferowana jest lokalizacja usług, nieuciążliwych obiektów produkcyjnych i rzemieślniczych. Usługi powinny być lokalizowane przede wszystkim w ramach lokalnych centrów. Należy rozwijać przestrzenie publiczne (parki, skwery, zieleńce, place zabaw itd.) oraz połączenia pomiędzy nimi, a także zapewnić dobrą dostępność terenów zieleni w całym obszarze.

Obszar podmiejski

Do tego obszaru zakwalifikowano pozostałe tereny zabudowane, przede wszystkim tereny na osiedlach Chmielnik, Dobro, Dobrzec, Majków, Piskorzewie, Piwonice, Tyniec, Rajsków, Rypinek, Szczypiorno, Sulisławice i Winiary. Jest to obszar, na którym przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, rozproszona.

W pierwszej kolejności należy dążyć do zabudowy obszaru podmiejskiego na terenach, gdzie już występuje zabudowa i doprowadzona jest niezbędna infrastruktura, w tym przystanki transportu zbiorowego, w obrębie centrów lokalnych oraz możliwie blisko obszarów miejskiego i śródmiejskiego. Tereny te należy rozwijać wraz z niezbędnymi usługami lub zapewniać odpowiedni dostęp do usług zlokalizowanych w innych częściach miasta. W obszarze tym powinno się lokalizować zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz dopuszcza się zabudowę wielorodzinną. Nowa zabudowa powinna zapewniać zróżnicowaną ofertę mieszkaniową oraz uwzględniać potrzeby mieszkańców w zakresie dostępności do usług publicznych i komercyjnych. Usługi publiczne i komercyjne powinny być lokalizowane w formie lokalnych centrów. Dopuszczalna jest również lokalizacja nieuciążliwych funkcji związanych z produkcją, a także składów i magazynów. Obszar powinien również charakteryzować się dobrą dostępnością do terenów urządzonej zieleni publicznej. W celu zapewnienia ładu przestrzennego zaleca się wyznaczenie typologii zabudowy oraz określenie współczynników nachylenia połaci dachowych,

szerokości elewacji frontowych, układu dachów w stosunku do ulic (kalenicowy, szczytowy), kolorów elewacji oraz katalogu preferowanych materiałów wykończeniowych elewacji budynków.

Obszar aktywności gospodarczej

Wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających w obrębie miasta wyznaczono pięć obszarów aktywności gospodarczej. Największy zlokalizowany jest wzdłuż linii kolejowej nr 14 i drogi krajowej nr 25 oraz na osiedlach Zagorzynek, Serbinów i w części osiedla Dobrzec. Kolejne znajdują się na osiedlach Rypinek, Winiary, Piskorzewie oraz Ogrody i Dobro. Obszary te wskazano na terenach obecnie użytkowanych jako przemysłowo-usługowe oraz poszerzono o rezerwy terenowe pod ich dalszy rozwój.

Wyznaczenie obszarów aktywności gospodarczej odpowiada na dynamicznie rozwijający się przemysł oraz usługi w Kaliszu. W tych obszarach wyznaczono znaczne rezerwy terenów pod nowe inwestycje.
W obszarach aktywności gospodarczej powinno się lokalizować usługi oraz przemysł z dopuszczeniem handlu i gastronomii. Wzdłuż granic tych obszarów powinny być lokalizowane pasy zieleni izolacyjnej. W przypadku modernizacji obiektów istniejących oraz nowych inwestycji wskazane jest zastosowanie rozwiązań prośrodowiskowych, np. zbierania i ponownego wykorzystywania wody opadowej z dachów budynków, dążenie do minimalnego poziomu uszczelnienia powierzchni terenu, stosowanie zieleni niskiej i wysokiej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii itd.

W obszarach aktywności gospodarczej należy rozwijać niezbędną infrastrukturę, czyniąc tereny atrakcyjnymi dla inwestorów. Istotne jest także zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej, obejmującej zarówno rozwój infrastruktury drogowej (drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych), jak i odpowiednie kształtowanie siatki połączeń autobusowych, umożliwiających Kaliszanom dogodny dojazd do miejsc pracy.

Obszar terenów otwartych

Pozostałe tereny miasta zostały zakwalifikowane jako obszar terenów otwartych. Zalicza się do nich grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze oraz ogrody działkowe, a także tereny infrastruktury.

Tereny otwarte są kluczowymi obszarami ze względu na ochronę środowiska, mitygację i adaptację Kalisza do zmian klimatu, a także jako obszary uprawiania sportu, rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miasta. W obszarze terenów otwartych należy ograniczyć lokalizowanie nowej zabudowy, w szczególności zabudowy mieszkaniowej. Zaleca się dążenie do zwiększenia lesistości terenów otwartych, ochrony krajobrazu oraz ochrony terenów cennych przyrodniczo i rolniczo. W obszarze terenów otwartych dopuszcza się lokalizowanie instalacji odnawialnych źródeł energii, o ile ich lokalizacja nie wpłynie negatywnie na krajobraz, środowisko przyrodnicze oraz miejsca zamieszkania i usług.

Centra usługowe

Centra usługowe to takie miejsca, które skupiają usługi publiczne i komercyjne, zawierają w swoim obrębie przestrzenie publiczne oraz mogą charakteryzować się intensywną i zwartą (w porównaniu do sąsiadujących z nimi terenów) zabudową. Centra usługowe są kształtowane także w powiązaniu z węzłami przesiadkowymi i ważnymi przystankami transportu zbiorowego. To najczęściej miejsca, w których skupia się życie lokalnej społeczności. Wyznaczone centra usługowe są zarówno istniejące jak i planowane.

Określono dwa typy centrów usługowych, różniących się skalą oddziaływania oraz profilem funkcjonalnym. Pierwszy typ to centra ponadlokalne, które zawierają główne usługi publiczne i komercyjne w mieście oraz obsługują mieszkańców całego miasta. Zasięg oddziaływania centrów ponadlokalnych wykracza również poza granice Miasta Kalisza. Drugi typ to centra lokalne, które zapewniają dostęp do podstawowych usług i funkcjonują w granicach poszczególnych osiedli lub części miasta.

W strukturze przestrzennej miasta wskazano dwa centra o znaczeniu ponadlokalnym, tj.:

- ***P1*** – centrum ponadlokalne w ścisłym i historycznym centrum miasta, z głównymi przestrzeniami publicznymi, usługami, w tym najważniejszymi instytucjami kulturalnymi w mieście. Centrum to obsługuje zarówno mieszkańców miasta, jak i obszaru funkcjonalnego. To także turystyczna wizytówka miasta z wieloma usługami komercyjnymi, handlowymi, a także miejscami rekreacji i sportu, w tym Parkiem Miejskim;
- ***P2*** – centrum ponadlokalne w rejonie dworca kolejowego i autobusowego. Stanowi ono główny węzeł integracyjny i przesiadkowy w Kaliszu oraz bramę do miasta dla osób podróżujących transportem zbiorowym. W bezpośrednim obrębie centrum znajduje się również największa galeria handlowa w mieście – Galeria Amber, a także wiele innych usług komercyjnych i publicznych. Galeria obsługuje również mieszkańców pobliskich osiedli, w tym przede wszystkim osiedli Zagorzynek, Rypinek, Asnyka, Kaliniec i Serbinów.

W strukturze przestrzennej miasta wskazano osiem centrów o znaczeniu lokalnym, tj.:

- ***L1*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Majków, w rejonie ul. Juliana Tuwima, obsługujące również sąsiednie osiedla Chmielnik i Piskorzewie. Centrum zapewnia dostęp do usług publicznych i terenów sportu i rekreacji, lecz wymaga zapewnienia większego dostępu do usług handlu. Centrum stanowi potencjał do dalszego rozwoju funkcji rekreacyjnej;
- ***L2*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Tyniec, w rejonie ulic Braci Niemojowskich oraz Żwirki i Wigury, obsługujące także sąsiednie osiedla. Zapewnia ono dostęp do usług publicznych i komercyjnych, lecz wymaga podniesienia jakości przestrzeni publicznych oraz zapewnienia dostępu do terenów zieleni urządzonej i rekreacji. Z uwagi na planowany intensywny rozwój osiedla Tyniec, przewiduje się, że centrum to będzie nabierało coraz większego znaczenia w kontekście obsługi mieszkańców;

- ***L3*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Winiary, w rejonie ul. Chełmskiej, obsługujące również sąsiednie osiedle Rajsków. Centrum zapewnia dostęp do usług publicznych i terenów sportu i rekreacji, lecz wymaga zapewnienia większego dostępu do usług handlu. Centrum zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie największego kompleksu leśnego w mieście;
- ***L4*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Piwonice, w rejonie ulic Wykopaliskowej i Marka. Centrum zapewnia dostęp do terenów rekreacyjnych, lecz wymaga zapewnienia większego dostępu do usług publicznych i handlu oraz stworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych;
- ***L5*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Sulisławice, w rejonie ulic Sulisławickiej i Romańskiej. Centrum, które obecnie już się kształtuje, ale jego funkcja wymaga wzmocnienia poprzez rozwój terenów usług publicznych i komercyjnych, terenów przestrzeni publicznych oraz otaczającej zabudowy mieszkaniowej;
- ***L6*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Widok, w rejonie ul. Serbinowskiej, obsługujące również sąsiednie osiedla Korczak i Kaliniec. W pobliżu centrum znajduje się park handlowy z dużą liczbą usług komercyjnych. Oprócz tego centrum zapewnia dobry dostęp do usług publicznych, lecz wymaga podniesienia jakości przestrzeni publicznych oraz zwiększenia dostępu do terenów rekreacyjnych;
- ***L7*** – centrum lokalne zlokalizowane na osiedlu Dobrzec, w rejonie ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego, obsługujące również sąsiednie osiedla Dobro i Serbinów. Jest to najbardziej rozwinięte i pełne pod względem oferowanych usług centrum o znaczeniu lokalnym w Kaliszu. Zapewnia ono bardzo dobry dostęp do usług publicznych i komercyjnych, w tym usług handlu, edukacji i sportu, a także do terenów rekreacyjnych i przestrzeni publicznych;
- ***L8*** – centrum lokalne planowane, wyznaczone w północnej części osiedla Dobrzec przy granicy miasta, na terenie jeszcze niezainwestowanym. Centrum to będzie powstawać wraz z zagospodarowywaniem tego obszaru rozwojowego oraz obsługiwać również sąsiednie osiedla, a także w pewnym stopniu tereny zabudowane w sąsiedniej miejscowości – Kościelnej Wsi.

OZNACZENIA GRAFICZNE

- Granica miasta
- Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

- obszar śródmiejski
- obszar miejski
- obszar podmiejski
- obszar aktywnosci gospodarczej
- obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Centra usługowe

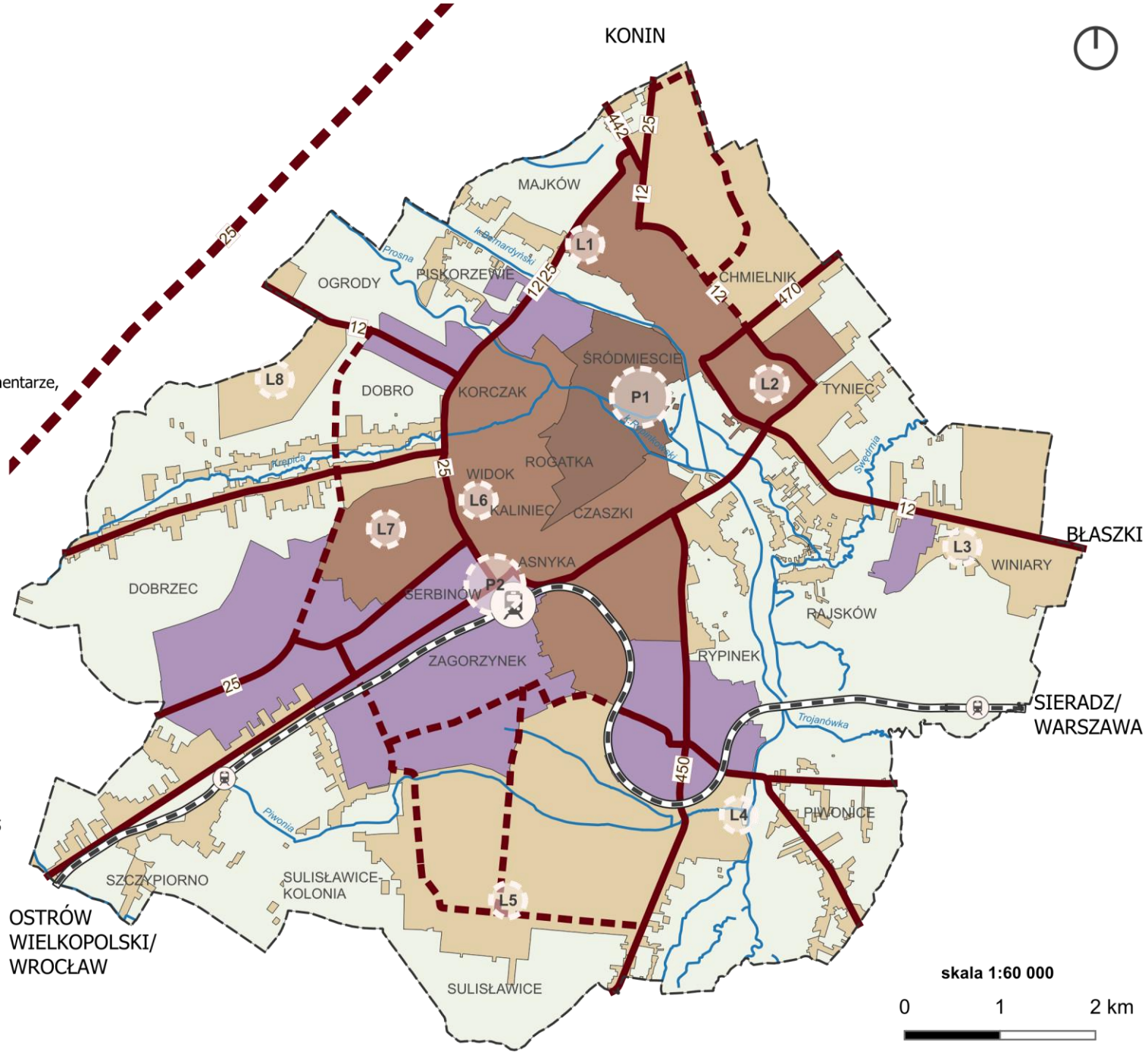
- P1 ponadlokalne
- L1 lokalne

Kompleks komunikacyjny

- zintegrowany węzeł komunikacyjny
- przystanek kolejowy
- Układ kolejowy

Układ drogowy

- istniejące drogi główne lub zbiorcze
- planowane drogi główne lub zbiorcze
- orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

Źródło: Opracowanie własne.

System powiązań przyrodniczych

Na system powiązań przyrodniczych w mieście składają się takie elementy jak tereny objęte prawnymi formami ochrony przyrody, parki i skwery miejskie, a także tereny leśne i rolne, nieużytki oraz pozostałe tereny zieleni i otwarte. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano obszary zieleni istniejącej, w tym obszary objęte ochroną, potencjalne nowe obszary zieleni rekreacyjnej i sportowej oraz główne osie ochrony terenów zieleni i rozwoju terenów rekreacyjnych.

Wśród form ochrony przyrody na terenie Kalisza znajdują się jeden rezerwat przyrody „Torfowisko Lis" oraz częściowo jeden obszar siedliskowy Natura 2000 „Dolina Swędrni", a także pomniki przyrody, skoncentrowane głównie na obszarze śródmieścia. Formy te stanowią jednak znikomy procent powierzchni Kalisza, a także nie tworzą istotnych powiązań przyrodniczych w granicach miasta. Ponadto od południa Kalisz graniczy bezpośrednio z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Dolina Prosny", a od północnego-wschodu z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Swędrni w okolicach Kalisza". Największym zagrożeniem dla ww. form ochrony przyrody jest ich sąsiedztwo z terenami zurbanizowanymi oraz dalszy rozwój tych terenów, co może prowadzić do negatywnego oddziaływania na ich walory przyrodnicze. Największym kompleksem leśnym Kalisza jest z kolei Las Winiarski, położony we wschodniej części miasta. Ponadto przez Kalisz, zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przechodzą korytarze ekologiczne dolin rzecznych – międzynarodowy i krajowy korytarz rzeki Prosna, regionalny korytarz rzeki Swędrnia oraz ponadlokalny korytarz rzeki Trojanówka.

Z uwagi na niski stosunek powierzchni terenów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych (ok. 4% powierzchni miasta) główny trzon powiązań przyrodniczych w Kaliszu stanowią rzeki, kanały i cieki wodne oraz tereny zieleni rozciągające się wzdłuż nich. Najwięcej terenów rekreacyjnych i zieleni urządzonej oraz parków miejskich zlokalizowanych jest właśnie w bezpośrednim otoczeniu terenów wód powierzchniowych, co skutecznie ograniczono presję inwestycyjną pod kątem rozwoju tych obszarów pod funkcje mieszkaniowe, usługowe bądź przemysłowe. Warto zaznaczyć również, że rzeki te stanowią główne źródło ryzyka związanego z występowaniem powodzi na terenie Kalisza. Kluczowe jest więc, aby obszary dolin rzecznych były wyłączone spod zabudowy, szczególnie największy z takich obszarów – dolina rzeki Prosny, gdzie występuje największe zagrożenie powodziowe.

Jako istotne rezerwy dla ochrony terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych należy traktować tereny wzdłuż cieków wodnych określone na rysunku modelu. Poza śródmiejskim odcinkiem rzeki Prosny oraz rzeki Krępicy są to w większości obszary niezainwestowane. Stopień zainwestowania tych obszarów powinien być dostosowany do dynamiki rozwoju innych funkcji na sąsiednich terenach.

Jako główne osie ochrony terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych wskazano w modelu obszary przebiegające:

- w kierunku północ-południe wzdłuż rzeki Prosny i kanału Bernardyńskiego;
- w kierunku wschód-zachód wzdłuż rzeki Krępicy i Piwonii, a także rzeki Swędrni.

Główne obszary zieleni urządzonej w Kaliszu to Park Miejski, Planty Miejskie, Park Przyjaźni, Park nad Krępicą, Dworski Park Krajobrazowy na Majkowie im. Rodziny Wiłkomirskich, Dworski Park Krajobrazowy w Sulisławicach, Dworski Park Krajobrazowy w Szczypiornie, Pola Marsowe, Skwer Eligiusza Kor-Walczaka, Skwer Inwalidów Wojennych oraz Skwer Sybiraków. Planowane tereny zieleni urządzonej, to teren na osiedlu Dobrzec przy ul. Łany Dobrzeckie, tereny na osiedlu Rypinek przy ul. Tęczowej oraz przy ul. Zapiecek, a także teren na osiedlu Dobro i Dobrzec przylegający do nowoplanowanego osiedla przy ul. Poligonowej. Ponadto wskazano obszary terenów otwartych, tj. obszarów zieleni nieurządzonej, ogródków działkowych, cmentarzy oraz terenów rolniczych. Obszary te powinny być chronione przed zabudową, a tereny o niskiej przydatności rolniczej w miarę możliwości zalesiane w ramach tworzenia zielonego pierścienia wokół Kalisza, zgodnie z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (PZPWW).

Id: 5A605BFF-1F7A-435F-A4D5-1B31BA62FD61. Podpisany

OZNACZENIA GRAFICZNE

Granica miasta

Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Ochrona środowiska i kształtowanie terenów ochrony zieleni

teren rekreacji i sportu

obszary leśne

główne obszary zieleni urządzonej

obszary zieleni chronionej

istotne obszary rezerw terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych

Główne osie ochrony terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych

główne

lokalne

Kompleks komunikacyjny

zintegrowany węzeł komunikacyjny

przystanek kolejowy

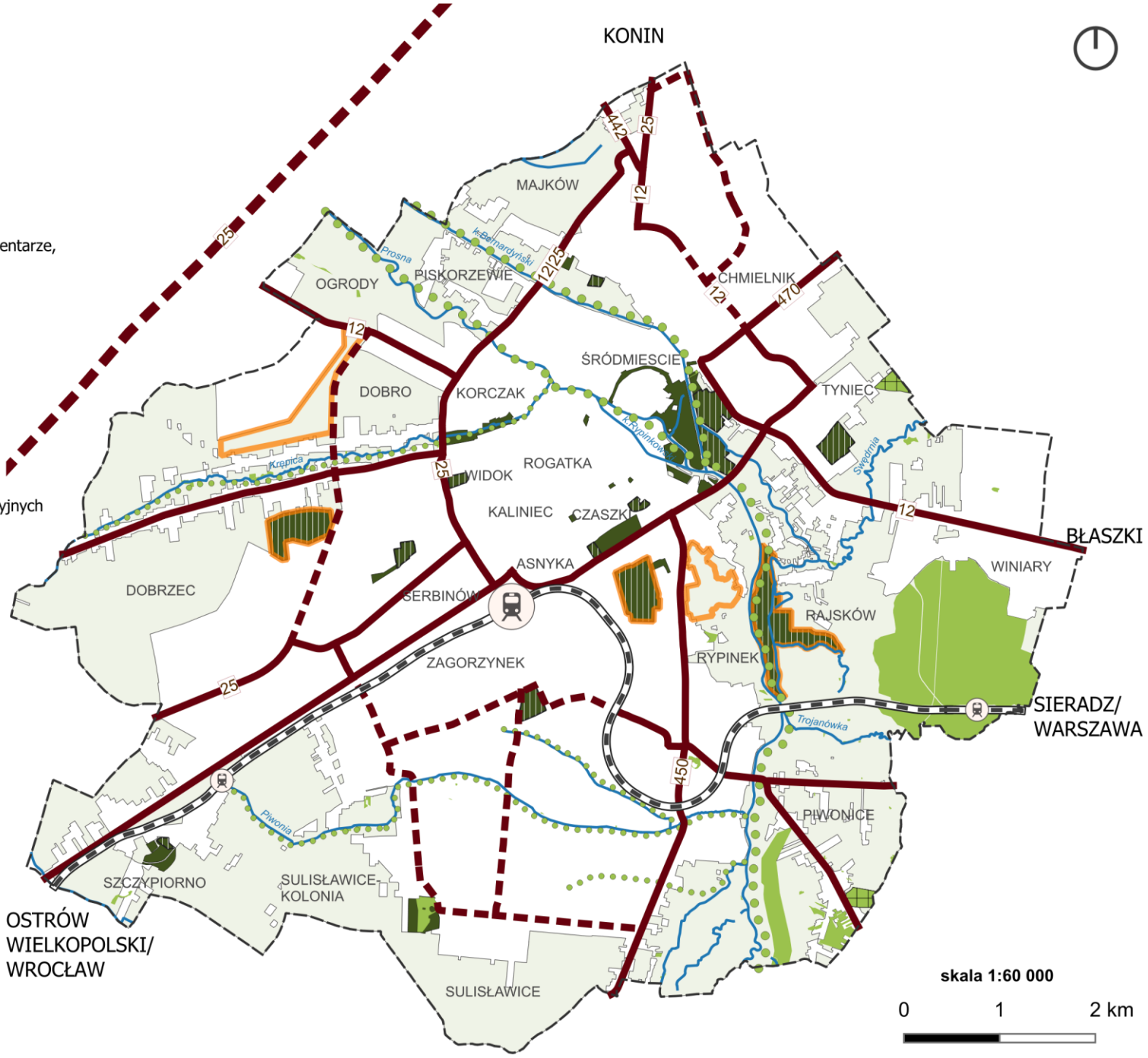
Układ kolejowy

Układ drogowy

istniejące drogi główne lub zbiorcze

planowane drogi główne lub zbiorcze

orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

Źródło: Opracowanie własne.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym piesze i rowerowe

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano układ dróg istniejących i planowanych, które stanowią główny układ transportowy miasta. Na układ ten składają się dwie drogi krajowe nr 12 i 25 oraz trzy drogi wojewódzkie nr 442, 450 i 470. Uzupełnieniem tego układu jest szereg innych powiatowych i gminnych dróg klasy głównej i zbiorczej. Dzięki wieloletnim staraniom i inwestycjom główne drogi tranzytowe nie przebiegają przez ścisłe centrum miasta, a są poprowadzone po jego obrzeżach i przedmieściach. Planowane są dalsze inwestycje w przebudowę układu drogowego Kalisza, w tym budowa zachodniej i południowej wewnętrznej obwodnicy miasta. Istotną zmianą w systemie dróg obsługujących Kalisz jest planowana obwodnica zachodnia miasta w ciągu drogi krajowej nr 25. Obwodnica prawdopodobnie będzie przebiegać poza granicami miasta.

Pomimo braku bezpośredniego dostępu Kalisza do sieci dróg ekspresowych i autostrad, powiązania zewnętrzne są dobrze rozwinięte za sprawą dróg krajowych nr 12 i 25, które zapewniają dogodny dojazd do pobliskich tras szybkiego ruchu – A2, S3, S8 i S11. Dzięki temu dojazd samochodem do głównych ośrodków metropolitalnych, takich jak Poznań, Łódź czy Wrocław nie stanowi większego problemu i zajmuje nie więcej niż 2 godziny.

Przez Kalisz przebiega jedna linia kolejowa nr 14 o znaczeniu pierwszorzędnym. Linia ta jest zelektryfikowana i dwutorowa oraz łączy Kalisz z Zduńską Wolą i Łodzią, a także z Ostrowem Wielkopolskim i dalej z Krotoszynem i Lesznem.

Na terenie Kalisza znajdują się łącznie 3 przystanki pasażerskie – Kalisz, Kalisz Winiary i Kalisz Szczypiorno. Stacja Kalisz stanowi główny przystanek obsługujący zarówno pociągi krajowe, jak i regionalne oraz stanowi główny węzeł integracyjny z miejskim transportem zbiorowym. Dwa pozostałe przystanki znajdują się na obrzeżach miasta i obsługują jedynie pociągi regionalne, przy czym jeden z nich, Kalisz Winiary, znajduje się w znacznym oddaleniu od terenów zabudowanych.

Położenie Kalisza z dala od innych linii kolejowych sprawia, że nie jest on stacją węzłową, na której krzyżują się pociągi jadące w różnych kierunkach. Powoduje to mniej bezpośrednich połączeń kolejowych z największymi miastami regionu, w tym z Poznaniem. Konieczność przesiadek może zniechęcać mieszkańców do wyboru tego środka transportu w podróżach poza Kalisz. Szansą na poprawę stanu istniejącego jest planowana budowa linii Kolei Dużych Prędkości w ramach projektu Port Polska, która połączy Kalisz z Łodzią i Poznaniem.

Podstawą miejskiego transportu zbiorowego w Kaliszu są połączenia autobusowe. Dostępność do przystanków autobusowych na najbardziej zurbanizowanych terenach miasta jest dobra, a czas dojścia nie przekracza zazwyczaj 5 minut. Na dostępność transportu zbiorowego wpływa także oferta połączeń autobusowych, która na osiedlach Tyniec, Rajsków, Szczypiorno i Sulisławice jest niewystarczająca. Dalszy rozwój transportu zbiorowego w Kaliszu będzie skupiać się na zwiększeniu częstotliwości kursowania, trasach

zapewniających dostęp do głównych generatorów ruchu oraz zapewnieniu nowych powiązań na obrzeżach miasta, które się silnie urbanizują. Lepszego wykorzystania potencjału wymaga również centrum przesiadkowe zlokalizowane przy dworcu kolejowym, które integruje ze sobą autobusową komunikację miejską i regionalną oraz kolej.

Połączenia piesze i rowerowe w Kaliszu należą do istotnych powiązań komunikacyjnych, które w dobie rozwoju zrównoważonej mobilności cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Drogi rowerowe oraz wspólne ciągi pieszo-rowerowe znajdują się przy większości głównych ciągów komunikacyjnych, a także wzdłuż innych tras. Przy każdej przebudowie lub modernizacji układu drogowego poprawia się również stan infrastruktury pieszo-rowerowej, co podnosi wygodę i bezpieczeństwo jej użytkowników. Dalszy jej rozwój będzie się wiązał z zapewnieniem ciągłości głównych korytarzy rowerowych, poprawą stanu technicznego infrastruktury oraz niwelowaniem barier architektonicznych. Ponadto przez Kalisz przechodzą ważne trasy i szlaki rowerowe o znaczeniu regionalnym, np. Transwielkopolska Trasa Rowerowa oraz Bursztynowy Szlak Rowerowy.

Bazując na Koncepcji rozwoju infrastruktury rowerowej w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej przyjętej w 2023 r., Wielkopolskiej Bazy Dróg Rowerowych oraz planowanych inwestycjach w zakresie rozbudowy układu dróg rowerowych, w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano przebieg głównych istniejących i planowanych tras rowerowych.

Ruch pieszy odbywa się najczęściej lokalnie, na początkowym lub końcowym odcinku podróży, a także jako podróże w pełni piesze odbywane na krótkich odległościach. Jako bazę do wskazania połączeń infrastruktury pieszej przyjęto sieć dróg lokalnych na terenie Kalisza. Infrastruktura piesza jest również integralnym elementem sieci dróg wyższy klas, które razem z drogami lokalnymi i samodzielnymi ciągami pieszymi stanowią spójny system infrastruktury pieszej.

Do najważniejszych planowanych inwestycji w zakresie infrastruktury transportowej zaliczyć można:

- budowę wewnętrznej południowej i zachodniej obwodnicy miasta;
- rozbudowę i modernizację układu komunikacyjnego miasta, w tym poprzez remonty dróg i budowę ciągów pieszo-rowerowych;
- rozbudowę sieci dróg rowerowych;
- budowę zewnętrznej obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 25, poza granicami miasta (inwestycja realizowana na szczeblu krajowym);
- budowę linii kolei dużych prędkości przechodzącej przez Kalisz (inwestycja realizowana na szczeblu krajowym).

Mapa 4 | Główne korytarze i elementy sieci transportowych: kolejowe, drogowe, rowerowe i piesze

OZNACZENIA GRAFICZNE

Granica miasta

Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Kompleks komunikacyjny

zintegrowany węzeł komunikacyjny

przystanek kolejowy

Układ kolejowy

Układ drogowy

istniejące drogi główne lub zbiorcze

planowane drogi główne lub zbiorcze

orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

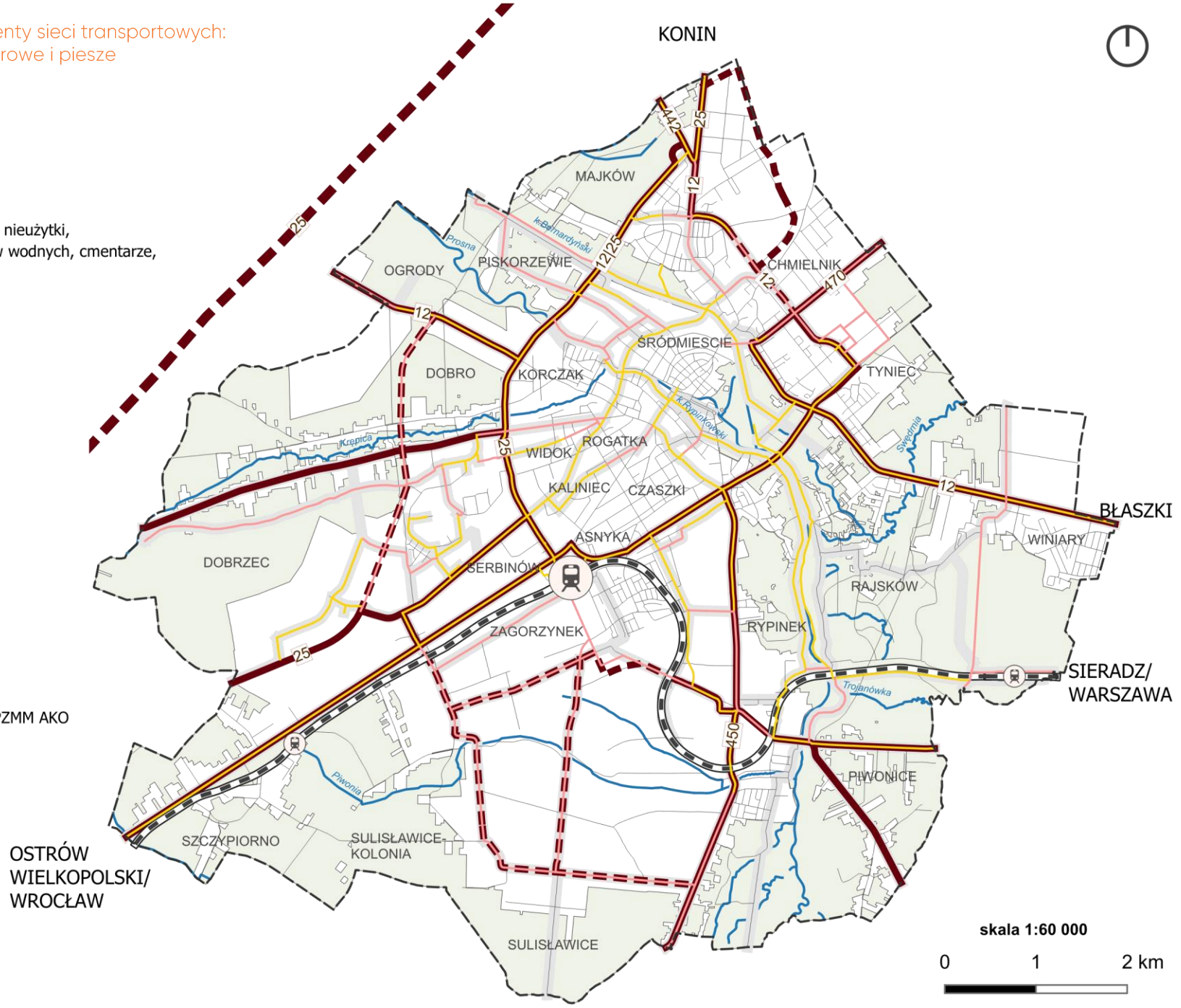
Układ rowerowy

istniejąca trasa rowerowa

planowana trasa rowerowa

docelowa sieć tras rowerowych wskazana w PZMM AKO

Podstawowa sieć połączeń pieszych

Źródło: Opracowanie własne.

Główne elementy infrastruktury technicznej

Kalisz charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią infrastruktury technicznej. Przez teren miasta przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia oraz gazociągi wysokiego ciśnienia o znaczeniu magistralnym, stanowiące element krajowego systemu sieci technicznych. Ponadto na terenie Kalisza występuje pięć głównych punktów zasilania. Niemal 99% mieszkańców miasta zaopatrywanych jest w wodę z miejskiej sieci wodociągowej. Równie wysoki odsetek (około 95%) mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej. Ponadto cały zurbanizowany i zainwestowany obszar miasta posiada dostęp do sieci elektroenergetycznej. Na terenie Kalisza znajduje się elektrociepłownia, która zaopatruje jego mieszkańców w elektryczność i ciepło. Miasto prowadzi również działania na rzecz wymiany indywidualnych pieców węglowych na ekologiczne źródła energii w mieszkaniach komunalnych, jak również prywatnych, a także rozbudowy infrastruktury małej retencji wody opadowej i roztopowej, w tym rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (BZI). Planowany jest dalszy rozwój infrastruktury komunalnej, w tym związanej z gospodarowaniem odpadami.

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki na terenie Kalisza rozmieszczone są instalacje OZE o łącznej mocy zainstalowanej około 5 MW. Zdecydowana większość tej mocy wytwarzana jest przez instalacje fotowoltaiczne, które rozmieszone są głównie w zakładach produkcyjnych w obszarze aktywności gospodarczej. W Kaliszu działa również jedna mała elektrownia wodna, zlokalizowana na rzece Prośnie w centrum miasta. Planowany jest dalszy rozwój instalacji OZE, głównie w obszarze aktywności gospodarczej, dla instalacji o wysokiej mocy (powyżej 500 kW) oraz na terenie całego miasta dla instalacji o niskiej mocy (z poszanowaniem terenów cennych przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo), w tym na obiektach użyteczności publicznej.

Do najważniejszych planowanych inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej zaliczyć można:

- przebudowę przepompowni ścieków na osiedlu Piskorzewie przy ul. Złotej;
- budowę nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- tworzenie i uzbrajanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową;
- rozwój infrastruktury w strefie inwestycyjnej Dobrzec-Zachód, przy drodze krajowej nr 25;
- przebudowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych, zarządzanych przez miasto Kalisza;
- regulację koryt cieków wodnych Krępica i Piwonia;
- budowę instalacji OZE.

OZNACZENIA GRAFICZNE

- Granica miasta
- Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

- obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Infrastruktura techniczna

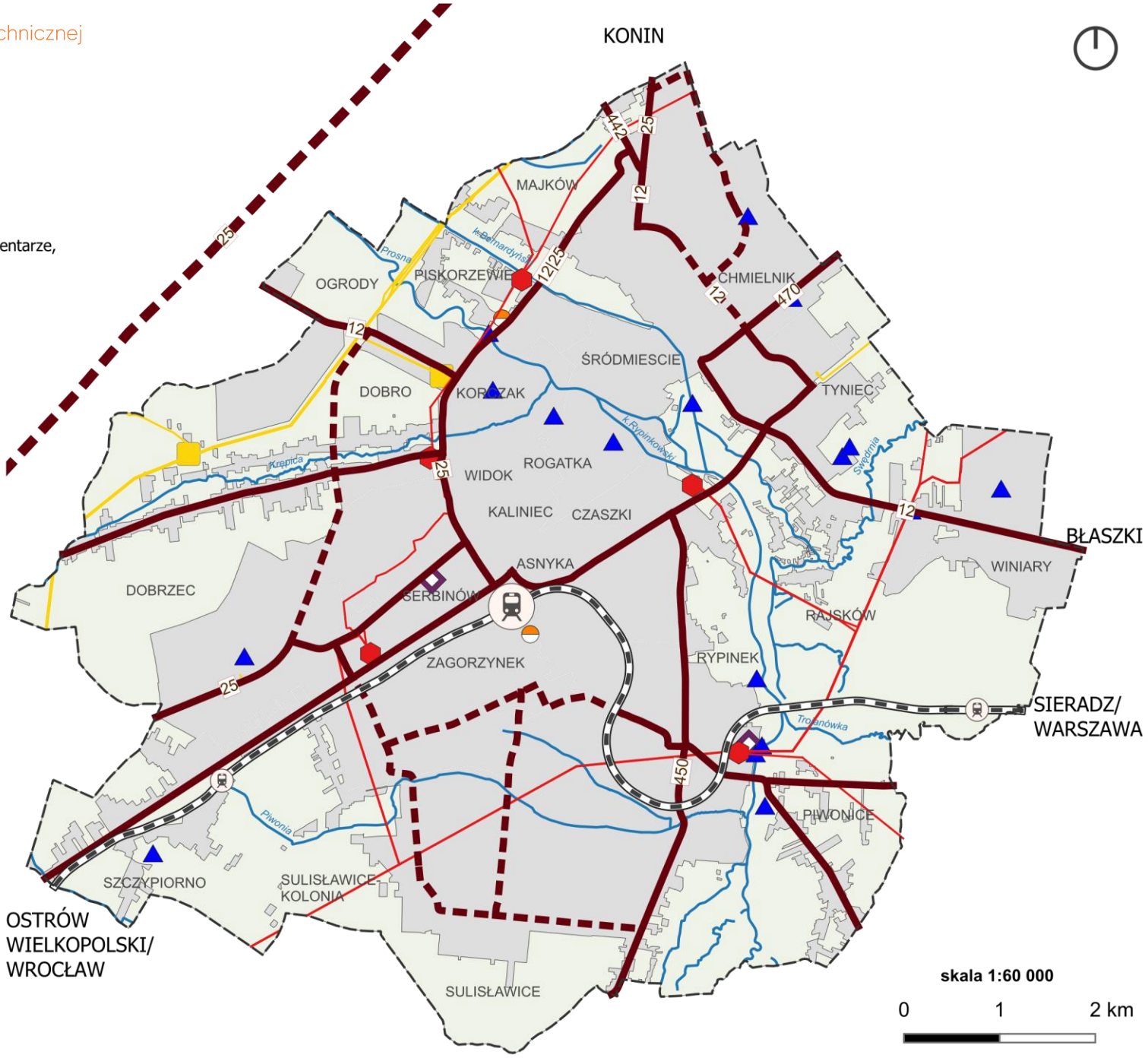
- Sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- Główne punkty zasilania
- Sieć gazowa wysokiego ciśnienia
- Stacje gazowe (OGP GAZ-SYSTEM S.A.)
- Ciepłownia
- Ujęcia wód podziemnych
- Oczyszczalnia ścieków
- Maksymalny docelowy zasięg intfrastruktury technicznej

Kompleks komunikacyjny

- zintegrowany węzeł komunikacyjny
- przystanek kolejowy
- Układ kolejowy

Układ drogowy

- istniejące drogi główne lub zbiorcze
- planowane drogi główne lub zbiorcze
- orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

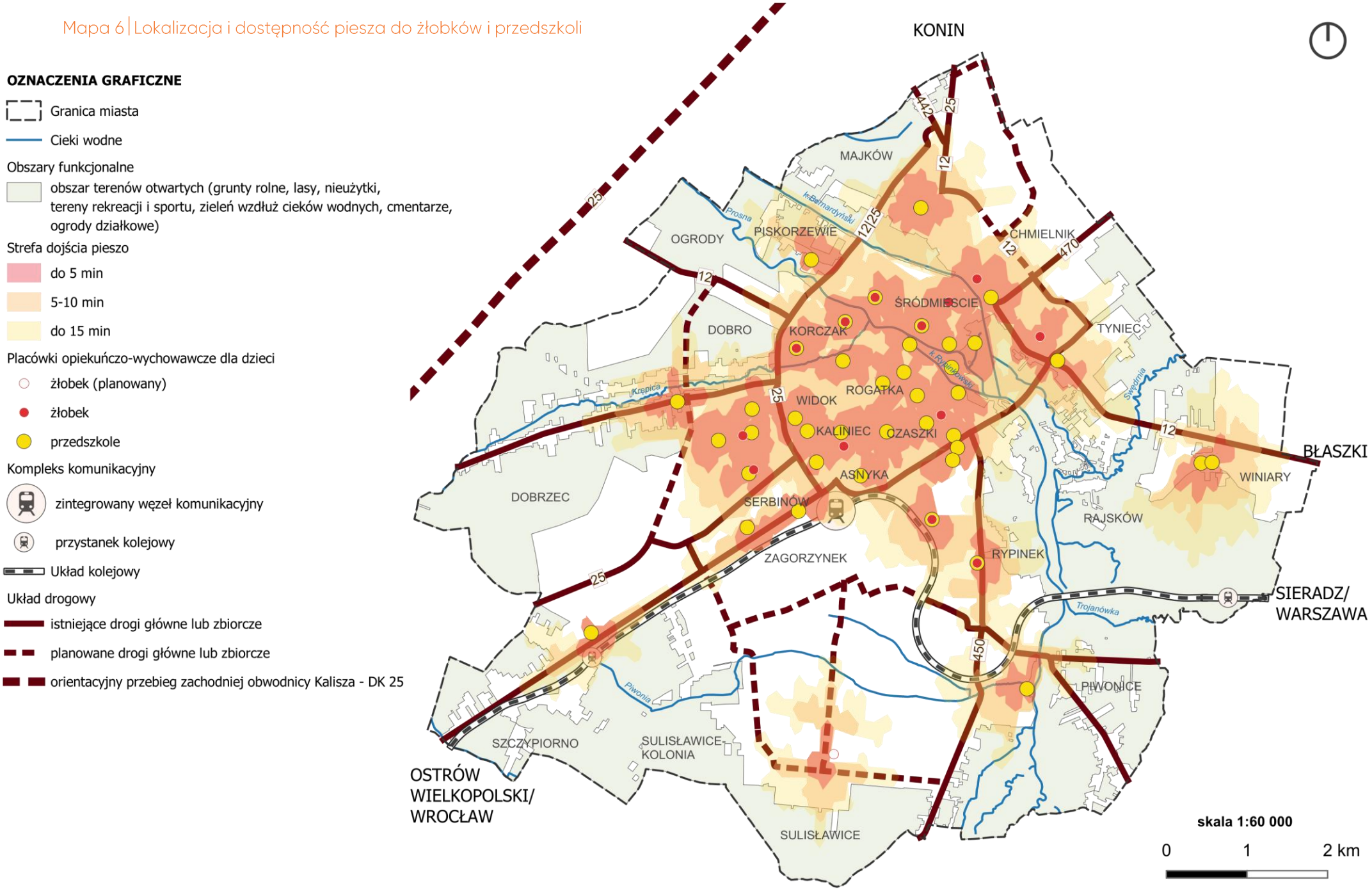
Źródło: Opracowanie własne.

Główne elementy infrastruktury społecznej

Jednym z kluczowych elementów wpływających bezpośrednio na jakość życia w mieście jest dostęp do infrastruktury społecznej, na którą składają się placówki edukacyjne, opiekuńcze, wychowawcze, ochrony zdrowia, kultury czy także miejsca sportu i rekreacji. Kalisz charakteryzuje się ogólnie dobrą dostępnością do infrastruktury społecznej – większość zurbanizowanych obszarów miasta posiada szeroki dostęp do podstawowych usług społecznych. Największa dostępność zagwarantowana jest w centralnej części miasta – obszarze śródmiejskim oraz obszarze miejskim. Rozwój i uzupełnienie infrastruktury społecznej będzie obejmował przede wszystkim osiedla, na których dostęp do usług społecznych jest niewystarczający. Mowa tu o osiedlach średnio lub słabo zurbanizowanych, tj. głównie obszarze podmiejskim, w tym m.in. osiedlach Sulisławice, Szczypiorno, Piwonice czy Winiary. Kalisz stanowi również istotny ośrodek akademicki z uwagi na funkcjonowanie w mieście Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego oraz zamiejscowej filii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

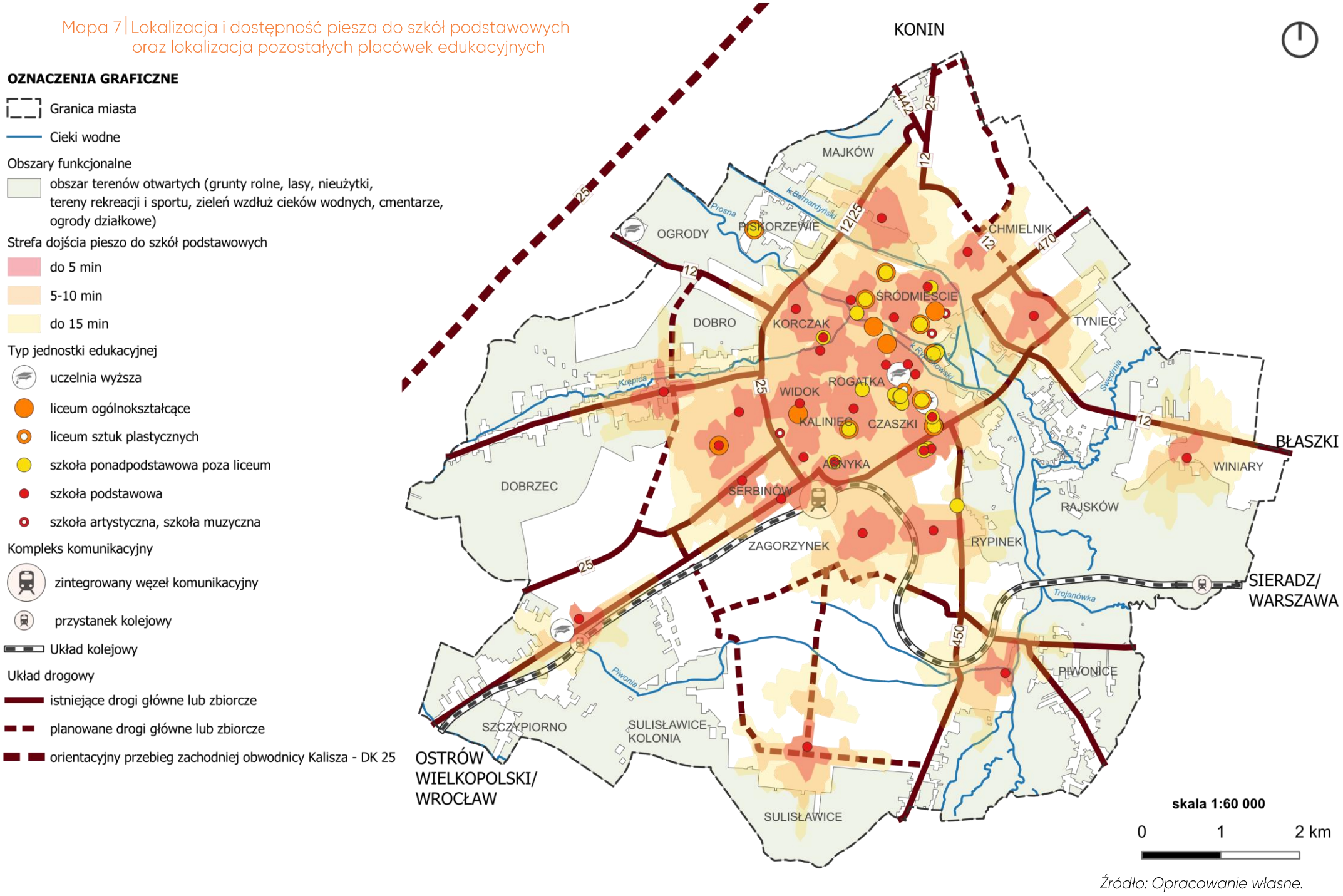
Do najważniejszych planowanych inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej zaliczyć można:

- budowę zespołu szkolno-przedszkolnego na osiedlu Sulisławice;
- utworzenie domu seniora;
- budowę budynków w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej na osiedlu Tyniec;
- rozwój mieszkalnictwa społecznego, w szczególności na obszarze rewitalizacji;
- utworzenie parku miejskiego na osiedlach Dobrzec i Tyniec;
- rewaloryzację zabytkowego Parku Miejskiego;
- adaptację terenów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-sportowe;
- stworzenie przestrzeni dla nowej siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej i mediateki (multiteki), centrum przedsiębiorczości oraz Urban Lab w ramach Centrum Aktywności Mieszkańców.

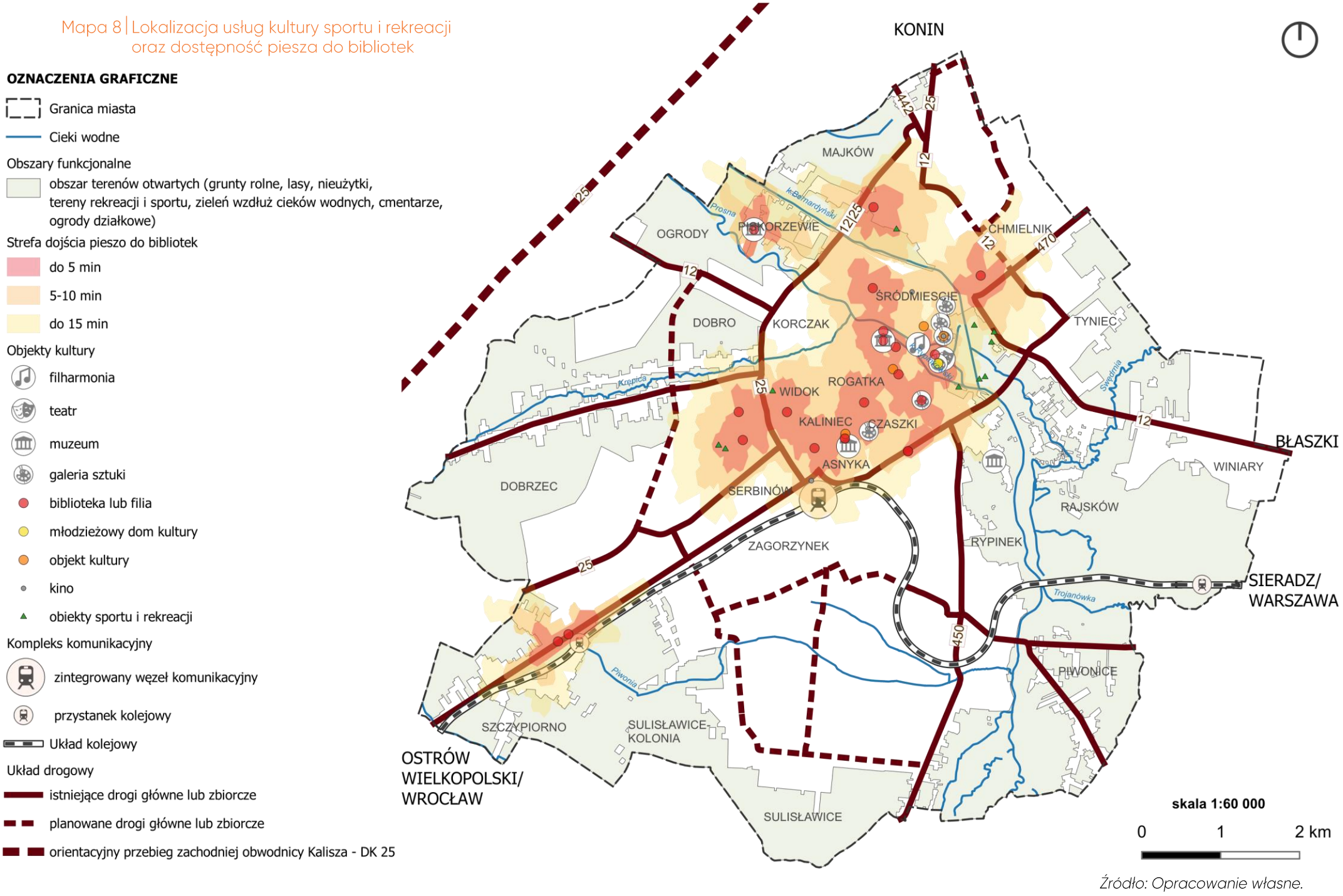
Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 7 | Lokalizacja i dostępność piesza do szkół podstawowych oraz lokalizacja pozostałych placówek edukacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 8 | Lokalizacja usług kultury sportu i rekreacji oraz dostępność piesza do bibliotek

Źródło: Opracowanie własne.

6.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Rozwój przestrzenny miasta będzie się odbywał z zachowaniem spójności i ciągłości powiązań przyrodniczych, a także z ich ochroną. Na obszarach już zurbanizowanych podnoszona będzie jakość istniejących terenów zieleni – tworzone będą nowe parki i skwery. Na terenach, na których dopiero rozwija się zabudowa będą wyznaczane nowe tereny zieleni, tworzące wraz z istniejącymi terenami przyrodniczymi ciągły i spójny system. W ten sposób zapewniony zostanie dostęp do zielonych terenów sportu, rekreacji i wypoczynku. Dbałość o tereny przyrodnicze oznacza także uporządkowany i planowany rozwój nowej, zwartej zabudowy, tak aby powstawała w pierwszej kolejności na terenach już przekształconych i zainwestowanych.

W ramach ochrony środowiska i terenów zieleni oraz rozwoju terenów rekreacyjnych i sportowych rekomenduje się:

- ochronę terenów nadwodnych jako terenów cennych przyrodniczo oraz o wysokim potencjale do uprawiania sportu i rekreacji;
- wykorzystanie sportowego potencjału rzek i terenów nadwodnych, np. poprzez przygotowanie infrastruktury do sportowego wykorzystywania rzeki Prosny;
- poprawę dostępności do terenów zieleni na osiedlach mieszkaniowych, a w szczególności w obszarach śródmiejskim i miejskim, np. poprzez utworzenie parku na osiedlu Dobrzec;
- dbanie o wysoką jakość istniejących przestrzeni rekreacyjnych, np. poprzez rewaloryzację zabytkowego Parku Miejskiego, przebudowę bulwarów nad rzeką Prosną;
- wytyczanie nowych terenów zieleni na obszarach rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej oraz umieszczanie odpowiednich zapisów w tym zakresie w dokumentach planistycznych (plan ogólny, MPZP);
- tworzenie nowych terenów rekreacyjnych i sportowych jako spójnego i ciągłego systemu przestrzeni publicznych.

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów należ uwzględniać również działania mające na celu mitygację i adaptację do zmian klimatu. W tym zakresie rekomenduje się:

- budowę i przebudowę przestrzeni miejskich wraz z nowymi nasadzeniami zieleni niskiej i wysokiej, w szczególności wzdłuż ciągów pieszych, tras rowerowych oraz miejsc odpoczynku;
- stosowanie nawierzchni przepuszczalnych;

- analizę istniejących przestrzeni miejskich pod kątem wprowadzenia rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury (BZI), tj. zmniejszenia poziomu uszczelnienia nawierzchni oraz wprowadzenia zieleni lub innych urządzeń BZI mających na celu opóźnienie spływu powierzchniowego wody oraz poprawę mikroklimatu (m.in. przeciwdziałanie miejskiej wyspie ciepła);
- stosowanie rozwiązań z zakresu BZI w trakcie budowy nowych i przebudowy istniejących dróg, placów i innych przestrzeni wspólnych, a także nałożenie wymagań stosowania rozwiązań z zakresu BZI na prywatnych inwestorów;
- planowanie nowych obszarów rozwojowych miasta z uwzględnieniem zieleni, np. aleje drzew wzdłuż nowych dróg oraz elementów BZI, np. rowy chłonne, niecki infiltracyjne itd.

Szczegółowe wskazania w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu znajdują się w dokumentach sektorowych, m.in. Programie ochrony środowiska dla Kalisza, Programie ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Kalisza, Planie adaptacji do zmian klimatu dla miasta Kalisza, itp.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Rozwój przestrzenny miasta będzie się odbywał zgodnie z zasadą poszanowania i ochroną bogatego dziedzictwa kulturowego Kalisza. Składają się na nie:

- historyczny układ urbanistyczny miasta z I połowy XII wieku (lokacyjnego), liczne zabytkowe budynki i ich zespoły;
- dominanty przestrzenne, historyczne i zabytkowe cmentarze a także historyczne struktury osadnicze wokół śródmieścia.

Wśród powyższych wyróżnić można rezerwat archeologiczny Zawodzie w miejscu wczesnośredniowiecznego grodu, kolebki Kalisza i centrum osadniczego państwa wczesnopiastowskiego oraz historyczne założenia urbanistyczne i ruralistyczne dawnych wsi, które stanowią obecnie osiedla Kalisza. Są to układy ruralistyczne dawnych wsi Dobrzec, Majków, Nosków, Piwonice, Rajsków, Sulisławice czy Szczypiorno, a także założenia dworsko-parkowo-folwarczne w dawnych wsiach Majków, Sulisławice i Szczypiorno. Wykaz obiektów i obszarów kluczowych do ochrony oraz zachowania dziedzictwa kulturowego miasta i regionu stanowią rejestr zabytków oraz gminna ewidencja zabytków (obejmująca zabytki nieruchome oraz zabytki archeologiczne).

Zgodnie z audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego, przyjętym Uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r., na terenie Kalisza wyznaczono dwa wielkomiejskie krajobrazy priorytetowe – „Kalisz", określony jako zespół urbanistyczny o zachowanych założeniach historycznych oraz „Kalisz – Zawodzie", określony jako obszar zabudowy mieszkaniowej. Należy dążyć do zachowania historycznego charakteru wskazanych obszarów priorytetowych oraz ich ochrony, a także realizacji zapisów i rekomendacji zawartych w audycie krajobrazowym. Audyt ten określa również obszar do ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w innych decyzjach i dokumentach planistycznych poprzez ustanowienie strefy ochrony konserwatorskiej dla założenia urbanistycznego miasta.

Utrzymuje się ustanowione na terenie Miasta Kalisza strefy ochrony konserwatorskiej, które obejmują pełną ochroną historyczną strukturę i układ ulic oraz obiekty zabytkowe. Wśród wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej znajdują się:

- Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego i obiektów zabytkowych obejmująca:
  - Miasto Lokacyjne w linii fortyfikacji średniowiecznych ze szczególnym uwzględnieniem Głównego Rynku z ratuszem,
  - Park Miejski,
  - wyspę z założeniem urbanistycznym Alei Wolności;

W strefie tej obowiązuje bezwzględna ochrona historycznej substancji i rozplanowania sieci ulicznej. Nowa zabudowa jak i wszelka jej dotychczasowa zmiana powinna być dostosowana do historycznego otoczenia i nie naruszać istniejącego układu urbanistycznego i komunikacyjnego.

- Strefa ochrony zachowanych obiektów zabytkowych – głównie otulina układu urbanistycznego obejmująca:
  - dawne Przedmieście Wrocławskie z kościołem poreformackim wraz ze wschodnim fragmentem Nowego Światu i Rogatką,
  - kwartały zabudowy XIX/XX w. ulic Pułaskiego (do ul. Czaszkowskiej i Fabrycznej),
  - rejon historycznych cmentarzy przy Rogatce Wrocławskiej – rzymskokatolicki, prawosławny i ewangelicki,
  - zachodnie „Czaszki" - ciągi zabudowy ul. Nowy Świat, Kościuszki, Kopernika,
  - zabudowę dawnego Piskorzewia - ul. Wodna, Chopina, Ciasna, Złota z dawną fabryką fortepianów (do Al. Wojska Polskiego),
  - zabudowę pierzei ul. Babina wraz z Plantami i Nowym Rynkiem,
  - dawne Przedmieście Toruńskie wraz z pl. Kilińskiego, dawną fabryką Repphana i kościołem pobernardyńskim;

- Strefa ochrony krajobrazu obejmująca:
  - dawne Glinki z rozstajem drożnym, dawne folwarki i zespół więzienny,
  - tereny parkowo-sportowe,
  - Wał Piastowski,
  - Porta Calisia,
  - strefę ochrony krajobrazu wiejskiego i elementy układu przestrzennego Dobrzeca,
  - strefę ochrony krajobrazu wiejskiego i elementy układu przestrzennego Piwonic;
- Strefa ochrony reliktów i obserwacji archeologicznych obejmująca:
  - rezerwat archeologiczny na Zawodziu (objęty ochroną ze względu na występowanie reliktów przeszłości miasta na tym obszarze),
  - otulinę grodziska na Zawodziu,
  - zespoły stanowisk archeologicznych;
- Strefa ochrony ekspozycji historycznego układu przestrzennego i związanych z nim elementów środowiska przyrodniczego obejmująca:
  - strefę ochrony ekspozycji doliny rzecznej i skarpy od wschodu,
  - strefę ekspozycji ochrony wschodniej sylwety miasta (strefy A1, A2, A3);
  - strefę ochrony ekspozycji północnej sylwety miasta – „Ogrody Majkowa";
  - strefę ochrony ekspozycji północnej sylwety miasta – „Przyczółek Mostowy".

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w Kaliszu będzie realizowana poprzez:

- ochronę obiektów i terenów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków, a także kształtowanie ich otoczenia tak, aby nie obniżało ono wartości tych obiektów i terenów;
- kontrolowanie stanu utrzymania oraz podejmowanie niezbędnych działań w celu ochrony obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków oraz na listę dóbr kultury współczesnej;
- utworzenie listy dóbr kultury współczesnej;
- monitoring, ewaluację i aktualizację listy obiektów i terenów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków oraz na listę dóbr kultury współczesnej;
- realizację zapisów audytu krajobrazowego, w tym w odniesieniu do obszarów krajobrazów priorytetowych zlokalizowanych na terenie miasta;
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych stref ochrony konserwatorskiej dla obiektów i terenów stanowiących cenny zasób dziedzictwa kulturowego;
- obejmowanie obiektów i terenów o unikatowych walorach ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz takie kształtowanie układu komunikacyjnego i otaczającej zabudowy, aby zachować i wzmocnić te walory;

- ochronę jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia;
- ochronę pola ekspozycji i eksponowanie dominant architektonicznych;
- ochronę walorów krajobrazowych poprzez kształtowanie świadomej polityki przestrzennej w oparciu o gminne akty planistyczne (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego);
- zachowanie i ochronę wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez: wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji, wprowadzanie nowej zabudowy w sposób nawiązujący do istniejących obiektów i obszarów zabytkowych;
- ochronę i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy oraz wprowadzanie nowej zabudowy w sposób do niej nawiązujący;
- zwiększanie atrakcyjności turystycznej miasta w oparciu o istniejące walory kulturowe, krajobrazowe i przyrodnicze;
- podnoszenie świadomości mieszkańców, inwestorów oraz pracowników urzędu miasta w zakresie wartości kulturowych miasta oraz zasad ochrony zabytków i krajobrazu.

Szczegółowe wskazania w zakresie materialnego dziedzictwa kulturowego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w dokumentach takich jak Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kalisza oraz Gminny Program Rewitalizacji Miasta Kalisza.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów w odniesieniu do **całego miasta**:

- rozwój zabudowy skierowany do centrum miasta oraz jako kontynuacja i uzupełnienie istniejącej zabudowy;
- kształtowanie nowej zabudowy miasta oraz zmiana terenów już zagospodarowanych zgodnie z zasadami ładu przestrzennego oraz miasta zwartego;
- w pierwszej kolejności skoncentrowanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej w obszarach zwartej, w pełni wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej – zapewniającej dostępność do szkół, transportu zbiorowego i infrastruktury technicznej w obrębie aglomeracji wodno-ściekowych;
- intensyfikowanie zabudowy w obszarze węzłów przesiadkowych oraz przystanków kolejowych;
- zapobieganie rozprzestrzenianiu się zabudowy na tereny otwarte oraz ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy na terenach zagrożonych występowaniem powodzi;

- ponowne wykorzystanie terenów już przekształconych, a niezabudowanych, zabudowanych ekstensywnie lub wymagających zmiany funkcji, w szczególności terenów poprzemysłowych;
- dążenie do zróżnicowania funkcjonalnego obszarów, na których obecnie występuje tylko jedna funkcja (nie dotyczy to terenów aktywności gospodarczej);
- planowanie nowej zabudowy tak, aby zapewniała wysoki standard przemieszczania się pieszo i rowerem tj. poprzez zakaz grodzenia zabudowy wielorodzinnej, a także zakaz tworzenia barier przestrzennych dla ruchu, niedopuszczanie do powstawania tzw. zabudowy łanowej, realizacja nowej zabudowy przede wszystkim w oparciu o plany miejscowe, w których wskazany jest podstawowy układ komunikacyjny;
- kształtowanie nowej zabudowy tak, aby zapewniała dobry dostęp pieszy i rowerowy do wskazanych w modelu centrów usługowych, a także dobry dostęp do transportu zbiorowego;
- zapewnienie dobrego dostępu do przestrzeni publicznych, terenów zieleni i usług na terenach, gdzie występuje zabudowa mieszkaniowa.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów w odniesieniu do **obszaru śródmiejskiego**:

- utrzymanie charakteru obszaru jako wielofunkcyjnego z zabudową o charakterze śródmiejskim;
- podnoszenie standardu istniejącej zabudowy oraz przestrzeni publicznych w celu poprawy warunków życia w centrum Kalisza;
- zagospodarowywanie luk w istniejącej zabudowie, m.in. nową zabudową lub parkami kieszonkowymi;
- przekształcanie terenów zagospodarowanych ekstensywnie lub wymagających zmiany funkcji;
- kształtowanie przestrzeni śródmiejskiej zapewniającej dobre warunki do przemieszczania się z wykorzystaniem zrównoważonych środków transportu, przede wszystkim pieszo i rowerem, a także ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego przy zachowaniu niezbędnych dojazdów dla mieszkańców, przedsiębiorców i służb publicznych oraz poprawa obsługi tego obszaru transportem zbiorowym;
- ochrona przed zabudową istniejących parków, skwerów i zieleńców w celu zapewnienie dobrego dostępu do terenów zieleni;
- zapewnienie ciągłości przestrzeni publicznych i powiązań ekologicznych wzdłuż rzeki Prosny.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów w odniesieniu do **obszaru miejskiego**:

- rozwijanie intensywnej wielofunkcyjnej zabudowy w obszarze centrów lokalnych;
- w miarę możliwości rozwijanie zabudowy jako wielofunkcyjnej z dobrym dostępem do usług oraz terenów zieleni urządzonej;
- kształtowanie zabudowy zapewniającej spójny system przestrzeni publicznych wraz z drogami pieszymi i rowerowymi;
- główne obszary rozwojowe obszaru miejskiego to teren ograniczony ulicami Piwonicką i Torową na osiedlu Zagorzynek, tereny graniczące od zachodu z osiedlem Dobrzec, tereny w sąsiedztwie ul. Owsianej na osiedlu Tyniec oraz tereny w sąsiedztwie ul. Kątnej na osiedlu Chmielnik.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów w odniesieniu do **obszaru podmiejskiego**:

- lokalizowanie nowej zabudowy przede wszystkim jako kontynuacja istniejącej zabudowy;
- tworzenie nowej zabudowy jako spójnej przestrzennie z czytelną siatką ulic i przestrzeni publicznych zapewniającej dobre warunki do przemieszczania się lokalnie pieszo i rowerem;
- zapewnienie w miarę możliwości dobrego dostępu do infrastruktury społecznej, w tym terenów zieleni urządzonej oraz rekreacji, a także miejsc spotkań i integracji mieszkańców;
- kształtowanie przestrzeni zabudowanych w taki sposób, aby były one dobrze skomunikowane z obszarem miejskim oraz śródmiejskim transportem publicznym oraz trasami rowerowymi w celu zapewnienia odpowiedniej dostępności do usług i miejsc pracy;
- współpraca z gminami sąsiednimi na rzecz tworzenia spójnych przestrzennie i funkcjonalnie obszarów zurbanizowanych, które znajdują się na styku granic Kalisza i gmin sąsiednich, np. przy granicy z miejscowościami Nowe Skalmierzyce, Wojciechówka oraz Kościelna Wieś;
- główne obszary rozwojowe obszaru podmiejskiego to teren osiedla Sulisławice i Piwonice, teren osiedla Tyniec pomiędzy ulicami Pszenną i Żytnią, teren osiedla Winiary, w sąsiedztwie ulic Nędzerzewskiej i Piaszczystej, teren osiedla Chmielnik przy ul. Szerokiej, teren przy ul. Szapocznikow graniczący z Osiedlem Dobrzec oraz teren osiedla Dobrzec w sąsiedztwie zabudowań w miejscowości Kościelna Wieś, teren graniczący w miejscowością Wojciechówka oraz teren graniczący z miejscowością Nowe Skalmierzyce.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów w odniesieniu do **obszaru aktywności gospodarczej**:

- rozwój funkcji aktywności gospodarczej, przede wszystkim przemysłu i usług oraz obiektów je obsługujących;
- realizacja funkcji przemysłowych wraz z terenami buforowymi oddzielającymi je od istniejącej zabudowy mieszkaniowej np. w postaci zieleni izolacyjnej tj. terenów leśnych, zadrzewionych, parków;
- główne tereny rozwojowe obszaru aktywności gospodarczej to te wzdłuż drogi krajowej nr 12 w północnej części miasta, tereny wzdłuż planowanego odcinka wewnętrznej zachodniej obwodnicy Kalisza przy drodze nr 25 na osiedlach Dobrzec przy ul. Inwestorskiej, tereny na osiedlu Zagorzynek oraz tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 450 w sąsiedztwie Giełdy Kaliskiej.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów w odniesieniu do **obszaru terenów otwartych**:

- ochrona terenów przyrodniczych, w tym rolnych i otwartych oraz utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- rozwój terenów sportu i rekreacji;
- rozwój infrastruktury.

OZNACZENIA GRAFICZNE

Granica miasta

Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

- obszar śródmiejski
- obszar miejski
- obszar podmiejski
- obszar aktywnosci gospodarczej
- obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Obszary rozwojowe

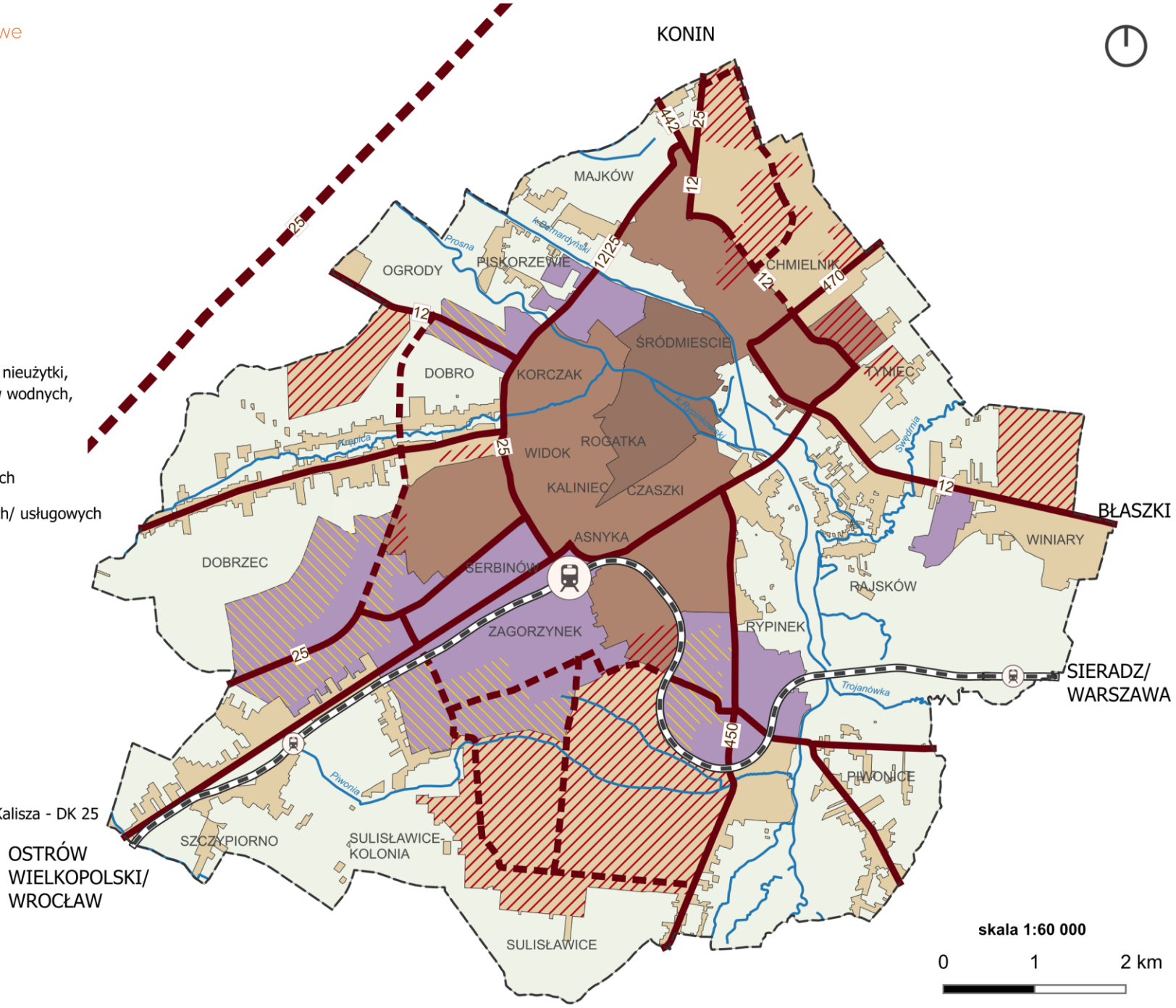
- istotne obszary rezerw terenów mieszkaniowych
- istotne obszary rezerw terenów przemysłowych/ usługowych

Kompleks komunikacyjny

- zintegrowany węzeł komunikacyjny
- przystanek kolejowy
- Układ kolejowy

Układ drogowy

- istniejące drogi główne lub zbiorcze
- planowane drogi główne lub zbiorcze
- orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

Źródło: Opracowanie własne.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Jako obiekty handlu wielkopowierzchniowego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2024. poz. 1130 z późn. zm.), należy rozumieć obiekty, w których realizowany jest handel o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.

Obiekty handlu wielkopowierzchniowego to istotne generatory ruchu, dlatego powinny być zlokalizowane w dobrym dostępie do infrastruktury transportowej, przy głównych drogach miejskich, węzłach drogowych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie oraz z dobrym dostępem do przystanków transportu zbiorowego i sieci dróg rowerowych. Obiekty handlu wielkopowierzchniowego ze względu na skalę zabudowy oraz powierzchnię parkingową powinny być zlokalizowane na terenie miasta z uwzględnieniem ich wpływu na sylwetę miasta oraz na sąsiadującą zabudowę.

Lokalizację terenów, na których możliwa jest budowa obiektów handlu wielkopowierzchniowego wskazano uwzględniając dotychczasowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kalisza, a także obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Są to:

- teren Galerii Amber przy dworcu PKP;
- teren obecnej Galerii Tęcza przy Nowym Rynku;
- teren dawnego sklepu Tesco przy ul. Majkowskiej;
- teren parku handlowego z galerią Kalisz, położonego przy skrzyżowaniu ul. Poznańskiej i Piłsudskiego;
- teren parku handlowego Kalinka przy skrzyżowaniu ul. Serbinowskiej i al. Wojska Polskiego;
- tereny handlu wielkopowierzchniowego w obrębie al. Wojska Polskiego, ul. Biskupickiej oraz ul. Wrocławskiej, m.in. teren dawnego sklepu Tesco, sklepu Castorama oraz Makro.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Jako inwestycje celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów określony w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Na poziomie lokalnym to m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji;
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki;
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;

- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowisk;
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne samorządowe: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzanie, w tym budowa lub przebudowa;
- budowa lub przebudowa budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego wykonywana w szczególności na obszarze specjalnej strefy rewitalizacji oraz przewidziana w gminnym programie rewitalizacji w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych (na podstawie art. 27 ustawy o rewitalizacji).

Inwestycje celu publicznego powinny być realizowane zgodnie z zapisami takich dokumentów jak Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz Strategia rozwoju gminy, a także planu ogólnego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Lokalizacja, skala i funkcja celu publicznego powinny być spójne z założeniami wymienionych dokumentów, dostosowane do potrzeb społecznych wynikających z obecnego oraz przyszłego zagospodarowania miasta, a także regionu w przypadku inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Wśród najważniejszych inwestycji celu publicznego wskazanych w ww. dokumentach, które w całości lub częściowo dotyczą terenu Miasta Kalisza, wymienić można:

- przebudowa drogi krajowej nr 25 na odcinku Ostrów Wielkopolski – Kalisz – Konin;
- prace modernizacyjne na liniach kolejowych nr 14, 811 na odcinku Łódź Kaliska – Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski, etap II: Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski;
- realizacja Kolei Dużych Prędkości na odcinku Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław;
- modernizacja linii elektroenergetycznej 110 kV na odcinku Elektrownia Adamów – Żuki – Ceków – Kalisz Centrum – Kalisz Piwonice;
- przebudowa linii elektroenergetycznej 110 kV na odcinku Ostrów – Kalisz Piwonice;
- modernizacja linii elektroenergetycznej 110 kV na odcinku Ostrów – Kalisz Zachód – Kalisz Dobrzec – Kalisz Północ – Rychwał;
- prace remontowe i odmuleniowe na Kaliskim Węźle Wodnym;
- remonty jazów i progów na rzece Prośnie w km od około 52+000 do około 167+000 oraz na Kanale Bernardyńskim;
- obwałowanie rzeki Swędrni w Kaliszu;

- adaptacja pomieszczeń na potrzeby magazynu Publicznej Biblioteki Pedagogicznej oraz Kolegium Języków Obcych w Kaliszu.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Rekomendowaną zasadą związaną z rozwojem systemów komunikacji w Kaliszu jest idea zrównoważonej mobilności, zgodnie z którą tworzone są warunki umożliwiające załatwianie codziennych spraw lokalnie z wykorzystaniem innych środków transportu niż prywatny samochód. Zrównoważona mobilność opiera się na odwróconej piramidzie mobilności, w której największa część podróży odbywana jest pieszo, rowerem i transportem publicznym, a dopiero w dalszej kolejności samochodem. W tym celu należy dążyć do poprawy dostępności i atrakcyjności transportu zbiorowego. Taki sposób kształtowania podróży miejskich powinien przyczynić się do zmniejszenia zjawiska kongestii ruchu, obniżenia hałasu i emisji zanieczyszczeń pochodzących z pojazdów drogowych. Zwarty układ Miasta Kalisza oraz stosunkowo równomierne rozmieszczenie usług stanowią wysoki potencjał do organizacji ruchu zgodnie z tymi zasadami.

Istotnym elementem infrastruktury transportowej dla ograniczenia ruchu tranzytowego wewnątrz miasta jest budowa zachodniej i południowej (wewnętrznej) obwodnicy Kalisza, co przyczyni się do znacznego spadku obciążenia ruchem drogowym obwodnicy miejskiej (Piłsudskiego, Podmiejska, Trasa Bursztynowa) oraz głównych arterii miejskich (m.in. al. Wojska Polskiego, ul. Górnośląska).

Wraz z budową obwodnicy należy przeanalizować możliwość zawężenia części ulic oraz wykorzystania ich do rozbudowy infrastruktury poprawiającej komfort przemieszczania się innymi niż prywatny samochód środkami transportu, np. buspasów, dróg dla rowerów; nasadzeń zieleni, poszerzenia ciągów pieszych oraz zwiększenia częstotliwości poprzecznych połączeń pieszych.

W zakresie rozwoju infrastruktury drogowej rekomenduje się:

- podejmowanie działań na rzecz budowy zachodniej i południowej wewnętrznej obwodnicy Kalisza w celu ograniczenia ruchu tranzytowego w centrum miasta;
- budowę i rozbudowę w niezbędnym zakresie infrastruktury drogowej na obszarach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w obszarze podmiejskim z uwzględnieniem obsługi tych terenów transportem publicznym oraz infrastrukturą rowerową;
- rozbudowę infrastruktury drogowej obsługującej strefę rozwoju usług i przemysłu;
- wprowadzenie strefowych ograniczeń prędkości, w tym objęcie jak największej powierzchni obszaru rewitalizacji tzw. „strefami tempo 30" oraz ograniczenie dopuszczalnej prędkości na ulicach nie objętych „strefami tempo 30" do 40 km/h;
- realizację nowych oraz przebudowywanych dróg wraz z wydzielonymi drogami dla rowerów;
- odpowiednie oświetlenie przejść dla pieszych oraz budowę infrastruktury podnoszącej bezpieczeństwo przekraczających jezdnię.

W zakresie rozwoju transportu publicznego rekomenduje się:

- prowadzenie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej nr 14, która umożliwi uruchomienie nowych połączeń w granicach Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej;
- rozwój transportu kolejowego w regionie poprzez prowadzenie działań na rzecz wzmacniania połączeń aglomeracyjnych z sąsiednimi miejscowościami, a w szczególności z obszarami, które podlegają procesom suburbanizacji;
- modernizację i budowę nowych stacji i przystanków kolejowych w celu zwiększenia dostępności sieci kolejowej w obrębie Kalisza;
- tworzenie węzłów multimodalnych w obrębie głównych węzłów komunikacyjnych (stacje kolejowe, dworce) w celu poprawy komfortu przemieszczania się po mieście różnymi środkami transportu, np. rowery, hulajnogi elektryczne, autobusy itd.;
- uwzględnienie planowanej linii Kolei Dużych Prędkości, w tym zapewnienie pełnej jej funkcjonalności i integracji z innymi systemami transportu zbiorowego na obszarze miasta;
- rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych przy uwzględnieniu integracji z podmiejskimi liniami autobusowymi i transportem kolejowym;
- zwiększenie poziomu dostępności do obiektów publicznych środkami transportu zbiorowego;
- modernizację istniejącej oraz budowę nowej infrastruktury przystankowej wyposażonej w miejsca do siedzenia, zadaszenie, czytelny rozkład jazdy oraz oświetlenie wraz z utwardzonym dojściem do przystanków.

W zakresie rozwoju infrastruktury rowerowej rekomenduje się:

- dalszą rozbudowę systemu tras rowerowych jako spójnych i ciągłych elementów infrastruktury liniowej;
- wskazanie minimalnej liczby miejsc postojowych dla rowerów tworzonych w ramach realizacji inwestycji prywatnych i publicznych analogicznie do wymaganej liczby miejsc postojowych dla samochodów;
- budowę ogólnodostępnych stojaków i stacji rowerowych w szczególności w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej i w lokalnych centrach usługowych;
- poprawę dostępności stacji rowerowych w obszarach intensywnie zurbanizowanych oraz w sąsiedztwie lokalnych centrów usługowych, a także analizę możliwości lokalizacji stacji rowerowych w obrębie obszarów aktywności gospodarczej;
- ograniczenie stosowania ciągów pieszo-rowerowych jako elementów tras rowerowych jedynie do wyjątkowych przypadków;

- budowę parkingów rowerowych w ramach węzłów multimodalnych;
- budowę tras rowerowych wraz z zielenią wysoką zacieniającą te trasy i zapewniającą komfort przemieszczania się rowerem.

W zakresie rozwoju infrastruktury pieszej rekomenduje się:

- modernizację i dalszy rozwój sieci chodników i dróg pieszych;
- tworzenie ciągów pieszych jako dostępnych oraz zgodnie z zasadą bezpośredniości, tj. zapewniających możliwie najkrótszą podróż pomiędzy startem a miejscem docelowym podróży;
- zapewnienie odpowiedniej szerokości ciągów pieszych, w tym poprzez likwidację lub przeniesienie miejsc postojowych dla samochodów zlokalizowanych w pasach drogowych oraz oddzielenie tych miejsc od ciągów pieszych, np. poprzez słupki lub pasy zieleni;
- rozdzielanie ruchu pieszego od rowerowego, o ile uwarunkowania przestrzenne umożliwiają wydzielenie osobnych ciągów pieszych i rowerowych;
- wprowadzanie nasadzeń zieleni wysokiej wzdłuż ciągów pieszych w celu zwiększenia komfortu pieszych poprzez zmniejszenie temperatury i zanieczyszczeń powietrza;
- niwelowanie barier architektonicznych, takich jak schody, na ciągach pieszych i dojściach do budynków użyteczności publicznej;
- tworzenie wspólnych ciągów pieszo-jezdnych i stref uspokojonego ruchu samochodowego w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych, w szczególności w obszarze śródmiejskim.

Co ważne, istniejąca i nowoprojektowana infrastruktura transportowa, w szczególności przeznaczona do użytku dla pieszych, powinna być dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami.

Ponadto w obszarze śródmiejskim, zgodnie z wytycznymi dla organizacji ruchu w centrum Kalisza zawartymi w „Ekspertyzie w zakresie rozwiązań transportowych na obszarze rewitalizacji miasta Kalisza" z 2017 r. przygotowanej na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz działaniami określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji, rekomenduje się:

- wprowadzenie urządzeń i instalacji wymuszających jazdę z niewielką prędkością w celu eliminacji ruchu tranzytowego z obszaru rewitalizacji, wykorzystywanego jako zbiór dróg alternatywnych dla zatłoczonych w godzinach szczytu, szczególnie DK 12 i DW 450;
- zmniejszenie przekroju dróg przeznaczonych dla samochodów prywatnych na rzecz buspasów oraz dróg rowerowych, również w postaci kontrapasów;
- likwidację części stanowisk postojowych w centrum z przeznaczeniem na infrastrukturę rowerową, małą architekturę oraz tereny zieleni;

- wyznaczenie nowych miejsc postojowych w obszarze rewitalizacji obsługujących obszar ścisłego centrum, ale znajdujących się poza jego obrębem;
- przeprowadzenie analizy możliwości wprowadzenia zmian w istniejącej Strefie Płatnego Parkowania w zakresie jej zasięgu (obszaru objętego strefą) oraz stawek za postój wraz z wprowadzeniem stosowych modyfikacji.

W zakresie infrastruktury technicznej zakłada się sukcesywny rozwój i bieżące utrzymanie istniejącej sieci. Kluczowe będzie zapewnienie dostępu do infrastruktury na terenach rozwojowych, szczególnie w obszarze podmiejskim i obszarach aktywności gospodarczej, gdzie wskazano istotne obszary rezerw inwestycyjnych pod nowe tereny mieszkaniowe i przemysłowo-usługowe. Planowany jest również dalszy rozwój infrastruktury komunalnej, w tym związanej z gospodarowaniem odpadami, m.in. budowa nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) i usprawnienie organizacji pracy istniejącego punktu, a także modernizacja miejskich wałów przeciwpowodziowych i regulacja niektórych koryt rzek, cieków wodnych i kanałów. Ważny będzie również rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (BZI), w szczególności na terenach silnie zurbanizowanych, tak aby dostosować je do zmian klimatu, tj. zwiększyć powierzchnię biologicznie czynną, zredukować zjawisko miejskiej wyspy ciepła czy zwiększyć retencję wód opadowych.

W zakresie infrastruktury społecznej kluczowe jest zapewnienie dostępu do podstawowych usług społecznych dla wszystkich mieszkańców Kalisza, w szczególności tych zamieszkałych na obszarach zdegradowanych i słabo zurbanizowanych. Planuje się szereg przedsięwzięć związanych z budową, przebudową bądź modernizacją obiektów infrastruktury społecznej na terenie całego miasta. Alternatywą dla budowy nowych obiektów na każdym osiedlu może być również zapewnienie odpowiednich połączeń komunikacyjnych, w tym rowerowych i transportu zbiorowego, z częściami miasta charakteryzującymi się większą dostępnością do tego typu infrastruktury. Poprawa dostępu do usług społecznych oraz komercyjnych będzie odbywała się w oparciu o sieć lokalnych centrów usługowych wskazanych w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Kalisza. Docelowo centra lokalne o pełnym programie funkcjonalno-przestrzennym będą skupiać podstawowe usługi, miejsca spotkań oraz rekreacji.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Określenie zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW wynika z art. 10e Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1153 z późn. zm.). Urządzeń tych nie należy lokalizować:

- jako rozproszonych i rozdrobnionych obszarów infrastruktury technicznej;

- na gruntach ornych o wysokiej klasie bonitacyjnej;
- na obszarach chronionych, objętych prawnymi formami ochrony przyrody oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
- w sposób ograniczający ciągłość korytarzy ekologicznych;
- w miejscach mogących obniżyć walory krajobrazowe oraz kulturowe, w szczególności obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony, w tym obszarów krajobrazów priorytetowych wskazanych w audycie krajobrazowym dla województwa wielkopolskiego;
- w bezpośrednim sąsiedztwie terenów istniejącej oraz planowanej zabudowy mieszkaniowej;

Lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, w tym urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, na terenie Miasta Kalisza dopuszcza się przede wszystkim w obszarach aktywności gospodarczej wskazanych w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz na terenach objętych strefą gospodarczą w planie ogólnym miasta Kalisza. Miejscem szczególnie ważnym, jeśli chodzi o rozwój i lokalizowanie nowych urządzeń wytwarzających energię, jest kaliska elektrociepłownia zlokalizowana na osiedlu Piwonice, której moc zainstalowana wynosi 106 MW. Ponadto urządzenia te powinny być lokalizowane w taki sposób, aby nie wpływały negatywnie na tereny z istniejącą bądź planowaną zabudową mieszkaniową oraz obszary cenne przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo. Szczegółowe wyznaczanie lokalizacji pod tego typu urządzenia powinno być ustalane za pomocą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna być realizowana zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody (Dz.U.2024.1478 t.j. z dnia 2024.10.04) oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2024.1112 t.j. z dnia 2024.07.25).

Ponadto przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie powinno się lokalizować:

- na terenach objętych prawnymi formami ochrony – podejmowanie jakichkolwiek przedsięwzięć na obszarach objętych ochroną regulowane jest w poszczególnych aktach prawnych o ustanowieniu każdej z tych form ochrony;
- na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, obszarach podtopień, wzdłuż dolin rzecznych, jak również na obszarach cennych przyrodniczo, a nie objętych ochroną prawną, parkach miejskich nie wpisanych do rejestru zabytków oraz terenach leśnych i zadrzewionych;
- w bezpośrednim sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo wymienionych w dwóch powyższych punktach.

Możliwość lokalizowania inwestycji mogącej znacząco oddziaływać na środowisko powinna być każdorazowo przeanalizowana ze względu na oddziaływanie tej inwestycji, a jeśli jej realizacja w konkretnej lokalizacji jest konieczna, należy podjąć działania ograniczające i rekompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko. Dodatkowo należy zapewnić możliwie szeroki udział lokalnej społeczności w procesie zbierania opinii w związku z planowaną lokalizacją takich przedsięwzięć.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Tereny użytkowania rolniczego znajdujące się w obszarze podmiejskim oraz obszarach aktywności gospodarczej będą ulegały stopniowemu zmniejszaniu wraz z rozwojem terenów zurbanizowanych. W większości tych obszarów zakłada się docelowo zaniknięcie terenów użytkowanych rolniczo. W obszarze terenów otwartych zakłada się z kolei zachowanie istniejących terenów rolnych i związanej z nimi produkcji rolnej oraz nieprzeznaczanie tych terenów na inne cele, w tym zabudowywanie ich, w szczególności w odniesieniu do obszarów charakteryzujących się wysokimi klasami bonitacyjnymi gleb, tj. na gruntach ornych (I-III).

Tereny leśne i inne cenne pod względem przyrodniczym tereny zieleni zawarte zostały w obszarze terenów otwartych jako tereny do zachowania. Będą one obejmowane ochroną w miejskich dokumentach planistycznych w celu zachowania obecnego przeznaczenia terenu.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji są terenami kluczowymi pod względem wdrażania zrównoważonego rozwoju przestrzennego Kalisza, opartego na zasadach ładu przestrzennego i w oparciu o wyzwania klimatyczne, ale także społeczne. Rada Miejska Kalisza Uchwałą Nr XXV/313/2016 z dnia 21 czerwca 2016 r. wyznaczyła obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na podstawie przeprowadzonej wcześniej diagnozy oraz delimitacji. Obszar zdegradowany wyznaczono w granicy Al. Gen. Władysława Sikorskiego, ul. Warszawskiej, ul. Winiarskiej, ul. Ciepłej, północno-zachodniej granicy działki nr ewid. 2/20 (obręb 033 Tyniec) usytuowanej na terenie Stadionu Miejskiego, Kanału Bernardyńskiego, rzeki Prosny, ul. Szlak Bursztynowy, ul. Górnośląskiej, ul. Podmiejskiej oraz Al. Wojska Polskiego. Obszar rewitalizacji stanowi z kolei północno-wschodnią część obszaru zdegradowanego, obejmującą śródmieście i ograniczoną od południowego-zachodu ulicami Harcerską i Nowy Świat. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje 259 ha, co stanowi około 3,73% powierzchni Miasta Kalisza oraz jest zamieszkany przez 15 329 osób, co stanowi około 17,19% mieszkańców miasta[11].

[11] Dane UMK na koniec 2024 r.

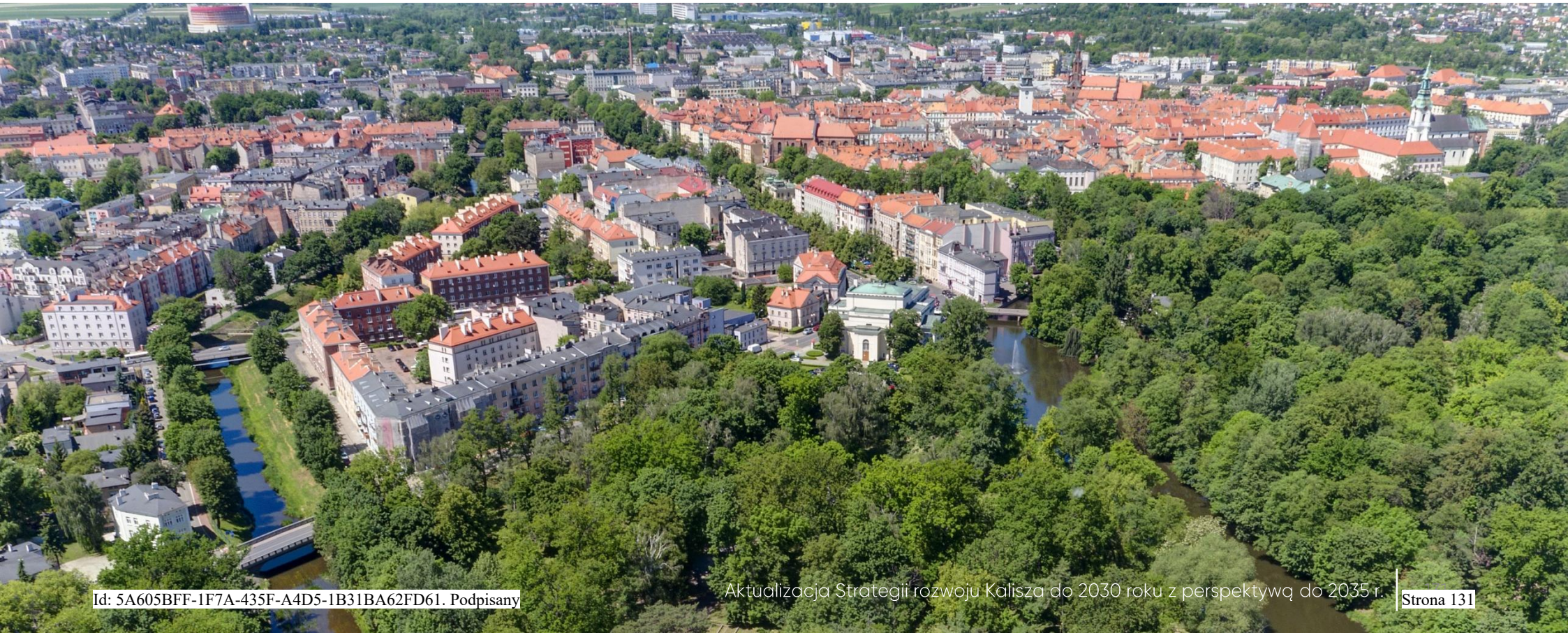
Obszar rewitalizacji charakteryzuje się występowaniem negatywnych zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Wśród nich znalazły się m.in. kwestie związane z problemami społecznymi (ubóstwem, przestępczością, bezrobociem), zanikiem działalności handlowo-usługowej, zanieczyszczeniem powietrza, dużym natężeniem ruchu samochodowego, złym stanem technicznym budynków czy słabą dostępnością do infrastruktury ciepłowniczej. W celu zmniejszenia natężenia negatywnych zjawisk oraz poprawy jakości życia przyjęto Gminny Program Rewitalizacji Miasta Kalisza (ostatnia zmiana GPR przyjęta przez Radę Miasta Kalisza Uchwałą Nr X/144/2024 z dnia 19 grudnia 2024 r.), który określa kierunki działań i przedsięwzięcia do realizacji na obszarze rewitalizacji. Ponadto wyznaczono Specjalną Strefę Rewitalizacji na całym obszarze rewitalizacji (Uchwała Nr LIII/719/2018 Rady Miasta Kalisza z dnia 24 maja 2018 r.), która ma na celu usprawnienie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w GPR. W Kaliszu obowiązuje również jeden Miejscowy Plan Rewitalizacji „Jabłkowskiego – Podgórze", przyjęty Uchwałą Nr XLVI/636/2021 Rady Miasta Kalisza z dnia 25 listopada 2021 r. Określa on zasady przeznaczenia i zagospodarowania terenu na obszarze ograniczonym ulicami: Aleją Wojska Polskiego, Harcerską, Poznańską, Mikołaja Kopernika i Wojciecha Jabłkowskiego.

Na terenie Miasta Kalisza występują ponadto obszary wymagające przekształcenia w zakresie rekultywacji. Są to w większości obszary pogórnicze, powstałe po zaniechaniu eksploatacji złóż surowców naturalnych. Zaliczyć do nich można obszar złoża Rypinek w rejonie ulic Tęczowej i Zielonej oraz złoża Tyniec w rejonie ulic Braci Niemojowskich i Żytniej. Ich rekultywacja powinna dążyć do przekształcenia tych obszarów w przyjazne środowisku i mieszkańcom tereny zieleni i rekreacji z włączeniem ich do systemu przyrodniczego miasta oraz przy dopuszczeniu realizacji na nich usług sportu i rekreacji. Ponadto w rejonie ulic Stawiszyńskiej i Zjazd, zgodnie z decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, ustalono plan remediacji dla terenu zidentyfikowanego jako historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.

Działania podejmowane na obszarach zdegradowanych, rekultywacji, remediacji i rewitalizacji powinny dążyć do:

- ochrony środowiska oraz przywracania terenów przekształconych do lokalnych ekosystemów;
- funkcjonalnej i przestrzennej integracji tego terenu z resztą tkanki miejskiej, dla terenów położonych w granicach miasta;
- realizacji nowego zagospodarowania przestrzeni w nawiązaniu do historycznych form zagospodarowania;
- poprawy stanu technicznego budynków oraz przestrzeni pomiędzy budynkami znajdujących się na obszarze zdegradowanym z uwzględnieniem poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, a także dobrej dostępności dla pieszych i rowerzystów;
- zwiększania powierzchni biologicznie czynnych oraz ograniczania powierzchni utwardzonych;

- uzyskania odporności przestrzeni miejskich na zmiany klimatu, tj. przegrzewanie się przestrzeni miejskich, ryzyka podtopień w wyniku deszczy nawalnych oraz susz, m.in. poprzez lokalizowanie na przekształcanych obszarach błękitno-zielonej infrastruktury, ze szczególnym uwzględnieniem zieleni wysokiej;
- tworzenia wielofunkcyjnych obszarów miejskich wraz z powiązanymi ze sobą lokalnymi centrami dzielnicowymi;
- zwiększenia oferty rynku mieszkaniowego dla osób o niskich i średnich dochodach.

Mapa 10 | Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji oraz obszary wymagające rekultywacji

OZNACZENIA GRAFICZNE

- Granica miasta
- Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

- obszar śródmiejski
- obszar miejski
- obszar podmiejski
- obszar aktywnosci gospodarczej
- obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji

- obszar rewitalizacji
- obszar zdegradowany

Obszary wymagających rekultywacji

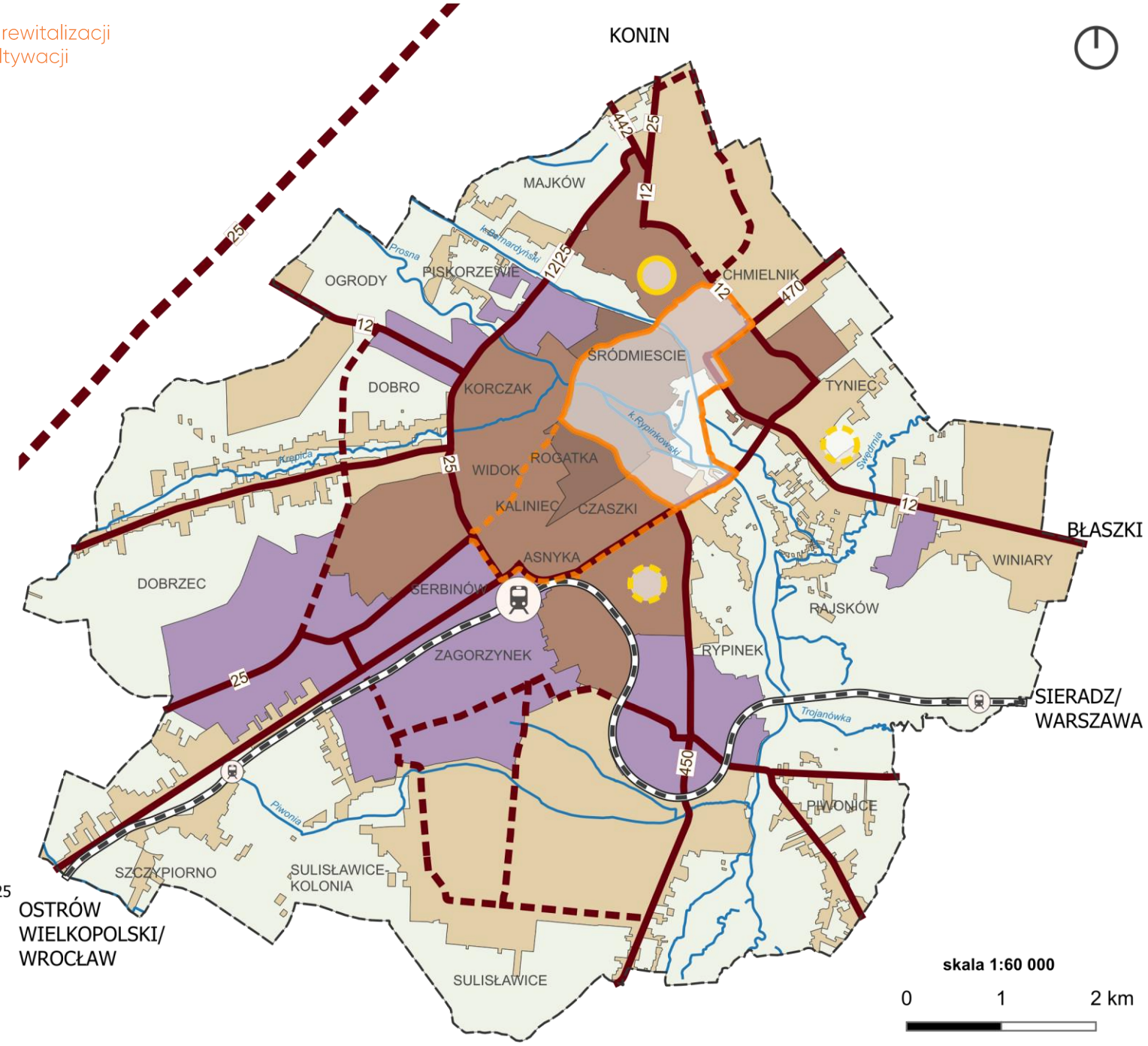
- w trakcie rekultywacji
- przeznaczony do rekultywacji

Kompleks komunikacyjny

- zintegrowany węzeł komunikacyjny
- przystanek kolejowy
- Układ kolejowy

Układ drogowy

- istniejące drogi główne lub zbiorcze
- planowane drogi główne lub zbiorcze
- orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

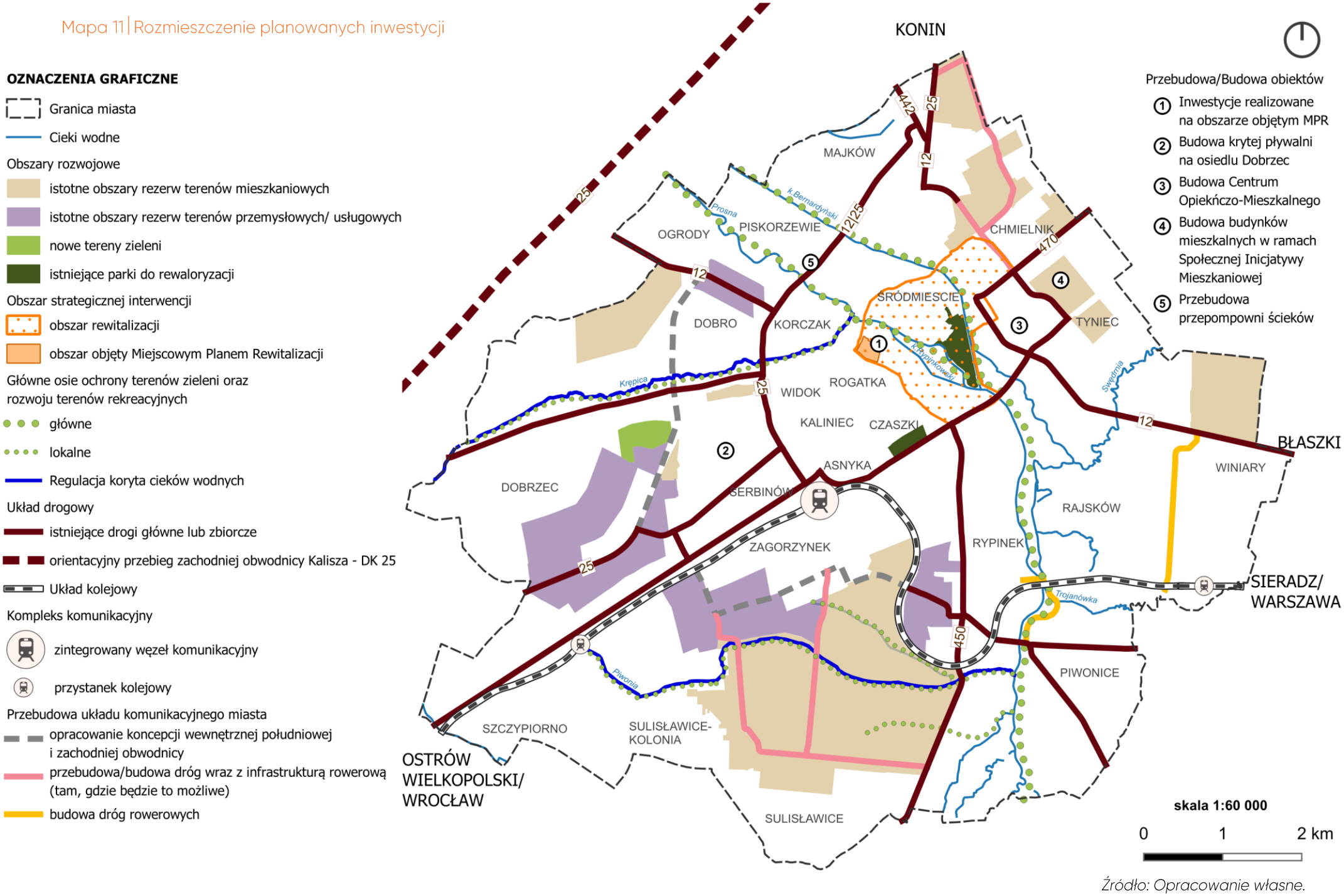
Źródło: Opracowanie własne.

Rozmieszczenie planowanych inwestycji i planowane zmiany w przestrzeni miasta

„Strategia rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 r. " zakłada realizację szeregu działań i projektów kluczowych, w tym też takich, które będą oddziaływać na przestrzeń miasta. Są to w szczególności:

1. Inwestycje realizowane na obszarze rewitalizacji, w tym na terenie objętym Miejscowym Planem Rewitalizacji „Jabłkowskiego – Podgórze":
   1.1. Rewitalizacja centrum miasta,
   1.2. Rozbudowa i przebudowa ulic i placów w obszarze rewitalizacji,
   1.3. Rozwój mieszkalnictwa społecznego;
2. Stworzenie przestrzeni dla:
   2.1. mediateki (multiteki),
   2.2. Urban Lab w ramach Centrum Aktywności Mieszkańców,
   2.3. centrum przedsiębiorczości;
3. Budowa krytej pływalni na os. Dobrzec;
4. Budowa Centrum Opiekuńczo-Mieszkaniowego;
5. Utworzenie Domu Seniora;
6. Budowa budynków mieszkalnych w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej;
7. Tworzenie i uzbrajanie terenów pod zabudowę mieszkaniową;
8. Budowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sulisławicach;
9. Budowa wewnętrznej południowej i zachodniej obwodnicy miasta;
10. Rozwój infrastruktury w strefie inwestycyjnej Dobrzec-Zachód;
11. Utworzenie parku na os. Dobrzec;
12. Rozbudowa układu komunikacyjnego miasta;
13. Budowa nowych ścieżek rowerowych;
14. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
15. Rozwój infrastruktury komunalnej;
16. Regulacja koryta cieku wodnego Piwonia i Krępica;
17. Przebudowa/modernizacja wałów przeciwpowodziowych zlokalizowanych na terenie miasta Kalisza, zarządzanych przez Miasto Kalisz.

Mapa na kolejnej stronie przedstawia schematyczne rozmieszczenie planowanych działań i oczekiwanych zmian w przestrzeni Kalisza, jakie mają nastąpić wskutek realizacji niniejszej Strategii.

Źródło: Opracowanie własne.

6.3. Obszary strategicznej interwencji

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI), zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, definiowany jest jako:

„określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne".

Zgodnie z przytoczoną powyżej definicją jako OSI mogą być wskazane obszary o wysokim potencjale rozwoju lub problemowe. W ramach OSI gmina może zastosować różne typy działań: inwestycyjnych, organizacyjnych z różnych obszarów tematycznych oraz finansowanych z różnych źródeł, skupiając je na wyznaczonym fragmencie gminy. Prowadzone działania mają na celu rozwiązanie sytuacji kryzysowej lub wykorzystanie potencjału danego obszaru.

OSI wskazane są w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku (SRWW) i Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko Ostrowskiej do 2030 roku (SRP AKO) oraz mogą być wskazane (jeżeli zostały zidentyfikowane) na poziome lokalnym przez gminę.

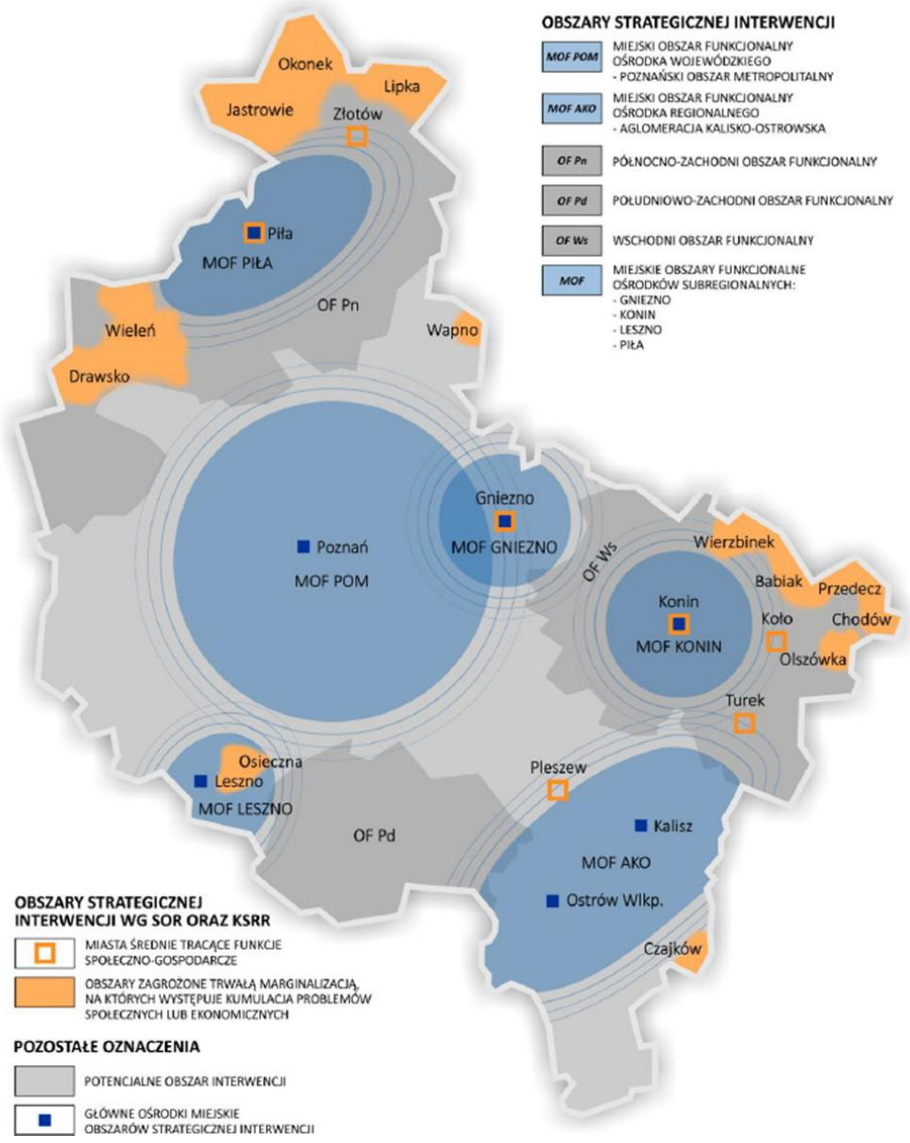
OSI wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.

Obszarem Strategicznej Interwencji wskazanym w SRWW jest Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (AKO), która została określona jako istotny ośrodek oferujący usługi wyższego rzędu, stanowiące uzupełnienie oferty stolicy Wielkopolski. Kluczowe kierunki działań określone dla tego obszaru to przede wszystkim:

- podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jeden z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO;
- podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej do większych ośrodków miejskich;
- rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne uzupełnienie oferty stolicy województwa, dotyczących w szczególności obsługi biznesu, usług kulturalnych, specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- rozwój usług społecznych;
- rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO;
- rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej;

- wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe;
- zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami Aglomeracji wzmacniających integrację AKO – m.in. poprzez budowę obwodnicy Kalisza w ciągu DK nr 25;
- wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych;
- budowa multimodalnego węzła transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu;
- wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji;
- poprawa jakości powietrza m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii;
- prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych.

Mapa 12 | Wyrys ze Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku przedstawiający OSI województwa wielkopolskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, 2020 r.

OSI wskazane w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku

Obszarem Strategicznej Interwencji wskazanym na poziomie ponadlokalnym w SRP AKO jest w całości miasto Kalisz i Ostrów Wielkopolski wraz z przyległymi do nich terenami sąsiednich gmin, gdzie występuje największa urbanizacja. Obszar ten został wskazany jako rozwojowy, tj. strefa wysokiej intensywności procesów osadniczych oraz przekształceń społeczno-gospodarczych i funkcjonalno-przestrzennych. Charakteryzuje się on szczególnymi potencjałami rozwojowymi, które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne.

Rozwój tego obszaru związany jest przede wszystkim ze zmianami sposobu użytkowania terenów rolniczych na inne, podstawowe funkcje inwestycyjne, tj. mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne. W efekcie występuje w nim koncentracja obiektów i usług rangi ponadlokalnej oraz koncentracja rozwoju podstawowych funkcji inwestycyjnych.

Dla zachowania spójności rozwojowej całego obszaru AKO oraz rozwoju powiązań funkcjonalnych wewnątrz aglomeracji zaplanowano realizację działań, które będą polegać m.in. na wzmocnieniu powiązań transportowych, w tym poprzez dążenie do integracji rozkładowej, taryfowej i infrastrukturalnej transportu publicznego, zwiększeniu dostępu do wysokiej jakości usług o wymiarze ponadlokalnym, uzupełnieniu braków i zwiększeniu efektywności zarządzania infrastrukturą komunalną, np. poprzez rozwijanie systemów infrastruktury wodno-ściekowej, prowadzenie wspólnej polityki na poziomie aglomeracji dotyczącej selektywnej zbiórki odpadów, czy też integracji planowania strategicznego i planowania przestrzennego w całej Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

OSI kluczowe dla Miasta Kalisza

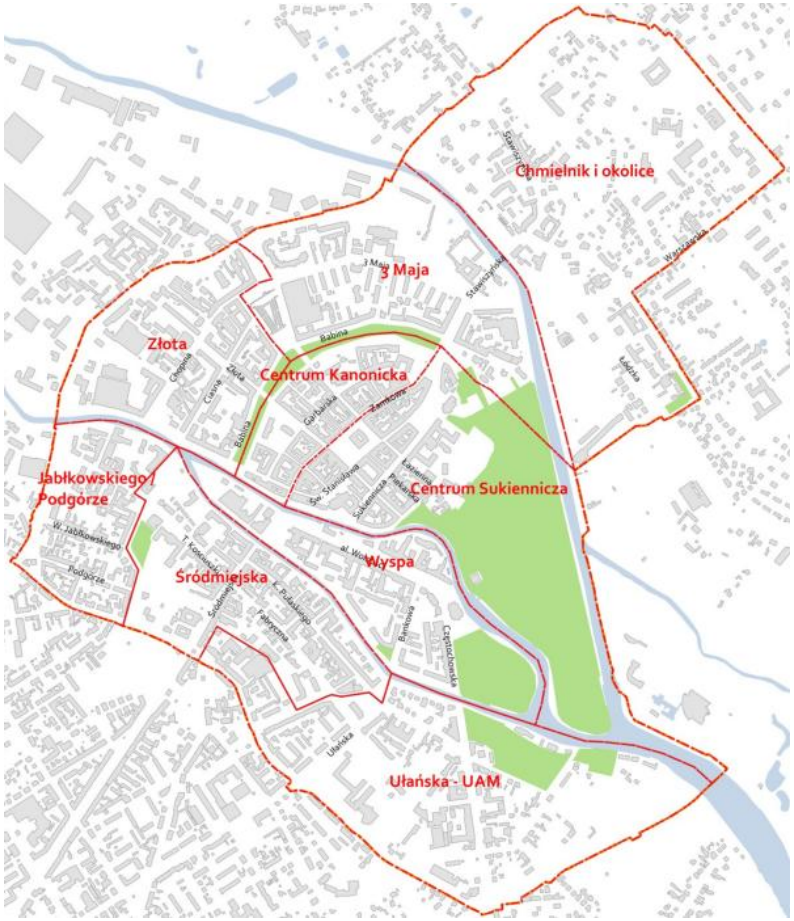
Obszar Strategicznej Interwencji wskazany na poziomie lokalnym, kluczowy dla Miasta Kalisza to obszar rewitalizacji wyznaczony Uchwałą nr XXV/313/2016 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 21 czerwca 2016 r. Działania realizowane na tym terenie powinny być zgodne z Gminnym Programem Rewitalizacji (ostatnia zmiana GPR przyjęta przez Radę Miasta Kalisza Uchwałą Nr X/144/2024 z dnia 19 grudnia 2024 r.) oraz wytycznymi dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych z modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym w szczególności dla obszaru śródmiejskiego.

Wśród inwestycji realizowanych na wyznaczonym obszarze powinny znaleźć się przede wszystkim działania polegające na:

- rewitalizacji centrum miasta – w tym poprzez poprawę estetyki przestrzeni miasta, restaurację zaniedbanych budynków, zachowanie i zadbanie o dziedzictwo kulturowe i zabytki, a także włączanie mieszkańców w proces planowania poprzez partycypację społeczną;

- przebudowie ulic i placów – w tym poprzez tworzenie przyjaznych i dostępnych przestrzeni publicznych, ograniczanie ruchu samochodowego i powierzchni przeznaczonych na parkingi, zwiększanie powierzchni terenów zieleni urządzonej i adaptację do zmian klimatu;
- rozwoju mieszkalnictwa społecznego – w tym poprzez przebudowę i wykorzystanie pustostanów będących w zasobie komunalnym, budowę nowych lokali komunalnych czy przeznaczanie części lokali w komercyjnych inwestycjach mieszkaniowych na rzecz mieszkalnictwa społecznego i przystępnego cenowo.

Mapa 13 | Wyrys z Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Kalisza przedstawiający obszar rewitalizacji

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Miasta Kalisza, 2021 r.

OZNACZENIA GRAFICZNE

- Granica miasta
- Cieki wodne

Obszary funkcjonalne

- obszar śródmiejski
- obszar miejski
- obszar podmiejski
- obszar aktywnosci gospodarczej
- obszar terenów otwartych (grunty rolne, lasy, nieużytki, tereny rekreacji i sportu, zieleń wzdłuż cieków wodnych, cmentarze, ogrody działkowe)

Obszar stretegicznej interwencji

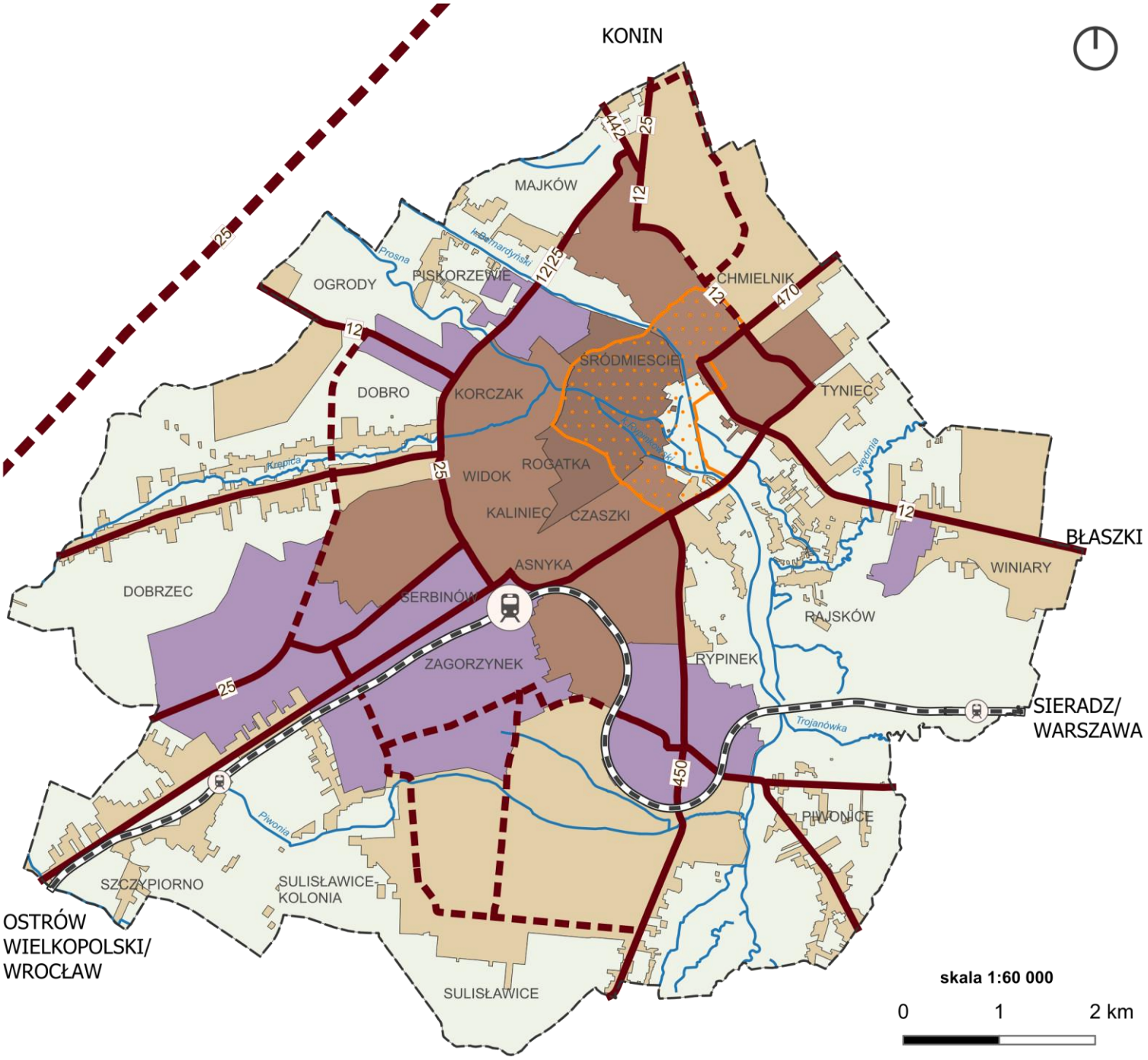
- obszar rewitalizacji

Kompleks komunikacyjny

- zintegrowany węzeł komunikacyjny
- przystanek kolejowy
- Układ kolejowy

Układ drogowy

- istniejące drogi główne lub zbiorcze
- planowane drogi główne lub zbiorcze
- orientacyjny przebieg zachodniej obwodnicy Kalisza - DK 25

Źródło: Opracowanie własne.

7. System realizacji Strategii

7.1. System wdrażania Strategii

Strategia jest drogowskazem dla władz miasta w zakresie prowadzenia polityki rozwoju, dlatego odpowiedzialność za jej skuteczną realizację i osiągnięcie założonych celów spoczywa przede wszystkim na samorządzie. We wdrażanie dokumentu zaangażowani będą więc Prezydent Miasta Kalisza, Rada Miasta Kalisza oraz komórki Urzędu Miasta i miejskie jednostki organizacyjne, które realizują zadania odpowiadające wyznaczonym celom. W procesie tym będą również uczestniczyć partnerzy zewnętrzni, realizujący wynikające ze Strategii projekty. Za koordynację realizacji Strategii odpowiadać będzie Wydział Strategii i Rozwoju. Będzie on również odpowiadał za bieżącą weryfikację dokumentu i, w miarę potrzeb (np. w związku ze zmianą/rozszerzeniem planów inwestycyjnych), będzie mógł rekomendować wprowadzenie odpowiednich zmian. Decyzję o przystąpieniu do aktualizacji Strategii podejmuje, na wniosek Prezydenta, Rada Miasta.

Dokumenty wykonawcze

Strategia będzie częściowo wdrażana przez dokumenty wykonawcze: programy, plany, polityki oraz strategie branżowe, które zawierać będą szczegółowy katalog projektów i przedsięwzięć, zarówno inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych. Muszą one spełniać określone wymogi.

Dokumenty wykonawcze będą spełniały następujące warunki:

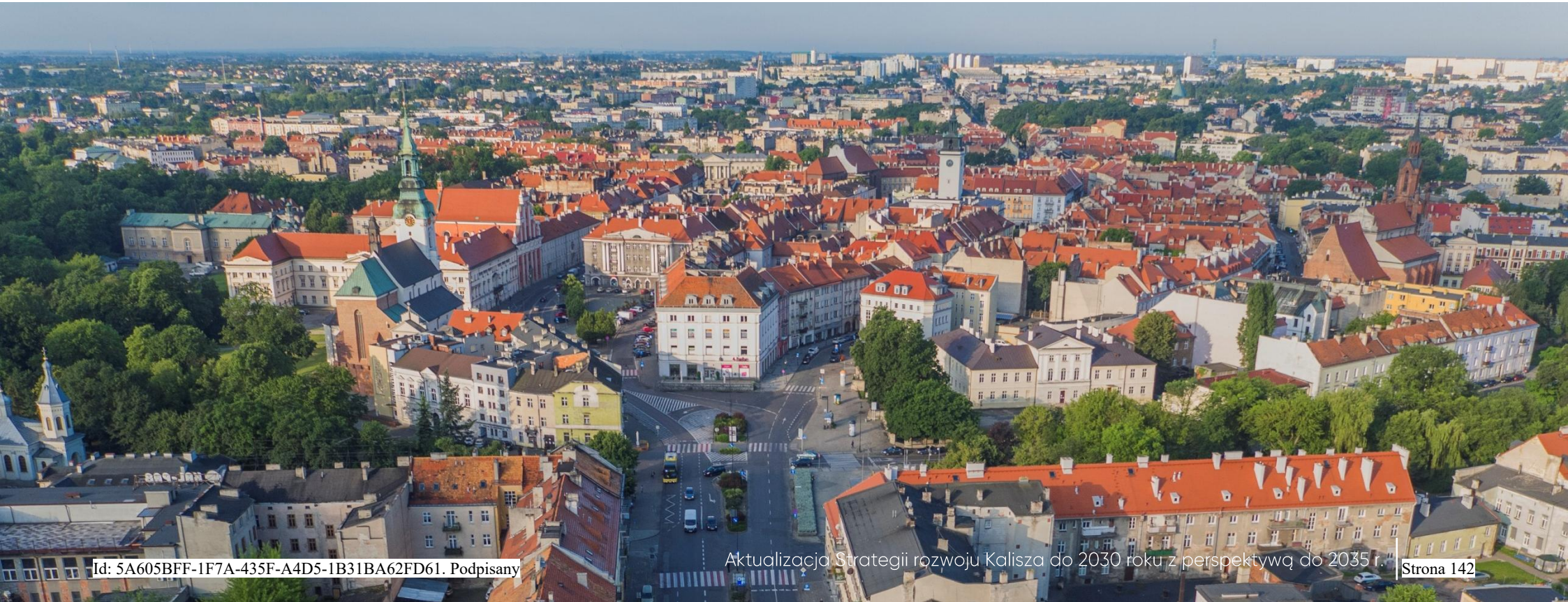
- zgodność z celami określonymi w niniejszej Strategii rozwoju Kalisza,
- określony horyzont czasowy (optymalnie 5-letni) oraz harmonogram realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy),
- system wdrażania, monitorowania i ewaluacji wraz ze wskaźnikami umożliwiającymi ocenę stopnia ich wdrożenia oraz wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań (o ile dotyczy),
- oszacowane ramy finansowe wraz z potencjalnymi źródłami finansowania planowanych działań (o ile dotyczy),
- przygotowanie w trybie partycypacji społecznej przy udziale lokalnej społeczności i interesariuszy kluczowych z punktu widzenia danego obszaru strategicznego.

Projekty kluczowe

W ramach niektórych celów operacyjnych wskazane zostały kluczowe projekty, wpisujące się w wybrane kierunki działań. Ich wyboru dokonano w oparciu o szereg kryteriów, w tym przede wszystkim:

- istotny wpływ na realizację założonych celów i osiągnięcie rezultatów,
- wysokie prawdopodobieństwo realizacji w okresie obowiązywania Strategii, tj. do 2035 r.,
- wykonalność techniczna, organizacyjna, prawna i finansowa.

Należy przy tym pamiętać, że zakwalifikowanie danego projektu jako kluczowego nie stanowi gwarancji jego realizacji, jednak zapewnia pewien priorytet przed pozostałymi działaniami. Ich realizacja w dużym stopniu uzależniona będzie od aktualnych możliwości Miasta, np. w sytuacji pojawienia się dodatkowych możliwości finansowania danego typu działań. Z drugiej strony, niewskazanie jakiegoś projektu w tym katalogu nie przekreśla szans na jego realizację.
Dokument określa bowiem szereg innych działań służących osiągnięciu celów strategicznych.

7.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii

Ocenę stanu realizacji Strategii i jej wpływu na osiąganie założonych celów zapewni monitoring i ewaluacja. Pierwszy pozwoli ocenić postępy w realizacji zaplanowanych w Strategii działań, drugi da odpowiedź na pytanie, jaki jest ich wpływ na sytuację w mieście i stopień osiągnięcia założonych celów. Wynikiem procesów monitoringu i ewaluacji może być rekomendacja w zakresie aktualizacji dokumentu.

Monitoring będzie prowadzony **w cyklu dwuletnim** w oparciu o informacje dostarczone przez podmioty wdrażające Strategię. Będzie on stanowił podsumowanie działań podjętych w ramach poszczególnych celów. Zawierać będzie również informacje na temat osiągniętych wartości wskaźników monitoringowych, kluczowych projektów zrealizowanych w danym okresie sprawozdawczym oraz poniesionych nakładów finansowych. Uwzględni także wnioski wynikające z analizy stopnia realizacji zadań istotnych z perspektywy dalszego wdrażania Strategii i rekomendacje ewentualnych zmian w dokumencie.

Wnioski z monitoringu będą prezentowane w formie **Raportu z realizacji Strategii**, który zostanie upubliczniony, dzięki czemu wszyscy zainteresowani będą mogli się z nim zapoznać.

Odpowiedzialność za sporządzanie raportów spoczywa na **Wydziale Strategii i Rozwoju**.

Ewaluacja prowadzona będzie trzykrotnie:

- przed wdrożeniem Strategii (ex-ante),
- w połowie okresu wdrażania Strategii (mid-term) oraz
- po zakończeniu wdrażania Strategii (ex-post).

Ewaluacja ex-ante ma na celu weryfikację, na ile uzasadnione jest podjęcie planowanych działań i czy zakładane rezultaty są możliwe do osiągnięcia przy zaangażowaniu określonych zasobów. Pozwoli nam ona również oszacować przewidywany wpływ Strategii na pożądane zmiany i zidentyfikować potencjalne trudności, które mogą wystąpić w trakcie wdrażania Strategii.

Ewaluacja mid-term pozwoli ocenić jakość procesu realizacji Strategii, skuteczność i adekwatność realizowanych działań oraz ich wpływ na realizację celów. Umożliwi również identyfikację pojawiających się w trakcie wdrażania problemów i podjęcie stosownych działań korygujących i naprawczych. Dzięki niej będziemy mogli również ocenić aktualność dokumentu.

Ewaluacja ex-post wykaże, czy dzięki realizacji zaplanowanych działań osiągnęliśmy założone cele i pozwoli wypracować rekomendacje dalszych działań służących rozwojowi Kalisza.

Podstawowe narzędzie realizacji procesu ewaluacji stanowić będzie weryfikacja stopnia osiągnięcia wskaźników rezultatu, odpowiadających poszczególnym celom operacyjnym. Ich wykaz wraz z określeniem pożądanych zmian do 2025 i 2030 r. zawiera poniższa tabela. Należy podkreślić, że nie jest to katalog zamknięty, a ewaluacja dokumentu będzie mogła uwzględniać również inne wskaźniki, obrazujące zmiany, jakie zachodzą w mieście dzięki realizacji niniejszej Strategii. Z przebiegu ewaluacji sporządzane będą **raporty z ewaluacji** zawierające co najmniej takie elementy jak: cele ewaluacji, opis zastosowanej metodologii, opis procesu badawczego, analizę wyników, wnioski i rekomendacje.

Raporty z ewaluacji będą upubliczniane, dzięki czemu każdy zainteresowany będzie mógł się z nimi zapoznać. Odpowiedzialność za prowadzenie lub organizowanie procesu ewaluacji spoczywa na **Wydziale Strategii i Rozwoju**. W celu zapewnienia wysokiego poziomu obiektywizmu, zaleca się, by sam proces realizowany był przez podmiot niezależny.

Tab. 8 | Wskaźniki rezultatu

Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Kalisz – nasze miasto					
Cel strategiczny 1. Aktywna wspólnota					
Cel operacyjny 1.1. Świadomi i zaangażowani mieszkańcy					
Liczba uczestników różnych form partycypacji społecznej w mieście (np. konsultacji społecznych, spotkań, debat, warsztatów, spacerów badawczych badań społecznych ilościowych i jakościowych) narastająco	os.	UM	0	2000	4500
Frekwencja w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego	%	UM	12	rośnie	rośnie
Liczba inicjatyw lokalnych zgłoszonych przez mieszkańców narastająco	szt.	UM	4	20	45
Cel operacyjny 1.2. Trzeci sektor współodpowiedzialny za rozwój miasta					
Wartość zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta Kalisza	PLN	UM	17,07 mln	rośnie	rośnie
Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne finansowane z budżetu miasta	podm./ rok	UM	36	42	44

Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w procesach dotyczących zarządzania miastem w danym roku	podm./ rok	UM	12	rośnie	rośnie
Cel strategiczny 2. Miasto atrakcyjne do życia					
Cel operacyjny 2.1. Bogata oferta czasu wolnego					
Liczba uczestników imprez sportowych i rekreacyjnych organizowanych w mieście	os./rok	MKS, OSRiR, KKS	143 tys.	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Liczba korzystających z infrastruktury sportowej w mieście	os./rok	MKS, OSRiR, Aquapark	665 tys.	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Cel operacyjny 2.2. Wysoka jakość i dostępność usług społecznych					
Liczba miejsc w placówkach świadczących usługi wsparcia dla seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami	szt.	GUS BDL	285	rośnie	rośnie
Liczba mieszkań dla seniorów w komunalnym zasobie gminy	szt.	MZBM	38	rośnie	nie mniej niż wartość śródokresowa
Liczba godzin usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania przypadająca na jednego podopiecznego	godz./os. /rok	MOPS	326,31	rośnie	rośnie
Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	szt.	MOPS	168	rośnie	rośnie
Liczba osób objętych usługą opieki wytchnieniowej	os.	MOPS	20	rośnie	rośnie
Liczba osób objętych profilaktyką zdrowotną	os.	UM	1882	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Liczba godzin pracy psychologów w kaliskich placówkach oświatowych	godz.	UM	18 468	rośnie	nie mniej niż wartość śródokresowa

Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Cel operacyjny 2.3. Bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i rozrywkowa					
Liczba uczestników imprez artystyczno-rozrywkowych finansowanych z budżetu miasta	os./rok	UM	46 tys.	rośnie	rośnie
Liczba oddolnych inicjatyw w zakresie kultury organizowanych przez NGO przy wsparciu Miasta	szt./rok	UM	20	rośnie	rośnie
Cel operacyjny 2.4. Miasto bezpieczne i dostępne					
Liczba przestępstw stwierdzonych przeciwko zdrowiu i życiu	szt./rok	GUS BDL	38	maleje	maleje
Liczba przestępstw stwierdzonych przeciwko mieniu	szt./rok	GUS BDL	1341	maleje	maleje
Liczba zamontowanych kamer monitoringu wizyjnego	szt.	SM	45	49	54
Liczba uczestników inicjatyw edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym narastająco	os.	SM	2200	5000	15000
Liczba wdrożonych przez Miasto rozwiązań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych poprawiających dostępność obiektów i miejsc w przestrzeni publicznej oraz usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami narastająco	szt.	UM	0	5	10
Cel operacyjny 2.5. Szeroka oferta mieszkaniowa					
Powierzchnia terenów objętych planami zagospodarowania przestrzennego przeznaczonych pod budownictwo jedno- i wielorodzinne	ha	AKO Portal	882,36	rośnie	rośnie
Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę jedno- i wielorodzinną, na których nastąpiła poprawa warunków zamieszkania i osiedlania się narastająco	ha	PWiK, ZDM, UM	0	400	900
Średnioroczna liczba nowo wybudowanych mieszkań	szt./rok	GUS BDL	345	rośnie	rośnie
Liczba mieszkań w zasobie gminy	szt.	MZBM	4295	rośnie	rośnie
Liczba mieszkań w zasobach KTBS	szt.	KTBS	1204	1340	1440

Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Cel strategiczny 3. Nowoczesne zarządzanie miastem					
Cel operacyjny 3.1. Miasto efektywnie zarządzane					
Liczba jednostek objętych scentralizowaną obsługą CUW	szt.	UM	0	12	28
Cel operacyjny 3.2. Miasto inteligentne					
Liczba spraw w Urzędzie Miasta załatwianych drogą elektroniczną rocznie	szt./rok	UM	19622	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Liczba użytkowników narzędzia typu aplikacja mobilna/ serwis internetowy/platforma cyfrowa Kalisza w danym roku	os./rok	UM	0	1,5 tys.	1,5 tys.
Cel operacyjny 3.3. Rozpoznawalna marka miasta					
Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych organizowanych w mieście	os./rok	GUS BDL	13,3 tys.	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Liczba uczestników wydarzeń sportowych i rekreacyjnych organizowanych w mieście	os./rok	GUS BDL	32,62 tys.	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w Kaliszu ogółem	%	GUS BDL	21,1	rośnie	rośnie
Liczba osób odwiedzających Kalisz w celach turystycznych	os./rok	IT, PTTK, MOZK	29077	rośnie	rośnie
Kalisz – nasza przyszłość					
Cel strategiczny 4. Rozwinięty i dostosowany do potrzeb rynku pracy system kształcenia					
Cel operacyjny 4.1. Kalisz akademicki					
Liczba kierunków kształcenia na uczelniach w Kaliszu	szt.	AK, WP-A UAM	38	rośnie	rośnie
Liczba studentów uczelni w Kaliszu (I i II stopnia)	os.	AK, WP-A UAM	3840	rośnie	rośnie

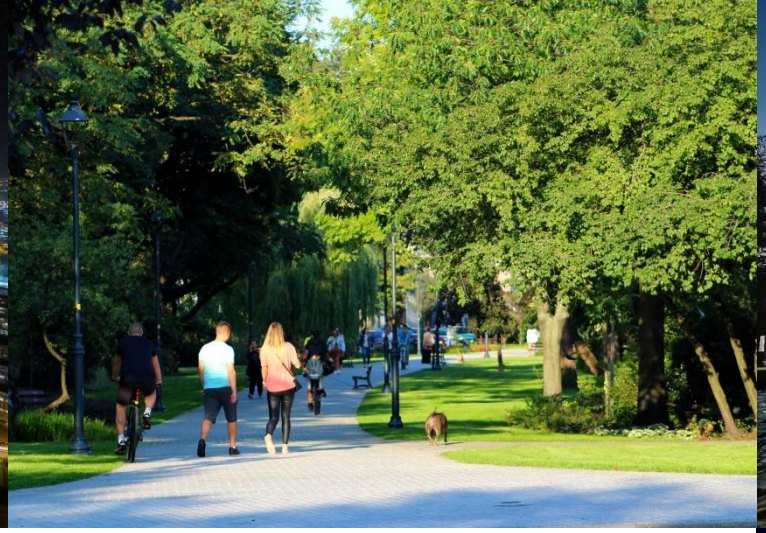
Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Cel operacyjny 4.2. Wysoka jakość kształcenia w kaliskich placówkach					
Liczba uczniów objętych projektami edukacyjnymi narastająco	os.	kaliskie placówki	0	2400	5400
Liczba nauczycieli objętych programami rozwoju kompetencji narastająco	os.	kaliskie placówki	0	80	180
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie poprawy ich sytuacji na rynku pracy narastająco	os.	CKZiU	0	120	240
Cel strategiczny 5. Atrakcyjny rynek pracy					
Cel operacyjny 5.1. Miasto przyciągające nowe inwestycje					
Powierzchnia terenów udostępnionych inwestorom narastająco	ha	UM	0	52	75
Liczba podmiotów zainteresowanych ofertą inwestycyjną w Kaliszu narastająco	podm.	UM	35	40	50
Liczba podmiotów, które podjęły starania, aby ulokować swoją działalność w Kaliszu narastająco	podm.	UM	5	20	45
Cel operacyjny 5.2. Miasto wspierające przedsiębiorczość					
Liczba uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych biorących udział w nieobowiązkowych zajęciach z przedsiębiorczości narastająco	os.	UM	0	800	2000
Liczba osób innych niż uczniowie, które wzięły udział w szkoleniach poświęconych zakładaniu lub prowadzeniu działalności gospodarczej lub działalności nierejestrowanej narastająco	os.	UM	0	100	500
Liczba osób uzyskujących dochody z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w Kaliszu w danym roku	os.	POLTAX	6757	rośnie	rośnie
Liczba przedsiębiorców objętych wsparciem ze strony Miasta	podm.	UM	91	rośnie	rośnie

Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Kalisz – nasza przestrzeń					
Cel strategiczny 6. Atrakcyjna przestrzeń					
Cel operacyjny 6.1. Przestrzeń, która zachęca do spotkań i aktywnego spędzania czasu wolnego					
Powierzchnia nowych (lub odnowionych) atrakcyjnych miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji kaliszan narastająco	ha	UM	0	2,1	12,1
Cel operacyjny 6.2. Atrakcyjny obszar rewitalizacji					
Udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie mieszkańców Kalisza	%	UM	17,2	nie mniej niż wartość bazowa	nie mniej niż wartość bazowa
Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru narastająco	ha	UM	0	5,93	10,09
Liczba obiektów poddanych rewitalizacji narastająco	szt.	UM	0	15	28
Cel strategiczny 7. Miasto zrównoważone					
Cel operacyjny 7.1. Ekologiczne i odporne na zmiany klimatu miasto					
Liczba dni w ciągu roku z przekroczeniami pyłu PM10	liczba dni	GIOŚ	35	30	20
Zmniejszenie emisji pyłów PM10 w wyniku zmiany źródła ciepła na ekologiczne w danym roku	Mg/rok	UM	9,83	8	5
Zmniejszenie emisji CO2 w wyniku wymiany pojazdów komunikacji miejskiej na nisko- lub zeroemisyjne	Mg/rok	UM	0	400	400
Liczba miejskich obiektów użyteczności publicznej wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych	szt.	UM	9	15	25
Powierzchnia terenów zielonych w mieście	ha	GUS BDL	168,17	rośnie	rośnie
Powierzchnia terenów, na których zastosowano rozwiązania przepuszczające wodę lub zatrzymujące wody opadowe i rozpadowe w miejscu opadu narastająco	ha	UM	0	0,64	1,44

Wskaźniki	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa (2020/2021*)	Wartość śródokresowa (2025)	Wartość docelowa (2030)
Liczba uczestników działań z zakresu edukacji ekologicznej realizowanych wśród mieszkańców narastająco	os.	SM	2200	5000	10000
Cel operacyjny 7.2. Miasto, w którym poruszanie się jest szybkie, łatwe i bezpieczne					
Długość nowo wybudowanych dróg narastająco	km	ZDM	0	4	9
Długość rozbudowanych i przebudowanych dróg narastająco	km	ZDM	0	12	27
Średnioroczna liczba pasażerów komunikacji publicznej w Kaliszu	os./rok	KLA, UM	7,16 mln	9,3 mln	10,2 mln
Łączna długość ścieżek rowerowych i dróg dla rowerów w mieście	km	ZDM	55	63	73
Liczba wypadków drogowych ogółem	szt.	GUS BDL	69	maleje	maleje
Liczba ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych	os.	GUS BDL	78	maleje	maleje
Cel operacyjny 7.3. Wysoka jakość i dostępność usług komunalnych					
Poziom odzysku odpadów	%	GUS BDL	4,8	rośnie	rośnie
Udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów komunalnych	%	GUS BDL	30,8	rośnie	rośnie
Poziom recyklingu odpadów	%	UM	20	55	60
Odsetek mieszkańców korzystających z miejskiej sieci wodociągowej	%	GUS BDL	97,5	rośnie	rośnie
Odsetek mieszkańców korzystających z miejskiej sieci kanalizacyjnej	%	GUS BDL	90,2	rośnie	rośnie

**W zależności od dostępności oraz zasadności wykorzystania danych (np. niektóre dane z 2020 r., mogą być niemiarodajne w związku z ograniczeniami wywołanymi pandemią COVID-19), wartość bazowa dotyczy 2020 lub 2021 r.*
Źródło: UMK.

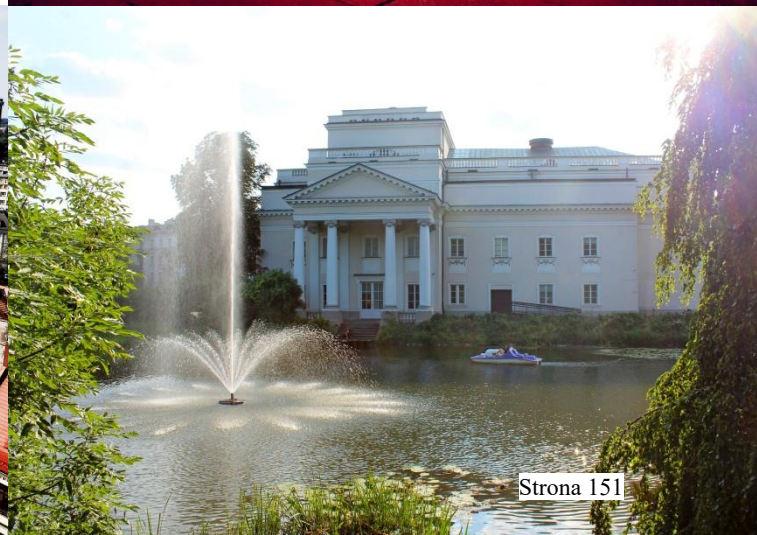

8. Ramy finansowe Strategii

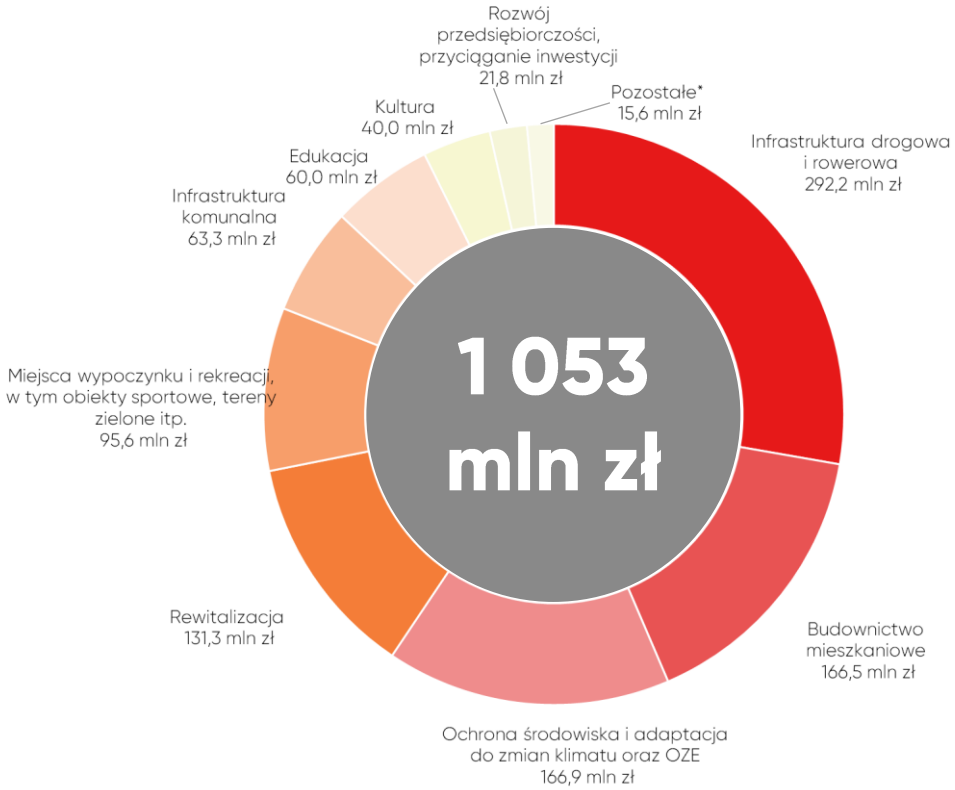
Głównym źródłem finansowania realizacji działań służących osiągnięciu naszych celów będzie budżet Miasta Kalisza, jednak nie mniej ważne w procesie wdrażania Strategii będą źródła zewnętrzne, w tym:

- środki publiczne (Budżet Państwa, budżet innych jednostek samorządu terytorialnego),
- środki pochodzące z budżetu UE (programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne środki ze źródeł międzynarodowych (fundusze norweskie i fundusze EOG),
- prywatne środki inwestycyjne podmiotów zewnętrznych,
- dodatkowe specjalne formy wsparcia, np. tarcze antykryzysowe.

Ramy finansowe Strategii oszacowano w oparciu o koszty planowanych do realizacji projektów kluczowych. Ich całkowita wartość wynosi ponad 1 053 mln zł, z czego przeszło 930 mln zł przypada na okres do 2030 r.

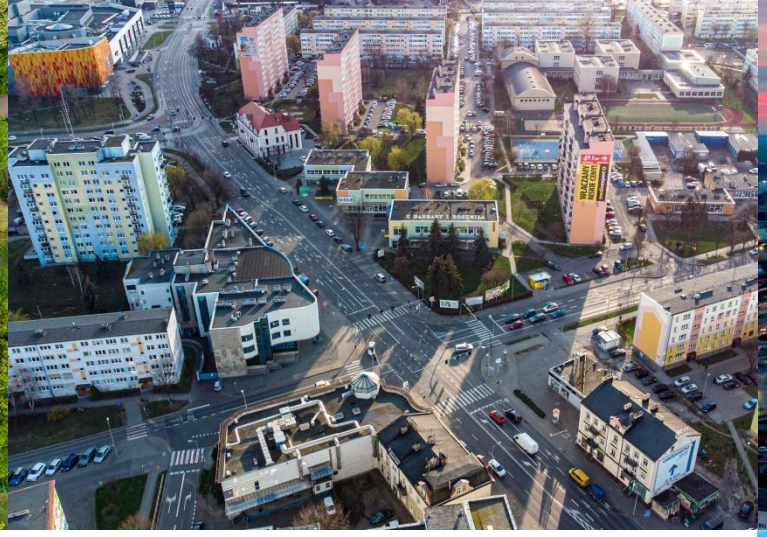
Należy pamiętać, że koszty wdrożenia Strategii w rzeczywistości będą wyższe. W dokumencie przewidziano bowiem szereg innych działań, które nie zostały ujęte w katalogu projektów kluczowych.

Rys. 8 | Ramy finansowe Strategii

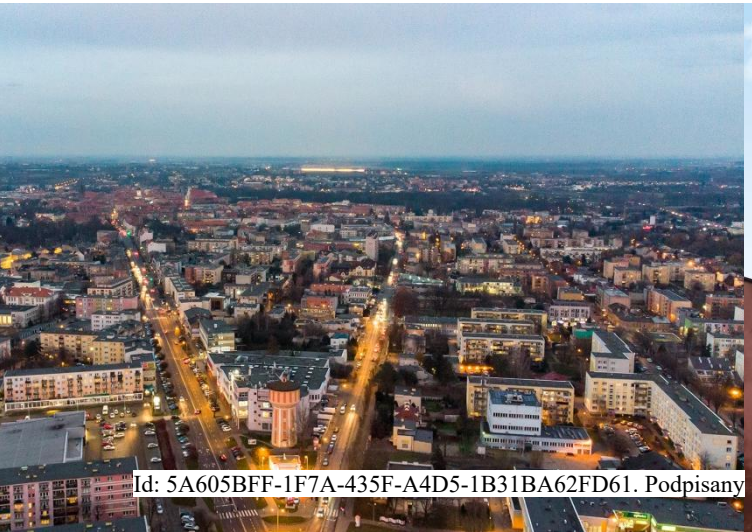

*Kategoria Pozostałe obejmuje: usługi społeczne (wsparcie osób starszych, z niepełnosprawnościami i in.) oraz Smart City.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie szacowanych kosztów projektów kluczowych, UMK.

9. Spis tabel, rysunków i map

Spis tabel

Tab. 1 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi SOR 14
Tab. 2 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi KSRR 15
Tab. 3 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi KPM 16
Tab. 4 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi SRWW 17
Tab. 5 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi SRP AKO 18
Tab. 6 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi PZMM AKO 20
Tab. 7 | Zgodność celów Strategii rozwoju Kalisza z celami szczegółowymi PAZK AKO 21
Tab. 8 | Wskaźniki rezultatu 144

Spis rysunków

Rys. 1 | Powiązania Strategii z innymi dokumentami planistycznymi 7
Rys. 2 | Etapy prac nad Strategią 9
Rys. 3 | Partycypacja społeczna w procesie tworzenia Strategii 10
Rys. 4 | Etapy prac nad aktualizacją Strategii 11
Rys. 5 | Wymiary rozwoju miasta 55
Rys. 6 | Cele strategiczne i operacyjne Kalisza 56
Rys. 7 | Powiązania pomiędzy celami Strategii rozwoju Kalisza 90
Rys. 8 | Ramy finansowe Strategii 152

Spis map

Mapa 1 | Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 94
Mapa 2 | Struktura i hierarchia osadnicza 100
Mapa 3 | System powiązań przyrodniczych 103
Mapa 4 | Główne korytarze i elementy sieci transportowych: kolejowe, drogowe, rowerowe i piesze 106
Mapa 5 | Główne elementy infrastruktury technicznej 108
Mapa 6 | Lokalizacja i dostępność piesza do żłobków i przedszkoli 110
Mapa 7 | Lokalizacja i dostępność piesza do szkół podstawowych oraz lokalizacja pozostałych placówek edukacyjnych 111
Mapa 8 | Lokalizacja usług kultury sportu i rekreacji oraz dostępność piesza do bibliotek 112
Mapa 9 | Główne obszary rozwojowe 121
Mapa 10 | Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji oraz obszary wymagające rekultywacji 132
Mapa 11 | Rozmieszczenie planowanych inwestycji 134
Mapa 12 | Wyrys ze Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku przedstawiający OSI województwa wielkopolskiego 136
Mapa 13 | Wyrys z Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Kalisza przedstawiający obszar rewitalizacji 138
Mapa 14 | Obszary strategicznej interwencji 139

Strategia opracowana została przez firmę:

DS CONSULTING Sp. z o.o.
ul. Jaśkowa Dolina 11 b/3, 80-252 Gdańsk

Autorzy:

Agata Chmielarczyk
Natalia Chmielewska
Paweł Dryl

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej opracowany został przez firmę:

A2P2 architecture&planning
ul. Pileckiego 8/3, 80-225 Gdańsk

Autorzy:

Łukasz Pancewicz
Michał Jabłonowski

Aktualizacja Strategii (2026 r.) opracowana została przez firmę:

A2P2 architecture&planning
ul. Pileckiego 8/3, 80-225 Gdańsk

Autorzy:

Łukasz Pancewicz
Michał Jabłonowski
Konrad Korzistka
Maria Shashorina

Podsumowanie diagnozy sytuacji miasta opracowano na podstawie „Diagnozy strategicznej Miasta Kalisza" sporządzonej przez firmę: Metaphor Sp. z o.o. sp. k., ul. Zwierzyniecka 3, 60-813 Poznań.

W opracowaniu wykorzystano zdjęcia, będące własnością Urzędu Miasta Kalisza (autorami zdjęć są: Kalisz by Drone – Paweł Kowalski, Łukasz Kaleciński, Artur Bonusiak, Andrzej Kurzyński, Kancelaria Prezydenta Miasta, Krystian Chęciński, Wydział Geodezji i Kartografii; stock.chroma.pl) oraz Kaliskich Linii Autobusowych Sp. z o.o. (fot. na str. 24 – autobus KLA).

Kalisz

Dopisz swoją historię

Uzasadnienie

„Strategia rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku" to nadrzędny dokument programujący rozwój miasta. Dotychczasowe zapisy strategii rozwoju odnosiły się do ustaleń „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kalisza", które określało politykę przestrzenną gminy, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jednak przyjęta w 2023 roku reforma systemu planowania przestrzennego nałożyła na wszystkie gminy obowiązek sporządzenia planu ogólnego gminy – a więc nowego dokumentu planistycznego, który wspólnie z ustaleniami strategii ma zastąpić obowiązujące dotychczas studia. W tym zakresie strategia określa kierunki polityki przestrzennej miasta, które będę uwzględniane przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zmian planu ogólnego miasta. Z kolei plan ogólny stanowić będzie podstawę przy wydawaniu przez Prezydenta Miasta decyzji o warunkach zabudowy oraz weryfikacji przez Radę Miasta uchwalanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Aktualizacja strategii rozwoju prowadzona była równorzędnie z procesem sporządzenia planu ogólnego miasta Kalisza przy udziale mieszkańców oraz lokalnych liderów społeczno-gospodarczych.

W strategii rozwoju został zaktualizowany w formie tekstowej i graficznej przede wszystkim model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej miasta.

Dla projektu aktualizacji strategii rozwoju została opracowana prognoza oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz z Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Projekt Aktualizacji „Strategii rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został poddany konsultacjom, które trwały od 23 stycznia 2026 r. do 26 lutego 2026 r., zgodnie z Uchwałą Nr VI/63/2024 Rady Miasta Kalisza z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu aktualizacji „Strategii Rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku" oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii rozwoju, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Projekt strategii rozwoju został również skonsultowany z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Projekt dokumentu uzyskał pozytywną opinię Zarządu Województwa Wielkopolskiego dotyczącą sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

Raport z przeprowadzonych konsultacji został opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Kalisza.

Dla projektu aktualizacji strategii rozwoju przeprowadzono uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.

w z. Prezydenta Miasta Kalisza
/.../
Grzegorz Kulawinek
Wiceprezydent Miasta Kalisza